

# Ideologiske knyttnever

*Konflikt mellom blitzere og nynazister på 1980- og 1990-tallet*

Tonje Benneche



Masteroppgave i historie  
Det humanistiske fakultet  
Institutt for arkeologi, konservering og historie

UNIVERSITETET I OSLO

7.11.2017



# **Ideologiske knyttnever**

Konflikt mellom blitzere og nynazister på 1980- og 1990-tallet

© Tonje Benneche

2017

Ideologiske knyttnever

Konflikt mellom blitzere og nynazister på 1980- og 1990-tallet.

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

IV

# Sammendrag

Denne oppgaven undersøker konflikten mellom blitzmiljøet og nynazistiske miljøer fra slutten av 1980-tallet og gjennom 1990-tallet. Mellom den nye generasjonen militante nynazister og blitzerne vokste det frem en voldelig konflikt som opplevdes som svært alvorlig og truende for de involverte parter. Gjennom en kvalitativ analyse av kildematerialet reiser oppgaven spørsmål rundt den historiske utviklingen til konflikten og hvilke årsaker som forårsaket den. Oppgavens problemstillinger tar også tak i hvilke legitimeringsgrunnlag som ble brukt for å forklare konflikten av de involverte og syn på bruk av vold som virkemiddel. Da denne konflikten ikke har blitt grundig undersøkt i et historisk perspektiv vil oppgaven analysere voldsutviklingen i den og dens omfang. Konflikten mellom de to har ofte blitt redusert til en voldsspiral mellom to voldsforherligende miljøer. Oppgaven søker å belyse dette, og å plassere de militante aksjonene i konflikten i en bredere ideologisk kontekst hos de respektive miljøene.



# Forord

For gode samtaler, kyndig veiledning og beroligende ord vil jeg rette en stor takk til professor Øystein Sørensen. Videre vil jeg takke de som har stilt sitt kildemateriale tilgjengelig for meg og for å ha gitt meg innsyn i en bit av deres egen livshistorie. Til slutt vil jeg sende en stor takk til venner og kjente for kontinuerlig oppmuntring og støtte. Og til min familie som har lest og kommet med verdifulle kommentarer til oppgaven: Tusen takk.

Blindern, november 2017





# Innholdsfortegnelse

<b>1 Innledning .....</b>	<b>1</b>
1.1 Oppgavens utgangspunkt .....	1
1.2 Problemstillinger .....	2
1.3 Avgrensing .....	3
1.4 Historisk bakgrunn .....	5
1.5 Eksisterende litteratur.....	9
1.6 Kilder og metode .....	12
1.7 Generell teori.....	15
<b>2 Et fragmentert landskap.....</b>	<b>19</b>
2.1 Mørkeblått og brunt krysningspunkt .....	19
2.2 Naziskinheads.....	21
2.3 Skinheadbevegelse, postboksgrupper og andre allierte.....	26
2.4 De ressurssvakes opprør .....	31
2.5 Kommunisme, anarkisme og pønk.....	35
2.6 Fra demonstranter til Antifascistisk Aksjon.....	37
2.7 Sammenfatning.....	39
<b>3 Vold og konflikt .....</b>	<b>41</b>
3.1 En gunstig allianse .....	41
3.2 De store pubslagene.....	45
3.3 Et sted å være .....	49
3.4 Bomber og molotovcocktails .....	53
3.5 Overfall, skudd og knivstikk .....	54
3.6 Retrett eller spredning? .....	58
3.7 Sammenfatning.....	59
<b>4 Et rødt og reelt trusselbilde .....</b>	<b>61</b>
4.1 Blitz på toppen av listen .....	62
4.2 Samfunnets vektere .....	67
4.3 Syn på vold og voldsbruk.....	70
4.4 Inspirasjon og press fra utlandet.....	74
4.5 Tap av territorier.....	78
4.6 Sammenfatning.....	81
<b>5 Knus fascismen .....</b>	<b>83</b>
5.1 Der du jobber, der du bor .....	83
5.2 Den forbanna snuten.....	87

5.3 Ute av syne, ute av sinn .....	91
5.4 Voldsbruk .....	94
5.5 Intern debatt om voldsbruk.....	98
5.6 Kampen er internasjonal – sammen er vi sterke! .....	101
5.7 Sammenfatning.....	103
<b>6 Konklusjon .....</b>	<b>106</b>
6.1 Oppstart og ideologiske årsaker .....	109
6.2 Voldsutvikling.....	110
6.3 Grunnlag for voldsbruk .....	112
6.4 Legitimering og reflektering rundt egen adferd .....	113
<b>Kilder og litteratur .....</b>	<b>115</b>





# 1 Innledning

Denne oppgaven tar for seg konflikten mellom blitzmiljøet og nynazistiske miljøer på Østlandet fra slutten av 1980-tallet og i gjennom 1990-tallet. Sentralt i oppgaven står hvilke motivasjoner som fantes hos de respektive miljøene for konflikten som oppstod, og hvordan denne utviklet seg. Den nye bølgen av nynazistiske skinheads fra slutten av 80-tallet representerte en ny retning både ideologisk og organisatorisk innenfor den norske nynazismens historie. I møte med blitzmiljøet, som hadde oppstått få år i forveien, er det derfor på mange måter snakk om to nyetablerte miljøer som kolliderte.

Det vil derfor være et sentralt poeng i oppgaven å se på miljøenes sammensetning, ideologiske selvforståelse og inspirasjonskilder. Siden miljøene på hver sin måte opererte på kanten av hva som var akseptabelt i samtidens samfunn, vil forholdet til myndigheter og ordensmakter besøkes. Voldsbruk var et verktøy begge miljøer benyttet seg av i kampen for sine interesser. Derfor vil voldsepisoder fremsettes i et lineært narrativ for å peke på utvikling i konflikten og hos partene. I tillegg vil fortolkning av voldsbruk hos de respektive parter stå sentralt.

## 1.1 Oppgavens utgangspunkt

Konflikten entret det norske samfunnets kollektive bevissthet for alvor etter det såkalte brumunddalslaget i 1991. Antirasistisk ungdom og blitzere som ble jaget ut av byen og ut på E6 av horder med brumunddøler, ledet an av snauklippede unge menn med det norske flagg på klærne satte en støkk i Norges befolkning.<sup>1</sup> Den nye generasjonen av nynazister var påvirket av skinheadkulturen, en subkultur fra Storbritannia som var blitt introdusert i miljøet på midten av 80-tallet, og som hadde en autoritær, uniform og lett gjenkjennelig stil.<sup>2</sup>

Blitzmiljøet bestod av en sammensatt gruppe ungdommer. Det var store forskjeller i sosial bakgrunn, oppvekst og politiske standpunkt. Rekrutteringen til miljøet hadde også stor spennvidde, gjennom konserter, demonstrasjoner eller bekjente. Fremfor at radikale ungdommer søkte seg til miljøet kan mye tyde på at radikaliseringen først skjedde etter

---

<sup>1</sup> Henrik Lunde, *Aller Ytterst – De rasistiske grupperinger i dagens Norge* (Drammen: Antirasistisk

<sup>2</sup> Katrine Fangen, *En bok om nynazister* (Otta: Universitetsforlaget, 2001) 78.

rekrutteringen.<sup>3</sup> Blitzmiljøet var ikke et miljøet dannet på bakgrunn av en felles antirasistisk forståelse, men snarere et miljø der en slik forståelse vokste frem.

Overgangen til en mer subkulturell profil til fordel for tradisjonelt politisk virke førte til at mange anså norsk nynazisme på 90-tallet som redusert til voldelig pøbelvirksomhet blant belastet og kriminell ungdom. Ut i fra dette perspektivet ble konflikten med blitzmiljøet sett på som en naturlig følge av konfrontasjon med det som ble ansett som et på mange måter tilsvarende belastet ungdomsmiljø. Dette er en fremstilling som begge miljøer tok avstand fra. For dem var konflikten hevdet som et resultat av ideologisk overbevisning.

Det finnes klare sammenhenger mellom de voldelige aksjonene utført fra begge miljøer. Det finnes derimot ubesvarte spørsmål knyttet til hvilken konsekvens dette fikk for miljøenes utvikling. For det første gjelder dette kausaliteten mellom voldsøkningen og grupperingene. Det er blitt påpekt at utviklingen nærmest er en naturlig direkte konsekvens av to ekstreme, voldsforherligende miljøers politiske og ideologiske uenigheter. Denne fremstillingen tar ikke høyde for de mange ulike oppfattelsene internt i miljøene, særlig miljøenes syn på vold som virkemiddel.

Det er skrevet en del om disse miljøene fra sosiologisk og sosialantropologisk hold. Det har i de senere årene også kommet noen masteroppgaver innenfor historiefaget som tar for seg utviklingen til det nynazistiske miljøet i Norge både organisatorisk og ideologisk. Det er derimot viet liten oppmerksomhet til den utviklingen som skjedde på 90-tallet eller til den rollen konflikten med blitzere hadde for miljøets utvikling. Denne masteroppgaven tar sikte på å fylle noe av denne blanke flekken ved å se på konfliktens utvikling og hvilke motivasjoner som lå bak den.

## 1.2 Problemstillinger

Hvorfor oppstod det en så alvorlig konflikt mellom de to miljøene i denne perioden? Dette er den første av oppgavens to hovedproblemstillinger. I et forsøk på å besvare dette vil oppgaven fokusere på det ideologiske innholdet i de ulike miljøene for å se hvilke ideologiske grunnlag som fantes i de respektive fiendebildene. Oppgaven vil også undersøke hvordan den

---

Jan Holm og Inge Kvaran, *Opprør! En bok om blitzere, pønkere, politi, presse og politikere i Oslo*. (Oslo: Cappelen, 1989), 134.

strukturelle organiseringen av det nynazistiske miljøet innvirket på konflikten, først og fremst ved å se på skiftet fra partivirksomhet til mindre aksjonsgrupper.

En naturlig underproblemstilling til en oppgave som omhandler en voldelig konflikt er hvordan konflikten utviklet seg og hvordan den eventuelt ble avsluttet. Konflikten mellom blitzmiljøet og norske nynazister har ikke noe endelig avslutningspunkt. Den dag i dag er kamp mot nazisme og fascisme fortsatt en viktig del av blitzmiljøets aktivisme. Situasjonen en så i Oslo på midten av 90-tallet, som nærmet seg en regelrett gatekrig, er derimot over. Oppgaven vil forsøke å vise hvordan utviklingen i denne perioden utartet seg.

Oppgavens andre hovedproblemstilling er hvorfor konflikten fikk en så voldelig karakter. For å svare på dette vil oppgaven ta for seg om det fantes noen iboende kvaliteter i miljøene som la til rette for voldsbruk, eller om det var utenforstående forhold som la grunnlaget for en slik utvikling. Sentrale spørsmål som melder seg i forbindelse med voldsbruk er hvilket omfang konflikten hadde, hvilken type vold som ble utført og hvilke konsekvenser voldsbruken fikk for miljøene. For å svare på dette vil oppgaven gjennomgå konflikten og voldsforløpet narrativt for å se om en kan spore en utvikling i voldsbruken.

En underproblemstilling knyttet til voldsbruk er hvordan miljøene legitimerte sin egen voldsutøvelse og hvordan de betraktet vold som et politisk virkemiddel. Oppgaven vil derfor undersøke hvordan og hvilke synspunkt som kom til uttrykk knyttet til voldsbruk. Der hvor det fantes en intern debatt om virkemidler vil dette belyses for å se om det var snakk om en enhetlig voldelig linje eller at ulike grupperinger opererte med ulike definisjoner av hva som var legitimt.

### **1.3 Avgrensning**

Oppgaven tar for seg to miljøer som var av svært flytende karakter, uten klare avgrensninger. Det har derfor vært nødvendig å foreta et par generaliserende begreper for å omtale disse. Når det gjelder det nynazistiske miljøet vil oppgaven bruke begrepet nynazister gjennomgående i oppgaven. Noen steder vil begrepet rasister brukes for å belyse perioder hvor det nynazistiske miljøet i større grad inkluderte rent rasistiske grupperinger. Der det er hensiktsmessig å bruke nynazistenes egen betegnelse vil også begrepet nasjonalister benyttes.

Norske nynazister på slutten av 80- og 90-tallet omtalte sjelden seg selv som nynazister eller nazister utad. Slik føyer de seg inn den norske nynazistiske etterkrigstradisjonen for å presentere sitt tankegods som patriotisme og nasjonalisme. Selv om miljøet i denne perioden hadde en mindre klar ideologisk profil enn tidligere, er det likevel godt belegg for å omtale bevegelsen som nynazistisk. At nazistisk symbolbruk ble avskrevet som uttrykk for å provosere, minimerer ikke effekten av at disse var tilknyttet miljøets kollektive bevissthet. Som oppgaven vil vise hadde de norske nynazistene en klar ideologisk tilknytning til den moderniserte nynazismen man så ellers i Europa og USA i denne perioden. Det norske miljøet brukte mindre tid enn tidligere på å utvikle en enhetlig ideologisk strømning, men bekjente seg likeledes til dens hovedinnhold. Den individuelle aktør kan fint eksistere i et ideologisk miljø uten å ha foretatt noen større personlig refleksjon over hva dette innebærer.

Dersom oppgaven skulle benyttet seg av begrepsavgrensninger som nasjonalister eller rasister ville dette ekskludert flere av aspektene ved nynazistenes ideologiske oppfatning. Særlig ville antisemittismen og «Hvit Makt»-perspektivet gått tapt dersom miljøet skulle blitt omtalt som nasjonalister. Rasisme preget i stor grad den nye ideologiske strømningen i miljøet og bevegelsen rommet på ulike tidspunkt miljøer som var rasistiske fremfor nynazistiske. Likevel ville begrepet rasisme neglisjert de tradisjonelle nynazistiske strømningene i miljøet gjennom både ideologi og symbolbruk.

Blitzmiljøet fremmer også lignende problemer når det kommer til avgrensning. Miljøet oppstod først og fremst rundt et selvstyrt ungdomshus hvor ungdom deltok i ulike aktiviteter i et spenn fra sosialisering til politisk aktivisme. Det fantes ingen felles organisasjon med en klar ideologisk plattform, noe som også betyr at det er vanskelig å anslå medlemsmasse. Med unntak av Stein Lillevolden er det også vanskelig å utpeke noen lederskikkelser i miljøet. Foruten pressetalsmenn var det også sjelden at blitzere ble navngitt i pressen. Begrepet blitzere oppstod relativt raskt i samtiden, selv om miljøet i de første årene av 80-tallet som regel ble omtalt som miljøet rundt Kafé Blitz.

Begrepsmessig er blitzere mindre problematisk i og med at blitzerne selv også brukte dette og det har ikke vært fremsatt noe alternativt begrep for miljøet. Det er imidlertid slik at Blitz ofte mobiliserte større deler av venstresiden i kampen mot rasisme. Derfor var det ofte ikke bare blitzere involvert i de større demonstrasjonene mot nynazisme eller rasisme. Der dette er tilfellet vil oppgaven bemerke dette. Dessuten var det likevel slik at den øvrige demonstrasjonsmassen holdt seg i bakgrunnen for de fysiske konfrontasjonene mellom blitz



og nynazister. På grunn av blitzernes særegne stil og aksjonsform var det også relativt enkelt å bedømme om det var blitzere eller andre fra venstresiden som var involvert.

Siden miljøet var preget av ulike subkulturer var det for en del av de involverte et poeng og definere seg selv ut ifra hverandre. Antirasistiske skinheads kunne for eksempel gjøre et poeng ut av at de ikke egentlig var blitzere selv om de deltok i miljøet og aksjoner. Oppgaven vil som hovedregel bruke blitzere som en fellesbetegnelse for hele miljøet og kun spesifisere ulike gruppetilhørighet der det er en nødvendig distinksjon. Dette fordi miljøet delte såpass mange ideologiske oppfatninger, opplevde en tilhørighet til hverandre og ble sett på som en enhet fra nynazistene og samfunnet for øvrig.

Tidsmessig omhandler oppgaven perioden fra siste halvdel av 1980-tallet og gjennom 1990-tallet. Der hvor enkelt individers historie kan være relevant fra tidsrommet før dette vil oppgaven se noe lenger tilbake i tid. Avgrensingen er gjort fordi konflikten først begynte på slutten av 80-tallet og avtok mot slutten av 90-tallet. Blitzmiljøet hadde derimot en klar antirasistisk og antifascistisk linje både før og etter dette tidsrommet. Konflikt mellom nynazister og venstreradikale ble heller ikke introdusert på slutten av 80-tallet. Den generasjonen av nynazister som var involvert i konflikten denne oppgaven omhandler var derimot ikke involvert i foregående konflikter med venstreradikale, med unntak av noen av de eldre i miljøet.

Geografisk begrenser oppgaven seg hovedsakelig til Oslo, som var blitzernes primære tilholdssted, og Østlandet. Der hvor oppgaven beveger seg til andre steder i landet vil det først og fremst være i forbindelse med at blitzere reiser rundt for å konfrontere nynazister i form av demonstrasjoner og aksjoner. Oppgaven vil så vidt komme inn på konflikt mellom nynazister og venstreradikale antirasister i andre områder, der det er relevant. Siden begge miljøer var så begrenset i omfang var det kontakt mellom antirasister rundt om i landet på samme måte som nynazister holdt kontakt. Disse var likevel i det store og hele adskilt fra konflikten med mindre de kom til Østlandet og Oslo.

## **1.4 Historisk bakgrunn**

Organisert norsk nynazisme kan spores tilbake til miljøet rundt redaksjonen til avisen *Folk og Land*, et organ som knyttet tidligere medlemmer av Nasjonal Samling og nordmenn som hadde kjempet i tyske frontrekker sammen. Etter krigen gikk nazister sammen i å danne en

egen avis, *Folk og land*, og et eget arkiv – Institutt for okkupasjonshistorie (INO).<sup>4</sup> Disse var mest opptatt av å få frem sin egen oppfatning av hendelsene under krigen og var preget av et stort ønske om å renvaske egne navn etter landssvikoppgjøret. Espen Olavsson Hårseth viser i sin masteroppgave om *Folk og Land* i perioden 1967–1975 sammenhengen mellom avisen og de tidligste nynazistiske initiativene til organisering.<sup>5</sup>

Miljøet rundt *Folk og Land* fikk et mer ungdommelig preg utover 60-tallet da unge nynazister søkte til det som fortsatt var det eneste organiserte miljøet i Norge.<sup>6</sup> For den nye generasjonen med nazister var det vanskelig å forsone seg med denne tilbakeskuende linjen. For det første hadde de problemer med å identifisere seg med krigshistorien, de færreste ønsket å identifisere seg med tysk okkupasjonsmakt. For det andre ønsket de å se fremover framfor å dvele ved fortiden. Det var kampen mot kommunismen, en fellesbetegnelse som nærmest ble brukt om alle politiske motstandere til venstre for sentrum, som var den viktigste kampen for de nye nazistene. I 1968 ble organisasjonen Nasjonal Ungdomsfylking (NUF) stiftet av personer tilknyttet *Folk og Land*. Medlemmene i NUF ønsket ikke å erklære seg som nazister, og foretrakk betegnelser som nasjonalister og anti-kommunister.<sup>7</sup>

På begynnelsen av 70-tallet dukket Tor Petter Hadland og Erik Blücher opp i miljøet. Denne duoen spilte på den kaotiske oppblomstringen av flere smågrupper på ytterste høyrefløy og håpet tiden var inne for å få NUF til å vokse til et stort parti. Første halvdel av 70-tallet var preget av flere, mindre nynazistiske aksjoner over hele landet, noe som førte til stor mediedekning. Mediedekningen bidro til at NUF-ledelsen ble invitert til NRKs debattprogram «På Sparket» 29. mai 1975. Oppmerksomheten bidro til en økning av sympatierklæringer til de nå bredt omtalte nasjonalistene. I oktober samme år ble Norsk Front (NF) dannet, med Blücher og Hadland i styret.<sup>8</sup>

NF hadde to fraksjoner, en aksjonistisk og en mer tradisjonell parlamentarisk. Slik sett representerer NF godt den gryende splittelsen som skjedde i det nynazistiske miljøet mellom aksjonsrettet ungdom og partiorienterte eldre. Under Blüchers ledelse økte antallet nynazistiske aksjoner og norsk nynazisme gikk inn en betraktelig mer voldelig periode enn tidligere. Flere av de mest alvorlige aksjonene en har sett i miljøet skjer fra slutten av 70-tallet og frem til midten av 80-tallet.

---

<sup>4</sup> Katrine Fangen, *En bok om nynazister*, 76.

<sup>5</sup> Espen Olavsson Hårseth, "Folk og Land 1967–75: Fra rehabilitering til nyfascistisk opposisjonsorgan" (Universitetet i Oslo, 2010).

<sup>6</sup> Per Bangsund. *Arvtakerne: Nazisme i Norge etter krigen*. (Oslo: Pax, 1984) 98.

<sup>7</sup> Lunde, *Aller Ytterst*, 14.

<sup>8</sup> Ibid., 14–15.

Den første runden med aksjoner gikk særlig utover en lang rekke Oktoberbokhandler tilknyttet AKP (m-l) som ble utsatt for hærverk og hjemmelagde eksplosiver. Parallelt med aksjonene forsøkte ledelsen i NF å blidgjøre begge leirer i partiet ved å mane til at parlamentarisk innflytelse var og ble det endelige målet, men at i visse situasjoner kunne vold fremstå som nødvendig siste løsning.<sup>9</sup> Nynazistene begrunnet den nye voldelige linjen til dels med at det var en nødvendighet og til dels med at de ikke ble gitt muligheten til å delta på lik linje med andre i det demokratiske samfunnet. NF hadde flere ganger søkt om partistatus uten hell, sist i 1976.<sup>10</sup> I perioden 1977–1979 fikk partiets aksjonsrettede linje overtak. Det hele toppet seg 1. mai i 1979 da Petter Kristian Kyvik, iherdig anti-kommunist og medlem av NF, kastet en bombe inn mot 1. mai-toget. En togvakt ble hardt skadet og Kyvik ble idømt fem års fengsel.<sup>11</sup>

Hendelsen førte NF ut i hardt vær, både internt og i mediene. Flere unge medlemmer forlot partiet og Blücher selv havnet i varetekt. Allerede i juni 1979 besluttet ledelsen å oppløse partiet. Kort etter ble Nasjonalt Folkeparti opprettet av samme kjerne som hadde ledet Norsk Front.<sup>12</sup> Opprettelsen var således ikke stort mer enn et navneskifte.<sup>13</sup> Det nye NF møtte et annet politisk klima enn det Norsk Front hadde i sin tid. Kyvik fikk nærmest martyrstatus mens han sonet dommen sin, og ulike borgervernsgrupper begynte å dukke opp i miljøet.<sup>14</sup>

En av disse gruppene var Norges Germanske Armé, dannet av John Charles Hoff og Espen Lund. De var ikke medlem av NF eller tilhengere av Blüchers visjon. De var mer i tråd med 90-tallets nynazistiske ideologi selv om de ikke var spesielt ideologisk opptatt. Duoen var bekymret for raseblanding og ødeleggelse av norsk kultur. De to ønsket å få tak i våpen og kom således i kontakt med Johnny Olsen. Olsen hadde tilknytning til kriminelle miljøer i Oslo og trioens organiserte et våpentyveri med hjelp av to eksterne personer. Etter at de to eksterne tyvene ble innhentet av politiet ble Hoff og Olsen bekymret for at de skulle tyste.<sup>15</sup>

Resultatet ble en regelrett henrettelse av de to tyvene på en forlatt skogsvei i det som senere ble kjent som Hadelandsdrapene. 19-årige Johnny Olsen ble idømt 18 års fengsel for overlagt drap, 20-årige John Charles Hoff fikk 12 års fengsel for forsettlig drap og 20-årige Espen Lund fikk 18 års fengsel for medvirkning til overlagt drap.<sup>16</sup> Olsen skulle senere få en

---

<sup>9</sup> Bangsund, *Arvtakerne*, 172–174.

<sup>10</sup> Ibid., 175–176.

<sup>11</sup> Lunde, *Aller ytterst*, 17.

<sup>12</sup> Ibid.

<sup>13</sup> NF vil derfor brukes som forkortelse for begge partier.

<sup>14</sup> Bangsund, *Arvtakerne*, 204.

<sup>15</sup> Ibid., 207–209.

<sup>16</sup> Ibid., 207–211.

sentral rolle i konflikten med Blitz. Drapene satte NF i et ubehagelig lys og førte til en lavere profil hos norske nynazister. Blücher forlot etter hvert partiet og flyttet til England. NF fortsatte uten ham i noen år til, og var tilknyttet en rekke mindre voldshandlinger før bombeangrepet mot Nor Moské i Oslo 1985. Angrepet som ble knyttet til personer i partiet ble for mye for partiet som ikke klarte reise seg etter dette og NF ble til slutt oppløst i 1991.<sup>17</sup>

Det nynazistiske miljøet har hatt en viss organisatorisk og ideologisk kontinuitet. Selv om det nynazistiske miljøet i Norge på 90-tallet representerer en form for brudd med tidligere virksomhet hadde flere av de sentrale skikkelsene i miljøet en tilknytning til NF.

Voldshistorikken til NF og de partiet inspirerte skapte en presedens for nynazistisk vold i Norge og åpnet på den måten vei for den nye generasjonen nynazister på 90-tallet. At Olsen og Kyvik fortsatte å ha innflytelse i miljøet vitner om dette.

Blitzmiljøet har sin bakgrunn i opprettelsen av Ungdomskulturhuset i Pilestredet 30 C i Oslo og husets Kafé Blitz. Huset rommet ved siden av kaféen, øvingslokaler for band, forskjellige politisk engasjerte grupper og *Radio Rakel*. Kaféen ble opprinnelig drevet med midler fra Sysselsetningskontoret, men ble etter kutt i støtte derfra drevet på frivillig basis.<sup>18</sup> Miljøet tilknyttet blitzhuset hadde sitt utspring i pønkbevegelsen i Norge på 70- og 80-tallet, men rommet etter hvert en rekke ulike grupper.<sup>19</sup>

Miljøets historie kan spores tilbake til natt til 1. mai 1981 hvor 178 ungdommer ble bøtelagt for sammenlagt om lag en halv million kroner. Hendelsen førte til opprettelse av Ungdom mot bøteterrore (UngMob) av ungdommer som anså bøteleggingen som siste ledd av en serie diskriminerende tiltak av politi mot ungdom som ikke passer inn i det ellers konforme samfunnet. UngMob holdt en pressekonferanse i Slottsparken hvor de ved siden av politivold tok opp temaer som boligmangel, arbeidsledighet og behovet for eget ungdomshus.<sup>20</sup>

UngMob stod også bak planlegging av okkupasjonen av Skippergata 6 og 6 B. Gården hadde stått tomt siden 1980 og i oktober 1981 troppet om lag 200 ungdommer opp og tok beslag på huset. Okkupasjonen tiltrakk seg pønkere, politiske aktivister og vanskeligstilt ungdom og framtvang dialog mellom ungdommene og kommunen. Resultatet ble tiltak rettet mot jobb- og boligmangel blant ungdom og leieavtale for Pilestredet 30 C som selvstyrt ungdomshus. Tilnavnet Blitz ble gitt av ungdommene selv og huset skulle deles med Oslo Rockeklubb og Aksjon Kvinnekultursenter.

---

<sup>17</sup> Lunde, *Aller ytterst*, 21-22.

<sup>18</sup> Holm og Kvaran, *Opprør!*, 36.

<sup>19</sup> Ibid., 39.

<sup>20</sup> Kari, Bu "En sjenert husokkupert minnes det harde 80-tallet," = *Oslo*, Sist oppdatert 21.04.2015. <http://www.erlik.no/en-sjenert-husokkupert-minnes-det-harde-80-tallet/>. Oppsøkt 03.06.2017.

Blitzmiljøet havnet ofte i konfrontasjon med politiet, oftest i forbindelse med demonstrasjoner og okkupasjoner. I 1983 stormet politiet blitzhuset og forårsaket både materielle- og fysiske skader. Politiet ble i ettertid dømt til å betale Kafé Blitz 40 000 norske kroner i erstatning.<sup>21</sup> Politiet forsvarte i hovedsak sin opptreden mot blitzerne som et nødvendig tiltak mot miljøets voldelige tendenser, særlig i forbindelse med demonstrasjoner.

Skinheadkulturen fikk på 90-tallet også representasjon i blitzmiljøet. Skinheadmiljøet i Norge på denne tiden var svært lite, og i starten omgikk både antirasistiske og nynazistiske skinheads hverandre.<sup>22</sup> Det var flere i det antirasistiske skinheadmiljøet som hadde et ønske om å være et apolitisk miljø, og dermed også tok avstand fra den mer radikale venstreorienterte politikken og voldsbruken knyttet til blitzmiljøet.<sup>23</sup>

## 1.5 Eksisterende litteratur

Det har vært en merkbart lav interesse innenfor historieforskningen på norsk nynazisme, og det finnes få omfattende historiske forskningsarbeider på emnet.<sup>24</sup> I de senere årene har det kommet flere gode bidrag i form av avleverte masteroppgaver i historie. De store bidragene til feltet har derimot kommet fra andre fagretninger hvor journalist og forfatter Per Bangsund, sosialantropologen Tore Bjørge og sosiologen Katrine Fangen er sentrale navn å nevne. Disse har produsert god og nyttig innsikt inn i ulike aspekter ved den norske nynazistiske bevegelsen fra etterkrigstiden og frem til nyere tid. De mangler derimot i ulik grad et historisk perspektiv.

Per Bangsund er den som lengst på vei gir et historisk riss av miljøets utvikling i boken *Arvtakerne. Nazisme i Norge etter krigen*. Der forsøker han å trekke linjer mellom den tradisjonelle nasjonalsosialismen og nynazismen. Boken tar for seg tidsrommet fra etter andre verdenskrig frem til starten av 80-tallet og fokuserer sterkt på partiet Norsk Front. Bangsund gir en god og redelig fremstilling av utviklingen til miljøet selv om han ikke følger tradisjonell kildehenvisningsetikk slik en er vant med innen historieforskningen. Bangsunds

---

<sup>21</sup> Holm og Kvaran, *Opprør!*, 161.

<sup>22</sup> Jan Kallevik, *Xtrm: Krig i Oslos gater*, (Oslo: Aschehoug, 2014) 82–84.

<sup>23</sup> Jan Kallevik, *Xtrm*, 105.

<sup>24</sup> Øystein Sørensen. ”Nyere forskning om norsk nasjonalsosialisme og nynazisme: Et kortfattet riss” i Dahl, Ottar og Sørensen, Øystein (red.). *Nazisme og nynazisme. Gammel og ny fascisme og nynazisme i Norden og Europa, Foredrag*. (Oslo. Historisk institutt, Universitetet i Oslo og Den norske historiske forening (HiFo), 1995) 92.

verk omtaler derimot ikke perioden denne oppgaven omhandler og hans verk er derfor primært brukt som kilde til bakgrunnshistorie.

Katrine Fangen gjennomførte i første halvdel av 90-tallet et større feltstudie av miljøet. Funnene hennes ble først fremstilt i rapporten *Skinheads i rødt, hvitt og blått – en sosiologisk studie fra «innsiden»* i 1995. Denne rapporten ble senere utvidet til boken *En bok om nynazister* som ble utgitt i 2001. Verkene forsøker først og fremst å forstå nynazistene ut ifra et sosiologisk synspunkt. Fangen presenterer et kort omriss av miljøets historie, men her lener hun seg i hovedsak på Bangsunds arbeid. Det hun nevner av aksjoner og konflikter fremstilles i lys av en sosiologisk forståelsesramme og ikke en historisk fremstilling. Informasjon om de faktiske forhold kommer derfor i annen rekke. Blitzmiljøet nevnes av Fangen, men kun som en ramme rundt nynazistenes virke. Fangens studie har vært en viktig del av kildematerialet i denne oppgaven. Hvordan det er blitt brukt vil jeg komme tilbake til i underkapittelet om metodebruk.

Tore Bjørge sitt arbeid på feltet gir et innblikk i hvordan det nynazistiske miljøet forholdt seg til rasistisk vold mot innvandrere. Han skriver ut fra et samfunnspolitisk perspektiv med fokus på hvordan man kan jobbe preventiv og aktivt for å få ungdom ut av nynazistiske miljøer. Bjørge fokuserer også i større grad på de rasistiske bevegelsene i Norge enn det denne oppgaven gjør. Konflikten med blitzmiljøet stilles i skyggen av rasistisk motivert vold mot innvandrere rundt om i landet. Bjørge presenterer en god innsikt for Arne Myrdal og Folkebevegelsen Mot Innvandring som denne oppgaven også inkluderer.

Ved siden av disse er arbeidet til svenske Helene Lööw verdt å nevne. Lööw har produsert flere oversiktsverk for den svenske nynazismen frem til tilnærmet nåtid. Der hvor oppgaven krysser inn på det svenske nynazistmiljøet er det i all hovedsak Lööw sitt arbeid den hviler på. Når det gjelder masteroppgaver faller de fleste utenfor relevans for denne oppgaven da de fokuserer på nynazistiske miljøer som eksisterte før de på 90-tallet. Det er likevel verdt å nevne noen. Lars Preus sin masteroppgave<sup>25</sup> viser en ideologisk linje fra Nasjonal Samling til Norsk Front til tross for at partiet forsøkte å fremstille seg som nytt ideologisk tankegods.

Christoffer Jacob Øimoens masteroppgave *Nynazisme i Norge og Sverige: Fra partiorganisasjon til revolusjon* tar for seg det norske og svenske miljøets utvikling på 90-

---

<sup>25</sup> Lars Preus, "Bakover mot det nye Norge: Ideologisk utvikling innen norsk nynazisme 1967–1985" (Universitetet i Oslo, 2014).

tallet. Øimoens fokus er på den rollen den amerikanske nynazisten William Pierce hadde for miljøenes ideologiske utvikling.<sup>26</sup> Denne oppgaven er inntil flere momenter relevant for denne oppgaven, men har ikke fokus på konflikten med Blitzmiljøet. Av masteroppgaver som omhandler blitzmiljøet er det også et sparsommelig utvalg. Kathrine Daniloff har skrevet en oppgave om fortolkninger av Blitz i offentligheten for Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi i 1996.<sup>27</sup> Innholdet i denne faller stort sett på siden av hva min oppgave omhandler.

En oppgave som derimot nok ville vært relevant er oppgaven til Kamilla Pettersen Nytnun, *Høyreekstreme fiendebilder* fra 2013. I følge oppgavens sammendrag omhandler denne de høyreekstreme miljøenes syn på Blitz i samme tidsrom som min egen oppgave omhandler. Dessverre har Pettersen Nytnun ønsket at denne oppgaven på nåværende tidspunkt skal være med restriksjoner på tilgang og det har ikke lyktes meg å komme kontakt med forfatteren. Det er derfor ikke mulig for meg å si hvordan denne oppgaven stiller seg i forhold til Pettersen Nytnun sine funn.

Annen forskning på blitzmiljøet er også dessverre mangelfull. Jan Holm og Inge Kvam skrev boken *Opprør! En bok om blitzere, pønkere, politi, presse og politikere i Oslo* med støtte fra Oslo Barnevernskontor på slutten av 80-tallet. Utgangspunktet for prosjektet var belastet ungdoms forhold til bolig og arbeid, men fordi blitzmiljøet hadde flere konfrontasjoner med politi og politikere under arbeidet endte boken opp med å inkludere en del av dette. Boken gir et visst anslag av miljøets bakgrunn. Foruten avisartikler og noen dokumentarer<sup>28</sup> gjort om pønkbevegelsen har det ikke vært mulig å oppdrive annet litteratur om blitzmiljøet.

Det er skrevet et par egenberetninger av personer tilknyttet konflikten. En av de er *Xtrm – Krig i Oslos gater* utgitt i 2014 av Jan Kallevik som blant annet var sentral i gruppa SHARP, Skinheads Against Racial Prejudice. En slik utgivelse kan bidra til et innblikk i hvordan miljøet selv opplevde situasjonen. Tom Kimmo Eiternes ga ut en lignende beretning i samarbeid med Katrine Fangen kalt *Bak nynazismen* i 2002.<sup>29</sup> Felles for disse er at de primært

---

<sup>26</sup> Christoffer Jacob Øimoen, "Nynazisme i Norge og Sverige: Fra partiorganisasjon til revolusjon" (Universitetet i Oslo, 2012).

<sup>27</sup> Kathrine Daniloff, "Når fortellinger møtes – Tolkninger av Blitz i rammen av en offentlighetsdiskurs," (Oslo: Universitetet i Oslo 1996).

<sup>28</sup> NRK dokumentaren *Punx* er et eksempel på dette, men utover intervjuer med folk fra miljøet omhandler den primært musikkulturen fra denne tiden.

<sup>29</sup> Eiternes sin aktivitet var for det meste på Vestlandet selv om han hadde kontakt med Østlandsmiljøet og var en lederskikkelse blant nynazistene. Fangens bidrag i boken skiller seg lite fra

bygger på subjektive erfaringer i perioden. Til slutt kan boken *Aller Ytterst* av Henrik Lunde for Antirasistisk senter nevnes. Denne gir et kort overblikk av ulike nynazistiske og rasistiske grupperinger på starten av 90-tallet, men har til tider noen feil i fakta. Boken er derfor brukt nøkternt i denne oppgaven.

## 1.6 Kilder og metode

Det melder seg noen umiddelbare kildeproblemer når man skal arbeide med såpass lukkede miljøer som både blitzmiljøet og det nynazistiske miljøet var i perioden. Publikasjoner skrevet av miljøene var sporadiske, som oftest egenproduserte og svært lite av det er blitt avlevert til arkiver for ettertiden. I tillegg var begge miljøer påpasselige med hvilke opplysninger de ga utad til samfunnet. Dette er problemer oppgaven på ulike måter har forsøkt å overkomme.

Det nynazistiske miljøets egne publikasjoner har vært vanskelige å oppdrive. Nasjonalbiblioteket har kun en utgave av *Boot Boys*, nr. 10 fra 1991. Av andre nynazistiske publikasjoner fra perioden har de kun et ufullstendig utvalg av *Norsk Blad/Fritt Forum*<sup>30</sup> og ingen av de andre publikasjonene til ulike grupperinger på 90-tallet som for eksempel *Viking* til gruppen med samme navn. Dette er en klar begrensning for oppgaven. Det har dessverre ikke lyktes meg å oppdrive utgivelser som skulle finnes i privatpersoners samlinger ut over én ekstra utgave av *Norsk Blad*, nr. 5 i 1991. Forespørsler til andre arkiver har så langt vist seg å være fånyttede.

*Norsk Blad/Fritt Forum*, heretter omtalt som *Fritt Forum*<sup>31</sup> inkluderte flere omtaler om konflikten med Blitz og flere av bidragsyterne var delaktige i konflikten. Bladet gir derfor et verdifullt innblikk i hvordan konflikten ble fortolket. En må derimot merke seg at *Fritt Forum* bevisst gikk inn for en slags nøytralitetsrolle i miljøet når det gjaldt fremstilling av egne synspunkter. Michael Knutsen, personen bak publikasjonen, forsøkte kontinuerlig å fremstille *Fritt Forum* som en profesjonell presseaktør som skulle gi en stemme til alternative, nasjonalistiske perspektiver og forfektet enhver tilknytning til nynazismen.

Fra og med 1994 er Nasjonalbibliotekets samling av *Fritt Forum* komplett. Med unntak av et nummer fra henholdsvis *Boot Boys* og *Fritt Forum* fra 1991 foreligger det ikke

---

det hun har publisert i sine egne verk om nynazister. Tom Kimmo Eiternes og Katrine Fangen, *Bak Nynazismen* (Oslo: J.W. Cappelens Forlag AS, 2002).

<sup>30</sup> Nasjonalbiblioteket har utgivelser fra 1994 og frem til 2001, men bladet ble gitt ut første gang i 1985.

<sup>31</sup> Norsk Blad byttet navn til Fritt Forum i første halvdel av 90-tallet.



egenproduserte kilder fra nynazister i perioden fra slutten av 80-tallet og frem til 1994. Oppgaven lener seg derfor i denne perioden på sekundærlitteratur, som intervjuer gjort av Tore Bjørge og Katrine Fangen i denne perioden. Der utsnitt fra nynazistiske publikasjoner er direkte gjengitt i nasjonal- eller lokalpresse er dette brukt i god tro og spesifisert i fotnoter.

Kildematerialet fra blitzmiljøet omfatter hovedsakelig sporadiske nummer av husets egen avis *Smørsyra*. Her har jeg hatt tilgang til komplett samling av utgivelsene fra nr. 1 som ble utgitt første gang i 1988 til nr. 19 som ble utgitt i 2012. Disse ble ikke utgitt i noe fast mønster og hovedvekten ble publisert i perioden 1988 til 1993.<sup>32</sup> I tillegg til *Smørsyra* har jeg fått tilgang til en komplett samling av bladet til gruppen Antifascistisk Aksjon med samme navn. Utgivelsen kom med første nummer i 1995 og utga 23 nummer fram til 2000. Som beskrevet i underkapittelet om eksisterende litteratur er det ikke skrevet særlig om blitzmiljøet fra annet hold. Miljøets egne publikasjoner, samt Kalleviks egenberetning i boken *Xtrm* utgjør derfor hovedvekten av kildematerialet for dette miljøet.

Både nynazistenes og blitzernes publikasjoner er kollektive kilder. Edvard Bull d.e. beskriver kollektive kilder som «frembragt av en større eller mindre gruppe av personer, hvor den enkeltes andel i frembringelsen bare i liten grad lar sig særskilt bestemme».<sup>33</sup> I *Boot Boys* er ingen artikler signert. I *Fritt Forum* er en stor del av artiklene trykket av redaksjonen og dermed ikke spesifisert. Omfanget av bidragsyttere må dermed anslås å være relativt lite basert både på selve miljøets begrensede omfang og at navngitte bidragsyttere går igjen fra nummer til nummer. Dessuten var det bidragsyttere i *Fritt Forum* som ikke direkte tilhørte miljøet denne oppgavene fokuserer på.

Blitzmiljøet unnlot konsekvent å signere artikler. Dette er tilfellet i både *Smørsyra* og *Antifascistisk Aksjon*. *Smørsyra* kom ut uregelmessig hovedsakelig fordi den baserte seg på frivillig innsendte artikler uten noen spesiell form for deadline. Den fiktive Hr. Gustav Blitz som redaksjonssjef er avisens eneste signatur.<sup>34</sup> *Antifascistisk Aksjon* bestod av et redaksjonskollektiv uten at noe utover dette ble spesifisert i bladet. Antifascistisk Aksjon (AFA) var en autonom gruppe innenfor Blitz og representerer derfor ikke miljøet som helhet. Selv om blitzmiljøet arbeidet for en flat struktur bemerker AFA at de ikke alltid er like flinke til å bryte med hierarkier eller oppmuntre til at flest mulig bidrar.<sup>35</sup>

---

<sup>32</sup> Nr. 1 til nr. 14 er utgitt i denne perioden.

<sup>33</sup> Edvard Bull, "Den moderne pressen som historisk kilde," *Scandia: Tidsskrift för historisk forskning* Band II (1929).

<sup>34</sup> Se for eksempel *Smørsyra* nr. 15, 1993.

<sup>35</sup> *Antifascistisk Aksjon* nr. 1, 1995, 3.

Til tross for manglene til kildematerialet er det etter min mening tilstrekkelig for å kunne si noe om miljøenes egne målsetninger og fortolkninger i konflikten. *Fritt Forum* publiserte artikler skrevet av personer som var direkte involvert og som tidvis omhandlet enkelte voldshendelser. Michael Knutsen selv var en sentral aktør til tross for at han forsøkte å fremstille seg selv som en uavhengig skikkelse. Krysset opp med sekundærlitteratur viser det seg at *Fritt Forum* bekrefter de gjeldene føringene i miljøet om enn i en ideologisk utvannet versjon. I og med at miljøet i denne perioden var mindre ideologisk bevisste enn tidligere styrker dette relevansen av *Fritt Forum* som kildemateriale.

Blitzpublikasjonene gir også et godt innblikk i blitzmiljøets rådende oppfattelser og holdninger. Miljøet jobbet for å opprettholde en plattform der det var rom for at alle skulle komme til ordet med sin egen aktivisme. Dette reflekteres i utgiverformen av *Smørsyra* og *Antifascistisk Aksjon*. En må likevel anta at de som valgte å sende inn artikler til disse trolig også var innflytelsesrike i form av hvilke saker som ble presentert. Miljøet jobbet ikke for en enhetlig ideologisk profil, men ved å kollektivisere alle sine uttalelser bidro de til at publikasjoner og uttalelser ble attribuert til miljøet som helhet utad.

En stor del av denne oppgaven omhandler en narrativ fremstilling av de faktiske hendelser forbundet med konflikten. I de miljøenes respektive utgivelser omtales konfrontasjoner særdeles subjektiv med vekleggelse på hvem som blir oppfattet som den seirende eller tapende part. Der det har latt seg gjøre har oppgaven forsøkt å belage seg på riks- eller lokalpressens beskrivelse av hendelsene. En må ta høyde for feil i journalistiske gjengivelser og dette er forsøkt minimert ved å kryssjekke flere avisers gjengivelser av samme enkelthendelse, samt sjekke disse opp mot miljøenes egne forklaringer.

Der hvor oppgaven belager seg på intervjuer gjengitt av henholdsvis Fangen og Bjørge er det verdt å påpeke at disse kan være påvirket av intervjuobjektets selvsensur i møte med utenforstående i en forskningssituasjon. Særlig Fangen mangler en gjennomgående reflektering rundt dette i hennes presentasjon av miljøets holdninger gjengitt til henne. Hun fastsetter at feltstudiet hadde et behov for en tillit mellom informant og forsker, og mente at hun kom i en slik posisjon.<sup>36</sup> Blant annet hevder hun at informantene gjerne betrodde seg nærere til henne enn til andre i miljøet. Dette er vanskelig å bedømme fordi det hviler på en antagelse av at Fangen var klar over hva som ble betrodd når hun ikke var til stede. Det er klart at aktørers egen fremstilling av motiver må ilegges stor vekt, men en må også være bevisst muligheten for at aktøren justerer budskapet i lys av forventet reaksjon fra mottakeren.

---

<sup>36</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 54–56.

Rettferdiggjørelsene miljøet gir henne for blant annet konflikten med Blitz må derfor sees i lys av dette.

Arbeidet med denne oppgaven har innebåret en kvalitativ analyse av kildematerialet. Det er foretatt en tekstfortolkning basert på forholdet mellom teksten, konteksten den er skrevet i og de faktiske forhold er vektlagt.<sup>37</sup> Ved å gjennomgå det som har foreligget av miljøenes egne publikasjoner som helhet har jeg fått godt inntrykk av kildenes helhet og funnet de publikasjoner som omhandler konflikten. Siden oppgaven omhandler miljøenes rolle overfor hverandre er det lagt mindre vekt på de områdene av aktivitet som ikke direkte angikk konflikten. Disse er likevel gjennomgått for å få en forståelse av miljøenes helhetlige profil. I og med at kildemateriellet er såpass begrenset er det ikke foretatt noen spesiell avgrensning utover dette.

Opgaven har noen innslag av kvantitativ analyse i form av en gjennomgang av voldsepisoder mellom partene. Likevel er også denne i hovedsak en kvalitativ analyse da det ikke finnes noen kontrollramme utenom at en kan spore en viss form for økning eller minking av aktivitet. Utvalget av hendelser vil nødvendigvis representere en form for selektiv utvelgelse av hva som er bedømt som relevant til tross for at oppgaven forsøker å romme det totale bildet av den fysiske konfrontasjonen i perioden. Det vil også være mørketall i forbindelse med disse da det er snakk om to miljøer som hadde et anstrengt forhold til media, myndigheter og politi.

Til slutt er det verdt å påpeke at en objektiv og kritisk tilnærming er forsøkt opprettholdt i møte med begge miljøer. Siden oppgaven omhandler moderne historie hvor en stor del av aktørene fortsatt er i livet har oppgaven bevisst unnlatt å navngi aktører som ikke selv har stått fram med egen historie eller har figurert som offentlige kjente navn i samtiden i forbindelse med dekning av konflikten. I møte med to miljøer som på hver sin måte har vært utsatt for spekulasjoner og fordommer i møte med samfunnet, er det viktig å være seg bevisst på hvordan dette kan ha påvirket en selv i rollen som objektiv forsker.

## 1.7 Generell teori

Denne oppgaven omhandler en spesifikk konflikt mellom to parter innenfor en spesifikk tidsramme i historien. Likevel er det gjort et forøk på å plassere miljøene i en bredere

---

<sup>37</sup> Jan Eivind Myhre, *Historie: En introduksjon til grunnlagsproblemer* (Oslo: Pax Forlag, 2014) 18–29.

kontekst. Dette er vanskeliggjort av det faktum at begge miljøer er såpass fragmenterte og lite enhetlige. Særlig er tilfellet med blitzmiljøet at det er gjort lite forskning på å forsøke å definere miljøet ideologisk utover å bemerke at det var et radikalt venstreorientert ungdomsmiljø.

Blitzmiljøet blir derfor undersøkt i en mer nøktern kontekst hvor miljøets egen historie og opplevelse av møte med samfunn og politi vektlegges. At miljøet var nærmest nyetablert i perioden opp mot konflikten gjør det også vanskeligere å sette miljøet inn i en større historisk utviklingsramme. For blitzmiljøet kan det hende at det er innen sosiologien og sosialantropologien en må se for å sette miljøet i en bredere kontekst i form av kultur, motkultur eller subkultur.

Kultur er et diffust ord med flere betydninger innenfor ulike fagretninger og i den gjengse oppfattelse. Opp i gjennom historien har det vært ulike fortolkninger av hva som konstituerer kultur. En av de tidlige og klassiske definisjonene på kultur gikk ut på en sammenfatning av standardisert estetisk utmerkelse. Her ble det lagt vekt på de tradisjonelle uttrykkende innen menneskelige skaperverk gjennom litteratur, dans og kunst. En annen mer antropologisk forståelse av kultur var en spesifikk levemåte som uttrykte visse meninger og verdier ikke bare gjennom kunst og visdom, men også gjennom institusjoner og oppførsel.<sup>38</sup>

I tråd med at kulturbegrepet utvidet seg til å romme det totale bildet av mellommenneskelig kontakt oppstod en forestilling om et kulturelt hegemoni. Den dominerende samfunnsklassen fikk total kulturell dominans gjennom ikke bare press og håndhevdte regler, men også gjennom å vinne og forme en enighet om kulturen slik at den fremstod som både legitim og naturlig.<sup>39</sup> I lys av dette kan miljøet på Blitz sees på som en motkultur ved at det oppstod som en reaksjon på samfunnets normer og verdier som ble oppfattet som ekskluderende for ungdommen på Blitz. For motkulturen kan løsningen bli å enten forsøke å påvirke den rådende kulturen eller forsøke å erobre nisjer og rom i samfunnet hvor en kan dyrke sin egen kultur.<sup>40</sup>

Erobringen av egne rom innen den større kulturen kan sees på som opphavet til subkulturer, små kulturer som eksisterer innenfor den større majoritetens kultur. Både det nynazistiske miljøet og blitzmiljøet var påvirket av subkulturer. For nynazistene var det skinheadkulturen som dominerte mens Blitz i hovedsak var påvirket av pønkkulturen. Både

---

<sup>38</sup> Dick Hebdige, *Subculture – the meaning of style* (London: Routledge, 1979) 6.

<sup>39</sup> Ibid., 15–16.

<sup>40</sup> Holm og Kvaran, *Opprør!*, 132.

pønken og skinheadkulturen oppstod etter krigen i Storbritannia.<sup>41</sup> Felles for disse var at stil ble synonymt med noe mer enn estetisk preferanse.

Det stilmessige uttrykket ble brukt for å skape en tilhørighet og markere en avstand fra det øvrige samfunn. Subkulturen påvirket den totale livstilen til individet. Stilen i subkulturen hevdes av Dick Hebdige å romme en bestridelse av det naturlige og en forstyrrelse av det normaliserte.<sup>42</sup> Det tydelige stilmessige uttrykket i både skinheadstilen og pønken utfordret oppfattelsen av at det fantes en konsensus i samfunnet og må sees i sammenheng med det større politiske og ideologiske forholdet hos miljøene.

Siden blitzmiljøet ikke identifiserte seg selv ut ifra noen ideologi eller identifiserte kampen mot nynazismen ut ifra et kommunistisk eller anarkistisk perspektiv, har ikke oppgaven forsøkt å sette deres fortolkning inn i en større ideologi basert på ulike ismer. Oppgaven vil komme inn på at noen av disse strømningene eksisterte i miljøet for å skape en større forståelse av miljøet som helhet.

Roger Griffin, en av de ledende skikkelsene innen forskning på fascismen, karakteriserer to tilbakevendende trekk ved moderne fascisme, nemlig internasjonalisering og metapolitisering.<sup>43</sup> Med metapolitisering menes det at kampen om ideene tar over på bekostning av den mer realpolitiske linjen dels på grunn av manglende oppslutning i samfunnet. Den aksjonsrettede kampen som preger 90-tallets nynazister passer dårlig inn i denne kategoriseringen, særlig kombinert med at de ideologiske diskusjonene minsket. Derimot passer Griffins beskrivelse av internasjonalisering bedre, som spiller på miljøene i økt grad knyttet bånd på tvers av landegrenser. Ut i fra dette perspektivet kan troen og kampen for den hvite rase sees på som en videreførelse av mellomkrigstidens rasetekning i nazismen.

Oppgaven er innom noen sosiologiske fortolkningsrammer på voldsbruk og gruppetilhørighet. Her lener jeg meg først og fremst på Katrine Fangens presentasjon av ulike sosiologiske teorier og hvordan de kan benyttes for å forstå utviklingen i miljøene og av konflikten. Selv om oppgaven primært fokuserer på en historisk fremstilling er slike tverrfaglige fortolkningsrammer nyttige for å forstå et miljø som var relativt sterkt preget av

---

<sup>41</sup> For en gjennomgang av de ulike subkulturenes oppstart se Dick Hebdige, *Subculture – the meaning of style* (1979) eller Katrine Fangen, *En bok om nynazister* (2001) 80–87 for et kort riss av skinheadkulturens opprinnelse.

<sup>42</sup> Hebdige, *Subculture*, 17–19.

<sup>43</sup> Roger Griffin, “Interregnum or endgame? The radical right in the ‘post-fascist’ era”, *Journal of Political Ideologies* 5, no. 2, (2000), 163.

subkulturer og gruppetilhørighet. Fortolkningsrammen er derimot bevisst fjernet fra den sosiologiske oppfattelsen av at konflikten kun var et uttrykk for gjengkriminalitet eller pøbelvirksomhet blant belastet ungdom.

## 2 Et fragmentert landskap

Miljøene denne oppgaven omhandler er små i omfang, men allikevel sammensatte og komplekse. Blitzmiljøet sprang ut av et aktivistisk ungdomsmiljø med et bredt spekter av interessefelt og motivasjoner. Tilsvarende bestod det nynazistiske miljøet denne oppgaven fokuserer på av flere mindre grupperinger hvor de involverte gjerne hadde overlappende tilhørighet. Blitz var resultat av et ungdomsopprør som krevde å få plass i et samfunn de følte så på dem som et bryderi. Den nynazistiske bevegelsen utgjorde et sammensurium av nasjonalistisk, rasistisk og høyreekstrem ungdom som samlet seg i troen på den hvite rasens overlegenhet.

Til tross for at noen lederskikkelser i det nynazistiske miljøet hadde erfaring fra Norsk Front/Nasjonalt Folkeparti stod miljøet på relativt bar bakke organisatorisk da 80-tallet gikk mot slutten. Blitz på sin side hadde akkurat rukket å bygge opp en form for enhetlig miljø siden oppstarten av ungdomshuset i 1982. Begge miljøer hadde ulike oppfatninger om egen ideologi og tilknytning til ulike subkulturer. For Blitz skulle miljøet bli dominert av pønken, mens nynazistene i stor grad definerte seg som nasjonalistiske skinheads. Innenfor begge miljøer var det stor takhøyde for ulike innfallsvinkler, men i møte med hverandre var det snakk om én forent front.

### 2.1 Mørkeblått og brunt krysningspunkt

De første nynazistene i Norge så primært bakover på okkupasjonshistorien, landsvikeroppgjøret og deres oppfattelse av å ha blitt misforstått. På 70-tallet kom etterkrigstidsgenerasjonen og tok et oppgjør med den eldre generasjonen. De ville tenke fremover, danne parti og få reell innflytelse for endringer i samfunnet. Dette skjedde ikke, i stedet forsvant etter hvert de innflytelsesrike personene, som hadde bidratt til en slags storhetstid for miljøet, enten utenlands eller de trakk seg ut av den offentlige sfæren. Ut av restene til NF reiste det seg et mindre, yngre og mer voldelig nynazistisk skinheadmiljø.

Nynazistene på 90-tallet var ikke en gjeng som hadde gjort opprør mot ledelsen i NF, men snarere de som ble igjen etter at flertallet i NF forsvant. Man kan derimot påpeke at sentrale lederskikkelser som Petter Kristian Kyvik, Jan Holthe og Ole Krogstad, i større eller mindre grad også hadde deltatt i voldelige aksjoner under tiden i NF og dermed hadde bidratt til at partiets legitime fløy og front gikk under. Disse begynte i løpet av 80-tallet å bygge opp

et nytt nettverk hvor handling og aksjon ble satt i førersetet, og denne gangen ønsket man tettere samarbeid og rekruttering fra den mørkeblå, innvandringsfiendtlige fløyen. Mange begynte å involvere seg i Folkebevegelsen Mot Innvandring (FMI) og andre innvandringsfiendtlige eller rasistiske organisasjoner.<sup>44</sup>

De fant felles holdepunkter i hatet mot innvandring og samfunnets generelle, etter deres mening, forfall. Problematikken i å forene grupperinger som først og fremst hadde ren rasisme og fremmedhat, og ikke nynazistisk ideologi, som grunnlag for å ønske et «Norge for nordmenn» hadde tidligere vært en byrde for miljøet. Lars Preus peker i sin masteroppgave på at det allerede tidlig på 80-tallet ble klart at nynazistisk ideologi vanskeliggjorde samarbeid mellom innvandringsmotstandere og nynazister i NF.<sup>45</sup>

Preus viser at det fantes en intern debatt i NF om hvorvidt ideologiens vekt på jødehat og paneuropeiske tanker ødela for bevegelsens potensielle samarbeidspartnere, i første omgang organisasjoner som FMI, Stopp Innvandringen og andre innvandringsfiendtlige grupperinger, samt at det i seg selv var i strid med den nasjonalistiske ideologiens prinsipper. For noen innebar nasjonalismen en grunnleggende og ufravikelig respekt for nasjonalstatens grenser, noe som måtte innebære støtte til blant annet jødernes rett til en egen stat. Hitlers nazisme ble i dette perspektivet sett på som imperialistisk framfor nasjonalistisk. At den nynazistiske profilen vant frem, samtidig som NFs ledelse gjorde få forsøk på å tilsløre den kan, som Preus peker på, være en av årsakene til at NF til slutt så sin død på starten av 90-tallet.<sup>46</sup> Og nettopp det at skinheadbevegelsen på sitt eget vis overkom denne problematikken var en av grunnene til at de klarte å få et nytt oppsving i miljøet.

Nazismens uløselige tilknytning til tysk okkupasjon her til lands har siden krigen vært en av de store kjeppene i hjulet for norske nasjonalsosialister. Denne assosiasjonen var det viktig å unngå å bli fanget i for høyreekstreme organisasjoner som kjempet mot innvandring. Flere ledende skikkelser på den høyreekstreme fløyen hadde kjempet for motstandsbevegelsen under krigen og brukte dette som distanseringsgrunnlag. Jan Høeg i FMI var et eksempel på en av disse og han benyttet alle anledninger han hadde til å minne folk på dette. Kampen mot innvandring ble således pakket inn som enda en motstandskamp mot en ny okkupasjon av Norge hvor fremmedkulturelle og spesielt muslimer fikk rollen som

---

<sup>44</sup> Finn Sjøe og Jan Bryggfjell. "Hitlers norske arvtakere," *Klassekampen*. 27. april 1989.

<sup>45</sup> Lars Preus, "Bakover mot det nye Norge – Ideologisk utvikling innen norsk nynazisme 1967–1985" (Oslo: Universitetet i Oslo, 2014) 86–90.

<sup>46</sup> Ibid.



okkupanter. Dette ble brukt som et retorisk middel for å distansere bevegelsen fra nynazisme og rasisme, og heller presentere den som et resultat av uskyldsren patriotisme.<sup>47</sup>

At grupper på den ytterste høyrefløyen forsøkte å låne til seg noe av den positive anskuelsen motstandsbevegelsen hadde i befolkningen gjorde det også lettere for sympatisører å proklamere sin støtte til for eksempel FMI, enn til grupper med en klarere nynazistisk profil. Flere yngre skinheads forsøkte å presentere seg selv som nasjonalister som kjempet mot innvandring i patriotismens navn og tone ned nynazistiske holdninger. De reagerte med dyp indignasjon hver gang de ble omtalt som nynazister og forsøkte om og om igjen å korrigere denne merkelappen, noe som fremstår ironisk når de samtidig ofte uttaler seg med utslørte nynazistiske terminologier<sup>48</sup> De føyde seg derfor inn i den lange rekken av norske nynazister som brukte mye krefter på å presentere nynazistisk tankegods i en ikke-nazistisk innpakning.

Det er nok flere årsaker til at de fra slutten av 80-tallet søkte mot ytterste høyre fløy. I første omgang simpelthen for at det ble en nødvendighet dersom man ønsket å være en del av større, mer legitim bevegelse etter at NF lå nede med brukket rygg. Og selv om organisasjoner som FMI utad stadig bedyret at de tok avstand fra nazismen ble sidedøren satt på vidt gap for unge nynazister. Særlig Arne Myrdal i FMI ble etter hvert svært komfortabel med tilknytningen til nynazistiske grupper. Til slutt la også den nye ideologiske retningen til nynazistene til rette for samarbeid med rasistiske grupper. Skinheadbevegelsen moderniserte sin ideologi og hovedfokuset lå på rasekrig og deres egen rolle som soldater på bakken.

## 2.2 Naziskinheads

Norsk nynazistisk skinheadkultur hadde røtter tilbake til klassisk nynazisme og Norsk Front. Erik Blücher i NF har fått noe av æren for å ha introdusert skinheadkulturen til norsk ungdom. I tråd med sin enorme fasinasjon for det engelske partiet National Front jobbet han på starten av 80-tallet for å danne stormtropper av skinheads etter britisk modell. National Front hadde hatt stor suksess med å rekruttere skinheadungdom til partiet. Blücher opprettet ungdomsavdelingen Nasjonalungdommen som ble den første nynazistiske skinheadgruppen i landet. Gruppen deltok på sommerleir i regi av NF hvor de ble introdusert for skinheadstilen

---

<sup>47</sup> Tore Bjørge, *Racist and Rightwing Violence in Scandinavia – Patterns, Perpetrators and Responses* (Oslo: Tano Aschehoug, 1997) 281–291.

<sup>48</sup> *Boot Boys* nr. 10 1991 er for eksempel fylt med nynazistiske termer og symboler, og i Katrine Fangens feltstudier tar de ofte opp emner som ZOG-konspirasjonen, rasekrig og jødehat. Se Fangen, *En bok om nynazister*.

og «Hvit Makt»-rock, som partiet også distribuerte gjennom postordrevirksomhet.<sup>49</sup> Flere av de som ble skinheads etter å ha blitt introdusert for dette gjennom NF ble ledende skikkelser på 90-tallet da stilen preget store deler av miljøet, blant andre Ole Krogstad. Man kan derfor spore direkte linjer tilbake til nynazistiske miljøer noe som taler for at grupper som Boot Boys fra starten hørte hjemme i den brune leiren fremfor den mørkeblå.

Skinheadkulturen har sin opprinnelse i England på 60-tallet og var en reaksjon på den økende sosiale nøden blant arbeiderklassen. Gjennom en boligpolitikk, der den sosialt mobile delen av arbeiderklassen fikk muligheten til å flytte ut til nye drabantbyer, ble det lavere sjiktet værende i det som ble slumbydeler. Skinheadene føyde seg inn i en kulturell strømning der klesstil ble aktivt brukt for å skape en sosial identitet. For skinheadene ble tilhørigheten til arbeiderklassen nærmest fetisjert gjennom arbeidsstøvler og mørke olabukser. Subkulturen utmerket seg ved å legge vekt på å markere sin tilhørighet nedover på den sosiale rangstigen og gjennom å danne gjenger for aktivt gå inn for å «kontrollere» gata. På den måten kunne de oppnå en følelse av makt i en ellers maktesløs hverdag.<sup>50</sup>

At skinheadkulturen opprinnelig var inspirert av svart ungdom i rudeboys-subkulturen var noe som ofte ble påpekt av antirasistiske skinheads, men som naziskins ikke viet nevneverdig oppmerksomhet. Aller viktigst var det at skinheadbevegelsen ikke kun var affeksjonen for en bestemt klesstil og musikksmak, den ble ansett som en livsstil og en del av egen identitet. Denne identiteten bygget på en felles forståelse av en idealisert arbeiderklasse og et sosialt fellesskap. Skinheadstilen var ved siden av å symbolisere arbeideren, tilrettelagt for vold og slagsmål. Den snauklippte skallen hindret at noen kunne få ta i håret under kamp og støvlene skulle gjerne ha vernetupp av stål for å gjøre mest skade. Det var lite variasjon tillatt i en skinheads antrekk noe som førte til en automatisk uniformering av de som sluttet seg til den. Resultatet var et røft, maskulint uttrykk som fremfor alt skulle vise at man *hadde stil*.<sup>51</sup>

Unge nynazister la sin elsk på skinheadkulturen over hele Europa på 80-tallet og den skulle bli nesten ensbetydende med bevegelsen, til mange antirasistiske skinheads store fortvilelse. Nynazistene tilpasset skinheadbevegelsens voldskultur, uniforme og maskuline stil til et slags moderne Sturmabteilung (SA)<sup>52</sup> hvor skinheads skulle være de ærefulle fotsoldatene i kampen for den hvite rase. I Sverige var det nynazistiske skinheadmiljøet mye

---

<sup>49</sup> NF solgte blant annet platen "White Power" av det britiske bandet Screwdriver, et av de mer kjente Oi! Rock bandene som ble svært populære blant nynazistiske skinheads og var kjente for rasistiske tekster. Preus, "Bakover mot det nye Norge," 92–93.

<sup>50</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 80–81.

<sup>51</sup> Ibid., 80–85.

<sup>52</sup> Etter den tyske stormavdelingen til det tyske nasjonalsosialistiske partiet NDSAP, en paramilitær avdeling som skulle hjelpe Hitler til makten i mellomkrigstiden.

større, bedre organisert og voldeligere. NF-lederen Tor Hadland hadde nettverk i Sverige som bidro til å introdusere de norske skinheadene til svenske impulser, men dette var trolig en forbindelse som ville skjedd uansett på grunn av landenes geografiske og kulturelle nærhet. Vitt Arisk Motstånd (VAM), den svenske skinheadorganisasjonen, fungerte på mange måter som en mal for nynazistiske skinheads ideologiforståelse. Den ble bygd på fire pilarer, skinheadkulturen fra England, nazismen fra Tyskland, Ku Klux Klan fra USA, og apartheid-ideologien fra Sør-Afrika.<sup>53</sup>

Skinheadbevegelsen lente seg på tysk nasjonalsosialisme, men moderniserte sin egen nynazistiske ideologi med flere nye impulser. Antisemittismen fortsatte å gjennomsyre 90-tallets ideologi gjennom bildebruk i magasiner eller i tekstene i «Hvit Makt»-musikken. 90-tallets jødehat kan samles under ZOG-teorien. ZOG står for the Zionist Occupational Government<sup>54</sup> og begrepet ble importert fra «White Power»-bevegelsen i USA, men lente seg like mye på den eldre tyske nazismens tanker om en jødisk verdenssammensvergelse. Begrepet ble først tatt i bruk av nynazister i Skandinavia på slutten av 80-tallet.<sup>55</sup>

Norske nynazister adopterte teorien og brukte den som en forklaring på alt som var feil med samfunnet. Det varierte hvor bokstavtro tolkningen av den var, noen mente det kunne overføres til at *Systemet* var galt og at de som styrte måtte fjernes fordi de ikke styrte til deres beste. Andre mente teorien var sann, men at den var vanskelig å forstå og en derfor behøvde lang studietid før man virkelig så hvordan alt hang sammen. ZOG-teorien førte til at man så alt i lys av denne; handlingene til maktpersoner, massemedia og politiske motstandere måtte forstås ut ifra ZOG-perspektivet.<sup>56</sup>

En annen sentral forestilling som påvirket deres verdensoppfatning var troen på at det forelå en kommende rasekrig. Igjen ble det lånt tankegods fra USA for å underbygge dette. En av de viktigste bidragsyterne var William Pierce, lederen av National Alliance, som skrev romanen *The Turner Diaries*. Romanen beskrev et fiktivt 90-tall hvor ZOG festet grepet om USA. En undergrunns motstandsbevegelse kalt The Order, som vokser opp i den hvite befolkningen, henretter raseforrædere og klarer til slutt å opprette en arisk nasjon i staten California. *The Turner Diaries* var et skjønnlitterært verk, men representerte en utvikling som ble ansett som reell hos 90-tallets nynazister. The Order ble et ideal for andre

---

<sup>53</sup> Finn Sjøe, ””Hvit Arisk Motstand” dannet også i Norge” *Klassekampen*, 2. desember 1991.

<sup>54</sup> Norske nynazister brukte noen ganger forkortelsen ZOM – den Zionistiske Okkupasjons Makten.

<sup>55</sup> Helene Löw, *Nazismen i Sverige 1980–1999 – Den rasistiska undergroundrörelsen: musiken, myterna, riterna* (Stockholm: Ordfront förlag, 2000) 297–301.

<sup>56</sup> Katrine Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått – en sosiologisk studie fra «innsiden»* (Oslo: Norges forskningsråd, 1995) 52-53.

undergrunnsgrupper som ville kjempe for den hvite rase, og inspirerte gruppen The Silent Brotherhood i USA.<sup>57</sup>

David Lane var medlem i denne organisasjonen og personen bak de 14 ordene som ble en viktig del av bevegelsen: «We must secure the existence of our people and a future for White children».<sup>58</sup> Tom Kimmo Eiternes, som etter hvert tok over lederverv for Jan Holthe, oppga at han var sterkt inspirert av David Lane, og anså den hvite rases undergang som nært forestående da han var på høyden i sin ideologiske overbevisning på midten av 90-tallet.<sup>59</sup>

Rasekrig mot ZOG og «Hvit Makt» er treffende beskrivelser for hovedstrømningene i den norske nynazismen 90-tallet. Det var myndighetene, politikere, mediene og akademikere, infiltrert av ZOG, som var de største fiendene og ikke den enkelte innvandrere, selv om det innad i VAM-miljøet ble brukt et begrep som *instinktive hvite* om de som opplevde vemmelser når de så ikke-hvite mennesker. Det økte fokuset på ikke-hvite kan forklares ved at bevegelsen hentet inspirasjon fra Amerikas «White Power»-bevegelse og Ku Klux Klan.<sup>60</sup> Kampen mot innvandring og rasismen fungerte hele tiden på siden av kampen mot politiske motstandere selv om denne oppgaven ikke går inn på rasistisk vold.<sup>61</sup>

En siste ideologisk strømning i miljøet er det sosiale aspektet som blir en så stor del av identiteten til miljøet at den må sies å ha en ideologisk karakter. Det handler ikke bare om sosialisering og knytning av vennskapsbånd, men også dyrkelsen av kameratskap og brorskap. Norske skinheads tok den engelske skinheadkulturen og modifiserte den til en videreføring av norsk kultur. For eksempel betegnet de det månedlige pubtreffene som en del av en *ølkultur* som de hentet inspirasjon for fra vikingtidens gilder med blant annet mjøddrikking.<sup>62</sup> Dette er også en av grunnen til at norske nynazister så ofte deltok på svenske feiringer og konserter for å føle på felleskapet i et større miljø. Og fordi Sverige hadde en mye større «Hvit Makt»-musikkindustri.

Musikkens rolle i skinheadmiljøet hadde også en soleklar ideologisk side og kan samles under paraplybegrepet «Hvit Makt»-musikk. Sjangermessig var det pønk-rock, Oi! rock og andre til dels hardere sjangre som dominerte. Musikken spilte en enorm rolle i både

---

<sup>57</sup> Löow, *Nazismen i Sverige 1980-1999*, 375–379.

<sup>58</sup> Ibid., 446.

<sup>59</sup> Eiternes og Fangen, *Bak nynazismen*, 56.

<sup>60</sup> Löow, Helene. "Den rasistiske undergrunnskulturen i Sverige" i *Rasistisk Vold i Europa*, red. Tore Bjørgo og Rob Witte (Oslo: Tiden Norsk Forlag, 1993) 88.

<sup>61</sup> Tom Kimmo Eiternes beskriver blant annet en hendelse hvor han og noen kamerater kommer over et kjørestepar hvor jenta var hvit og gutten mørk. Resultatet var et tilfelle av umiddelbar og blind vold som Eiternes forklarte med at synet av raseblanding fylte dem med raseri og hat. Se Eiternes og Fange, *Bak nynazismen*, 78–79.

<sup>62</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 32.

rekruttering, ideologisering, og sosialisering innad i miljøet. I Sverige fantes det band som ble så populære at landet i løpet av 90-tallet befant seg på toppen globalt når det gjaldt innflytelse og distribusjon. Dette bidro til at «Hvit Makt»-musikk ble en viktig inntektskilde og til dels fungerte som det svenske skinheadsmiljøets lommebok for andre virksomheter.<sup>63</sup>

Musikken bidro til å forme den ideologiske tankegangen i miljøet. Tekstene var ofte åpent rasistiske og nazistiske. Noen har påpekt at musikken klarte å sette ord på aggressiviteten og håpløsheten de følte på.<sup>64</sup> For mange i den yngre generasjonen ga musikken en indoktrinering i ideologien som var enkel, fengende og ikke opplevdes som tørr og kjedelig slik de eldre, ideologisk klare nazistene ofte ble ansett som. På konserter ble publikum gjerne møtt med «Sieg Heil» og nazihilsen. Konserter virket samlende på miljøet og rekrutterende, ved at noen kunne bli med kameraten på konsert og bli forført av følelsen av samhold og brorskap blant publikum. Her spilte musikktekster forenklete budskap til at nynazistisk ideologi både ble fanget opp og fremsto som mer spiselig for de som kanskje ellers ikke ville identifisert seg med dette.<sup>65</sup> Enda viktigere, musikken bidro til å indoktrinere ungdommer ideologisk uten at de kanskje selv opplevde det som slik og hadde nok stor betydning for den verdensanskuelsen de etter hvert fikk.

Innad i miljøet ble det opplyst om at mange unge gutter søkte til miljøet fordi det ble oppfattet som maskulint. Noen ble tiltrukket først og fremst fordi en opplevde skinheadstilen som tøff, samtidig som det var et fellestrekk at de som kom inn i miljøet delte en fasinasjon for kamp og våpen. Til forskjell fra tidligere tiår var rekrutteringen nå oftere igjennom sosiale kanaler fremfor unge mennesker som oppsøkte partier og organisasjoner. Fasinasjon for skinheadkulturen eller «Hvit Makt»-musikk fikk ungdommer i kontakt med eldre i miljøet og en opplevde ofte at den ideologiske radikaliseringsprosessen skjedde etter hvert.

Belastet ungdom er en betegnelse som ofte ble brukt om de som gikk inn i miljøet. Selv om det fantes unntak fra dette, var det en tydelig trend at de som markerte seg i miljøet ofte kom fra en problematisk bakgrunn med omsorgssvikt enten strukturelt eller i hjemmet. For mange var det først i møte med det nynazistiske miljøet at de opplevde å bli tatt vare på og fant en tilhørighet. Dette sterke fellesskapet ble styrket av hatet de delte mot samfunnet og av hatet de opplevde tilbake. Dessuten var det et miljø som ikke satte store krav til verken sosiale eller intellektuelle ferdigheter. Mange nynazister delte at det først var i miljøet at

---

<sup>63</sup> Löow, *Nazismen i Sverige 1980-1999*, 188–193.

<sup>64</sup> Eiternes og Fangen, *Bak nynazismen*, 74–76.

<sup>65</sup> Ibid., 66–70.

de fikk selvtillit og troen på seg selv.<sup>66</sup> Samlet førte dette til at felleskapet mellom dem ble styrket og gjorde samtidig veien ut av miljøet vanskeligere. Den sosiale aksepten de fant innad i miljøet veide opp for den sosiale utstøtningen de opplevde ellers i samfunnet.

Det er viktig å påpeke at 90-tallets nynazister ikke gikk inn for å skape én enhetlig ideologisk forståelse. Så lenge man var enige i den overordnede forståelsen av «Hvit Makt» ble det ikke lagt ned arbeid for å presentere en bevegelse med et tydelig ideologisk grunnlag. Det fantes flere eldre i miljøet som var skeptiske til den useriøse utviklingen med månedlige pubtreff og slåssing i første halvdel av 90-tallet, men det ble ikke stilt store krav til deltagerne.<sup>67</sup>

## 2.3 Skinheadbevegelse, postboksgrupper og andre allierte

I tråd med internasjonale strømninger organiserte det lille miljøet seg flittig i ulike kampgrupper. Ved første øyekast kan dette gi et inntrykk av at miljøet var mye større og bedre organisert enn det egentlig var. I realiteten var det som oftest samme kjerne som stod bak opprettelsen av de ulike grupperingene, og organisasjoner skiftet navn regelmessig. Etter hvert som miljøet ble mer og mer kriminalisert ble behovet for hemmelighold og utskifting av postbokser og navn også en større nødvendighet.

Den bredeste gruppen som hadde en relativt lav terskel for rekruttering var Boot Boys, en nynazistisk skinheadgruppe med hovedsete i Hokksund. Gruppen ble ledet av Ole Krogstad, en tidligere sekretær i Nasjonalt Folkeparti<sup>68</sup>, som var blitt introdusert for skinheadkulturen gjennom partiet og Erik Blücher. Navnet Boot Boys spilte nettopp på skinheadstilens lærstøvler, ofte med innlemmet vernetupp av stål. Krogstad gikk aktivt inn for å rekruttere ungdom til skinheadmiljøet på bestilling av NF.<sup>69</sup> Krogstad var i 1986 blitt dømt til ti måneders fengsel for tilgrising av den jødiske synagogen i Oslo, sprenging av døren til Innvandrerkontoret i Oslo, samt anskaffelse og ulovlig besittelse av våpen.<sup>70</sup> Gruppen la større vekt på sosialt samvær, musikk og øl enn nasjonalsosialistisk ideologi, men de erklærte seg selv som nasjonalister.

---

<sup>66</sup> Ibid., 34–35.

<sup>67</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 79–80.

<sup>68</sup> Krogstad var sekretær i Nasjonalungdommen, ungdomsorganisasjonen til Nasjonalt Folkeparti.

<sup>69</sup> Per Bangsund, "Nazister forkledt som skinheads," *Klassekampen*. 6. august 1983.

<sup>70</sup> Lunde, *Aller Ytterst*, 29.

Ifølge Boot Boys var skinheads nasjonalsosialister som var lei av å leve i et land der ingen turte å stå opp mot fienden, herunder kommunister og jøder i første rekke. Skinheads var også de tapreste og edleste ariske soldatene på den tiden, etter deres syn. Om det skulle være noen tvil om hvor miljøets ideologiske overbevisning lå var miljøets eget blad *Boot boys* ofte fylt med nazistiske symboler som for eksempel solkorset, annonser for nazistisk propaganda og utdrag fra Hitlers taler.<sup>71</sup> I en utgave av *Boot Boys* bekrefter også skinheadene at de anser seg selv som en kampgruppe som skal ta de skitne jobbene for resten av bevegelsen når «rødingene» kommer, selv om de blir tatt avstand fra i offentlige uttalelser.<sup>72</sup> Her er det også verdt å merke seg at Boot Boys bruker samme terminologi som magasinet til VAM, *Storm*.

De norske skinheadene hadde et bredt kontaktnettverk blant svenske nynazister, særlig gjennom konserter og feiringer i Sverige. I 1991 opprettet Jan Holthe en norsk avdeling av den svenske nynazistiske organisasjonen Vitt Arisk Moststånd, kalt Hvitt Arisk Motstand (HAM). VAM var en sentral organisasjon for den svenske nynazistiske skinheadbevegelsen og var mye større og bedre organisert enn deres meningsfeller i Norge.<sup>73</sup> Både Holthe og Krogstad hadde nære kontakter med miljøet og VAM fungerte på mange måter som rollemodell for norske skinheads.<sup>74</sup> HAM opererte med en postboks som Holthe leide under navnet Birkerbeinergruppen.<sup>75</sup> HAM ble derimot ikke noen stor gruppe i Norge.

Birkebeinerne var enda en av Holthes kampgrupper og skulle fungere som ungdomsorganisasjonen til HAM.<sup>76</sup> Gruppen hadde rundt 30 til 40 medlemmer fra hovedsakelig Gjøvik og Brumunddal. FMI-medlem Arild Elvsveen var med som initiativtaker til gruppen som visstnok arrangerte kamptrening fire dager i uka for å forberede seg på rasekrig og selvforsvar mot innvandrere.<sup>77</sup> Holthe skal også ha vært sentral i den norske underavdelingen av Ku Klux Klan, som trolig bestod av samme folk som Birkebeinerne og HAM.<sup>78</sup> Utover å brenne noen kors i brumunddalsområdet gjorde de forholdsvis lite ut av sin

---

<sup>71</sup> Roy Krøvel, "Nazismens spøkelse" Kronikk i *Klassekampen*, 1991. Krøvel har flere direkte sitater fra et uspesifisert nummer av *Boot Boys* som gir uttrykk for at miljøet hadde en klar nasjonalsosialistisk forståelse av dem selv.

<sup>72</sup> Ibid. Basert på direktesitat gjengitt av Krøvel.

<sup>73</sup> Se Lööw, *Nazismen i Sverige 1980–1999*, 80–89, for en gjennomgang av VAM.

<sup>74</sup> Finn Sjøe, "'Hvit Arisk Motstand' dannet også i Norge" *Klassekampen*, 2. desember 1991.

<sup>75</sup> Finn Sjøe, "Svenske stormtropper," *Klassekampen*, 4. desember 1991.

<sup>76</sup> Steinar Grønbekk, "Avbildet med våpen," *Hamar Arbeiderblad*, 29. juni 1992.

<sup>77</sup> Kristian Skullerud, "Holthe danner stormtropp mot innvandrere," *Dagbladet*, 28. mars 1992.

<sup>78</sup> Geir Selvik, "Nynazistene væpner seg," *Dagbladet*, 30. juni 1992.

klansvirksomhet. Holthe ga for øvrig et exit-intervju med *Dagbladet* i mai 1994 hvor han hevdet å ha trukket seg ut av miljøet etter å ha blitt far.<sup>79</sup>

Boot Boys fungerte lenge som en fellesbetegnelse på alle i miljøet utad, men etter hvert ble betegnelsen mer brukt til å referere til bladet *Boot Boys*.<sup>80</sup> Ut av det bredere miljøet vokste det ut flere mindre, aksjonsrettede grupper med ymse levetid. Noen grupper var ikke stort mer enn en postboksadresse, mens andre var lukkede «terrorgrupper». En av de første gruppene var Arisk Front som skulle utføre spesielle aksjoner som ran og provokasjoner rettet mot kjente meningsmotstandere, inkludert jøder og blitzmiljøet. Kjente skikkelser som Kyvik, Johnny Olsen og Krogstad ble knyttet til gruppen som arbeidet mot ekstremt hemmelighold. Gruppen dukket opp rundt 1990 og ble knyttet til flere mindre provokasjoner mot blitzhuset.<sup>81</sup> Arisk Front var tilknyttet samme postboksadresse som Boot Boys og Vernegruppen benyttet seg av i hokksundområdet.<sup>82</sup>

I tillegg skal Patriotisk Ungdom, en ungdomsgruppe i Arendal, vært mistenkt for aksjoner mot blitzere i Oslo. De forsøkte å fremstå som kun motstandere av norsk innvandringspolitikk uten rasistiske eller nazistiske holdninger, men det ble slått tvil om dette fra kjenninger av miljøet.<sup>83</sup> Patriotisk Ungdom var hovedsakelig en gruppe ungdommer med tilknytning til Arne Myrdal og forholdt seg stort sett utenfor konflikten med blitzerne. Varg – vern av rikets grenser, var enda en gruppe som dukket opp i slutten av 1993. Gruppen bestod av et par titalls unge menn i romerikeområdet og ble ledet av folk med befalserfaring i forsvaret.<sup>84</sup>

I osloområdet ble en gruppe kalt Viking opprettet på begynnelsen av 90-tallet. I 1995 ble en av de få jentegruppene i miljøet opprettet kalt Valkyria.<sup>85</sup> Gruppen hadde to avdelinger, en i Oslo og en i drammensområdet, men sistnevnte ble nedlagt da gruppen ble innlemmet i Viking. Boot Boys fikk også sin egen Oslo avdeling kalt Boot Boys Oslo.<sup>86</sup> Viking og

---

<sup>79</sup> Kristian Skullerud, "Bytter kølla med bleier," *Dagbladet*, 11. mai 1994.

<sup>80</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 9.

<sup>81</sup> Finn Sjøe, "Ny-nazistisk terrorgruppe bygges opp," *Klassekampen*, 26. juli 1990.

<sup>82</sup> Oddbjørn Lervik, "Steinberg-mann leder av rasistisk gruppe?" *Drammens Tidende Buskeruds Blad*, 27. juli 1990.

<sup>83</sup> Hans Antonsen, "Kraftig øking i terroristisk vold mot innvandrere - Hvem står bak?" *Liberalt perspektiv*, nr. 1 1990.

<sup>84</sup> Lars Lier og Andreas Arnseth, "Befal i Forsvaret leder nasjonalister," *Romerikets Blad*, 25. august 1994.

<sup>85</sup> Det fantes et par andre jentegrupper, deriblant Jenter for Norge i Risør og Embla på Jessheim. *Verdens gang*, "Jentene griper våpnene," 25. januar 1997.

<sup>86</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 92–93.



Valkyria var aktive i osloområdet. Gruppene drev våpentrening blant annet på Skullerud i Oslo.<sup>87</sup> Gruppene drev aktiv rekruttering i Oslo og omegn, særlig på videregående skoler.

En annen gruppe kalt Anti-Antifa eller Anti-AFA ble skapt ut av miljøet til Boot Boys og Hvit Arisk Motstand i 1992 med Petter Kristian Kyvik i førersetet. Antifascistisk Aksjon (AFA) anså Anti-Antifa som den best organiserte grupperingen innad i nynazistmiljøet og mente gruppen stod bak bombeangrepet på Blitz i 1994.<sup>88</sup> Videre anslår de at medlemsmassen utgjør 14–15 stykker. A-AFA-grupper fantes i hele Europa på 90-tallet og gruppen var trolig tilknyttet dette nettverket.

Gruppene fortsatte å dukke opp jevnlig gjennom 90-tallet. Ariske Brødre var en gruppe i tønsebergområdet som var relativt direkte i sitt budskap om at de rustet seg til rasekrig. Ariske Brødre drev våpentrening og hadde kontakter i svenske VAM hvor de blant annet fikk tilgang på våpen. Djerv var en gruppe som ble startet i Trondheim i 1993 og jobbet hovedsakelig mot innvandring. Norsk Patriotisk Ungdom ble opprettet av rundt 15 ungdommer på Hønefoss i 1995 og hadde kamp mot innvandrere og Blitz som sine hovedområder. I Oslo var det også flere mindre grupper som Oslos Ørner, Nasjonalistisk Brorskap Majorstua, NUNS 88 (Norges Unge Nasjonalsosialister) med flere.<sup>89</sup> Gruppenavnene hadde mest funksjon utad mot offentligheten selv om de bidro til å skape samhold innad i miljøet.

En annen organisasjon var Zorn 88. Zorn betyr hellig vrede og 88 står for HH, en forkortelse for Heil Hitler, da h er den åttende bokstaven i alfabetet. Gruppen var en av de bedre organiserte og lyssky grupperingene i Norge på 90-tallet. Zorn 88 ble opprettet av Eirik Rune Hansen i 1988, en veteran i det norske nazimiljøet med bakgrunn i Folk og land, Norsk Ungdoms-Fylking og NF.<sup>90</sup> Hansen stod i opposisjon til ledelsen av NF da han trakk seg ut av partiet. Bakgrunnen var en strid om å overta lederskapet da tidligere leder Jan Ødegård ble dømt for sin medvirkning til sprengning av Innvandrerkontoret i Oslo i 1985.<sup>91</sup>

Zorn 88 var en gruppe som holdt kortene svært tett til brystet, og ifølge Hansen var det kun de som hadde vært igjennom en silingsprosess som fikk invitasjon til medlemskap. De anså seg selv som en elitebevegelse og var blitt bekymret etter at FMI tidligere var blitt infiltrert av Tom Krømcke.<sup>92</sup> Gruppens hemmelighold var nok ment til å få gruppen til å

---

<sup>87</sup> Geir Selvik, Bevæpnede jenter på nazi-trening,” *Dagbladet*, 29. juni 1995.

<sup>88</sup> *Antifascistisk Aksjon*, ”Nazistenes terrororganisasjon Anti-Antifa,” nr. 2, mars 1995.

<sup>89</sup> Arild M. Jonassen, ”Høyreekstremer knoppskyting,” *Aftenposten*, 18. februar 1995.

<sup>90</sup> Lunde, *Aller Ytterst*, 25.

<sup>91</sup> Nina Johnsrud, ”Heil Hitler igjen,” *Arbeiderbladet*, 17. november 1989.

<sup>92</sup> Ibid.

fremstå som større enn den var, samtidig som det skulle bidra til et mystisk og forlokkende rykte. Selv om medlemstallene ble holdt hemmelig har det blitt spekulert i at medlemstallet ikke har oversteget 150.<sup>93</sup>

Gruppen bygde på ren nasjonalsosialistisk ideologi og la ikke skjul på dette i motsetning til mange andre nynazistiske grupperinger. Zorn 88 ble bygd opp etter modell fra den danske gruppen Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse og var i likhet med dem delt inn i A-, B- og C-medlemmer etter deres posisjon i hierarkiet.<sup>94</sup> Selv om Zorn 88 ikke var spesielt aktive i konflikten med blitzmiljøet er det sannsynlig at aktører hentet både ideologisk og praktisk informasjon, samt erfaring hos Zorn.

Ved siden av disse organisasjonene er Arne Myrdal og Folkebevegelsen mot Innvandring (FMI) sentrale. Arne Myrdal var en ihuga innvandringsmotstander og rasist. I 1987 møtte han et knippe likesinnede og var med på å danne Folkebevegelsen Mot Innvandring, hvor han selv fungerte som formann. Bevegelsen forble marginal gjennom hele sin levetid, men fikk mye medieoppmerksomhet mye takket være Myrdals person. Før han for alvor kastet seg inn i innvandringsdebatten hadde Myrdal leflet med mange ulike yrkeskarrierer uten å oppnå den store suksessen. Snarere var en det en fellesnevner at han ofte endte opp i steile konfrontasjoner som endte opp med utkastelse eller utestengelse og påfølgende nye veier.<sup>95</sup>

Myrdals første strategi var å dominere leserbrevspaltene og han sendte leserbrev til lokalaviser over hele landet. Deretter gikk FMI over til løpesedler. Retorikken var grov og krenkende mot asylsøkere og innvandrere, men også politikere og kjente personer fikk unngjelde. Etter å ha brutt med ledelsen i FMI dannet Myrdal NMI – Norge Mot Innvandring. Han fortsatte å holde møter rundt om i landet, men fikk aldri nevneverdig politisk gjennomslag. Hans store rolle var som en samlende figur for unge nynazistiske skinheads og annen ungdom som begynte å opptre som vakter på Myrdals offentlige møter. Han fungerte som et av de store bindeleddene mellom de mørkeblå og brune.

Et annet bindeledd på ytterste høyrefløy var Michael Knutsen og hans hjertebarn, tidsskriftet *Norsk Blad* senere kalt *Fritt Forum*. Tidsskriftet tok sikte på å fungere som en uavhengig avis for det høyreekstreme Norge og blant skribentene fant en både nynazister og

---

<sup>93</sup> Lunde, *Aller Ytterst*, 25.

<sup>94</sup> Nina Johnsrud, "Heil Hitler igjen," *Arbeiderbladet*, 17. November 1989.

<sup>95</sup> Lunde, *Aller Ytterst*, 37-38.

FMI-sympatisører.<sup>96</sup> Knutsen forsøkte å skape et bilde av at han var en slags objektiv figur på siden av miljøet, men han var en gammel kjenning av blant andre Ole Krogstad og Arne Myrdal. Han var også ofte til stede under konfrontasjoner mellom nynazister og blitzere selv om han ikke deltok aktivt.

Ifølge Blitz hadde han så mange kontakter i det nynazistiske miljøet at han gikk under kallenavnet Edderkoppen. Skinheads hadde også fortalt pressen at Knutsen trente dem i boksing, selv om han avviste blankt at noen fra miljøet hadde vært innom Ullensaker Bokseklubb der han var ansatt som trener.<sup>97</sup> I 1985 hadde Knutsen vært med på å opprette organisasjonen Nasjonaldemokratisk studentforbund sammen med tre andre blindernstudenter. De følte at pågangen var såpass stor at de endret navn til Nasjonaldemokratisk Union (NDU) slik at alle kunne være med. Knutsen forlot formannsvervet i 1989, men organisasjonen fortsatte.<sup>98</sup>

## 2.4 De ressursvakes opprør

Ungdommene som frekventerte blitzhuset var om mulig en enda mer brokete forsamling enn det som utgjorde det nynazistiske miljøet. Grunnlaget for hele miljøet var jo et selvstyrt ungdomshus noe som betød at miljøet først og fremst vokste ut av et kulturelt samlingspunkt for politisk aktivisme, kulturtilbud, musikk, subkulturer og sosialt samvær. Det var derimot ikke slik at huset utgjorde en representativ samling av datidens ungdom, verken basert på klientell eller aktiviteter. Huset var et resultat av ungdom, som av ulike grunner ikke følte at det var plass til dem i datidens samfunn og som hadde en trang til å gjøre noe med sin egen tilværelse, samlet seg.

Likeledes var miljøet født ut av et ungdomsopprør mot det som ble oppfattet som urettferdig behandling av Oslo kommune og Oslo politiet. Røttene gikk tilbake til UngMob sin pressekonferanse som foruten om behovet for et eget ungdomshus hadde handlet om politivold, arbeidsløshet, boligmangel, i det daværende statsråd Sissel Rønbeck hadde kalt «De ressursvakes opprør».<sup>99</sup> Blitzmiljøet har således siden sin spede begynnelse vært et miljø fylt med unge samfunnsbevisste aktivister. De som hadde vært med fra starten hadde

---

<sup>96</sup> Hans Antonsen, ””Nasjonalister” lover hevn – ”Norsk Blad” vil bli høyreekstremes svar på Klassekampen,” *Liberalt perspektiv*, nr. 5, 1990.

<sup>97</sup> Per E. Ellingsen, ”Boksetreneren samler rasistene,” *Dagbladet* 8. november 1991.

<sup>98</sup> Ibid. Knutsen endret først navnet til Nasjonaldemokratisk Ungdom før han landet på Nasjonaldemokratisk Union.

<sup>99</sup> Bu, ”En sjenert husokkupant minnes det harde 80-tallet.”

fått organisasjonserfaring og troen på at det nyttet å gjøre noe. Alt dette stod i tråd med grunntanken i pønkbevegelsen: «Gjør det sjøl!». Eller som det het i en utgave av *Smørsyra*, blitzernes egen avis:

Skal vi fortsette å la kommunen plassere oss der det passer dem? Skal vi vente til vi står på bar bakke? – Eller skal vi ta det vi vil ha, og bygge opp den motstandskraft vi vil trenge?<sup>100</sup>

Ifølge dem selv var de en samling folk med vidt forskjellige utgangspunkt som bare hadde til felles at de var uorganiserte.<sup>101</sup> Politiske aktivister, gatebarn, junkies og alle andre som var lei av å ikke ha et sted å være kom til Blitz het det. Det var derimot flere fellestrekk å finne. Det dreide seg om unge folk som hadde en stor mistro til myndighetene, først og fremst kommunen. Helt fra starten følte ungdommene at kommunen jobbet mot dem ved å gi dem økonomiske midler som ikke strakk til for drift av huset, lavtlønnede midlertidige stillinger og slitne rønner til bolig.<sup>102</sup> Dette ga grobunn for et miljø som ble bygget på dugnadsånd og frivillig arbeid. Og som var overbevist om at det ikke nyttet å vente på at myndighetene skulle ta seg av problemer i samfunnet.

Blitzmiljøet bar også preg av at de følte seg forfulgt av samfunnet og da særlig politiet. Fra UngMobs pressemelding i 1981 het det at: «Vi finner oss ikke i bøteterrore og politivold mot ungdom som ikke har noe annet sted enn gata.»<sup>103</sup> Stadige møter med det som ble oppfattet som ekstrem politivold førte til at blitzmiljøets forhold til politiet forble anstrengt. Det førte også til at ungdomsmiljøet ble vant med voldelige sammenstøt og miljøet fikk tidlig en aksept for det som ble sett på som å «slå tilbake».

Husokkupasjon var et sentralt moment i fødselen til blitzmiljøet. Ungdommenes tredelte krav om bolig, arbeid og ungdomshus kom etter okkupasjonen av Skippergata i 1981. Etter dette ble 54 registrerte ungdom lovet bolig gjennom én-månedskontrakter på leiligheter på Grünerløkka. Kommunen fastholdt lenge på tallet 54 som var noe tilfeldig registrert på allmøter under skippergataokkupasjonen. Dette førte til at det tilkom mange flere ungdommer som ikke hadde noe sted å bo og derfor fortsatte å okkupere boliger. Husokkupasjonene bidro til en enda skarpere front mellom blitzerne og politiet som ofte stormet okkuperte gårder, noen ganger uten offentlig klarsignal.<sup>104</sup>

---

<sup>100</sup> *Smørsyra*, nr. 1, 1988. I en artikkel om hvordan Ungbo ikke fungerer som det skal og husløse bør gå sammen å okkupere et av de mange tomme husene i Oslo.

<sup>101</sup> *Smørsyra*, Ekstraavgave. Udatert og unummeret, men trolig tilhørende nr. 4, 1989, 2

<sup>102</sup> Ibid.

<sup>103</sup> Gjengitt i *Smørsyra*, nr. 4, 1989, 3.

<sup>104</sup> Holm og Kvaran, *Opprør!*, 45–46.

Et av de grovere tilfellende av vold mellom blitzere og politiet i forbindelse med husokkupasjoner var i 1987 da ungdom okkuperte Grønlandsleiret 30. Okkupantene regnet med å få til leieavtaler med kommunen slik normen var blitt etter tidligere okkupasjoner, men ble i stedet stormet av politiet. Politiet satte inn både hunde- og hestepatruljer og slo blant annet inn en av ytterveggene med en gravemaskin. Okkupantene gjorde passiv motstand og de eneste konfrontasjonene skjedde mellom politi og tilskuere som reagerte på maktbruken til politiet. Aksjonen forbitret forholdet til politiet hos Blitz voldsomt og førte til at flertallet av okkupanter ble enige om en mer militant holdning ved videre okkupasjoner.<sup>105</sup>

Selve blitzhuset ble også stormet av politiet i 1983 i en svært brutal aksjon. Huset ble stormet natt til 1. mai i det politiet mente var et ledd i arbeidet for å få bukt med opptøyene som var blitt vanlig denne natten. Stein Lillevolden beskrev at flere av ungdommene ble påført blant annet bruddskader og åndedrettsbesvær som følge av at store mengder tåregass ble skutt inn i lokalet. Rettspolitisk Forening utalte seg senere til støtte for Blitz og mente at politiet neppe ville valgt samme fremgangsmåte om det var snakk om andre grupper i samfunnet. Politiet ble i etterkant dømt til å betale 40.000 kr i erstatning til Blitz for materielle skader påført under aksjonen.<sup>106</sup>

Foruten okkupasjoner og konfrontasjoner med politiet ble blitzmiljøet tidlig assosiert med de mange og ofte kreative demonstrasjonene og aksjonene de gjennomførte. Mange av disse dreide seg om den stadige konflikten med kommunen om drift av blitzhuset. I de første årene etter at UngMob fikk blitzhuset ble huset flere ganger truet med rivning. Første gang i 1985 da blitzerne i løpet av få dager samlet en massiv underskriftskampanje mot vedtaket og andre gang i 1986 da blitzere firte seg ned i bystyresalen og erklærte rivningsvedtaket for opphevd.<sup>107</sup>

Blitzerne demonstrerte også ofte mot utenrikspolitiske forhold. Demonstrasjonene førte som regel til store konfrontasjoner med politiet. Blitz planla ofte demonstrasjoner og aksjoner relativt spontant under ulike allmøter på huset og det ble ikke søkt om tillatelse for disse hos myndighetene. Blitzerne reagerte sterkt på politiets massive voldsbruk for å løse opp disse aksjonene, men brukte også selv vold. Som regel ble dette opplevd som selvforsvar mot politiet og for å opprettholde egen ytringsfrihet. Noen ganger fikk de støtte av vitner om at politiet var for brutale, som da politiet stormet Stortorvets Gjæstgiveri for å arrestere Stein Lillevolden etter at han var blitt intervjuet av *Verdens Gang*. Andre ganger opplevde miljøet

---

<sup>105</sup> Ibid., 47–48.

<sup>106</sup> Holm og Kvaran, *Opprør!*, 159–160.

<sup>107</sup> Ibid., 51.

massiv fordømmelse for å selv å ha vært voldelige mot politiet, som under demonstrasjonen mot Oslo kommunes middag for Dronning Margrete i 1988.<sup>108</sup>

Uavhengig av lovligheten til demonstrasjoner og aksjoner er det viktig å påpeke at blitzernes gjennomsnittsalder i denne perioden var svært ung. Det var snakk om ungdom ned til 14–15 års alder som opplevde brutale møter med polititjenestemenn og voldsbruk. Miljøet som eksisterte på 90-tallet var hardnet på grunn av dette og hadde en enorm mistro til politi og myndigheters evne til å ivareta dem selv og samfunnet. Mistroen strakk lenger enn til politi og kommunens rolle i forhold til blitzhuset. Mange opplevde at institusjoner som barnevernet og andre sosiale hjelpeapparat ikke ivaretok deres interesser og heller opererte med for firkantede regler eller behandlet dem nedverdiggende.<sup>109</sup>

Miljøet kan dermed oppsummeres som et ungdomsmiljø gjennomsyret av politisk aktivisme og opposisjon til det etablerte samfunnet. Miljøet rommet mange ulike grupper, men felles for de alle var at de tilhørte den radikale venstresiden politisk. Selve oppstarten til huset gjennom okkupasjon og demonstrasjon mot Oslo kommune stadfestet at det dreide seg om et miljø som ikke skydde sivil ulydighet eller ulovlige virkemidler i kampen for sine fanesaker. Det må poengteres at det fantes et skille mellom det totale miljøet som oppholdt seg på Blitz og den mer politiske kjernen. For noen forble blitzhuset et ungdomshus som tilbød konserter og andre alternative kulturtilbud uten at de deltok som politiske aktivister i regi av miljøet. Disse var riktignok i et klart mindretall.

Denne oppgaven vil ikke gå nevneverdig inn på de andre aktivitetene som ble arrangert på huset utover å merke seg at det ikke var alle blitzere som var aktiv i konflikten med nynazister. Ungdomshuset inkluderte kafédrift seks dager i uken, øvningslokaler, fotorom med egen gruppe som også drev opplæring, reprodrom til plaketer, fanziner med mer, Blitz Beauty – frisør og sminkesalong og redaksjonen til husets egen avis *Smørsyra*.<sup>110</sup> Blitzmiljøet hadde også sitt eget bedriftsfotballag kalt Pausekameratene F.C. som gjorde seg bemerket ved å til tider fravike fra den sportslige stilen en var vant med å se på fotballbanen.<sup>111</sup>

Det var allikevel såpass bred oppslutning om kampen mot fascismen at det er fullt holdbart å benytte blitzere som fellesbetegnelse når man snakker om konflikten. Der hvor det fantes intern debatt rundt temaet var dette i hovedsak en debatt om virkemidler og strategi

---

<sup>108</sup> Ibid., 167–170 og 173–182

<sup>109</sup> Ibid., 145–147.

<sup>110</sup> *Smørsyra*, nr. 2, 1988, 19.

<sup>111</sup> *Smørsyra*, nr. 6, 1989, 17.

framfor viktigheten av kampen. De estetiske likhetene mellom medlemmer av miljøet, hovedsakelig dominert av pønk- og skinheadkulturen bidro også til at miljøet som helhet ble dratt inn i konfrontasjonene. Dette fordi klesstil og tilhørighet til huset gjorde at enhver blitzer ble oppfattet som en del av konflikten.

## 2.5 Kommunisme, anarkisme og pønk

I de første årene ble blitzerne gjerne omtalt som ungdommer fra miljøet rundt Kafé Blitz før betegnelsen «blitzer» ble en del av allmennspråket. Og miljøets oppfattelse av hvem de selv var ble klarere i takt med at resten av samfunnet oppfattet de som en enhet. Likevel var miljøet en samling av forskjellige ideologier og subkulturer. Ideologisk var det en gjennomgående faktor at de fleste identifiserte seg på den røde siden, og pønkbevegelsen stod sentralt. Blitzerne var svært politisk aktive og hadde et stort mangfold av saker de var opptatt av. Mest gjeldende var kampen mot kommersialisme, materialisme, kapitalisme, rasisme og undertrykkelse.

Blitzmiljøet sprang som sagt ikke ut av noe politisk parti eller en spesifikk organisasjon, snarere var det ulike typer ungdom som gikk sammen for å skape et fristed for seg selv. Dette reflekterer helt klart miljøets ideologiske linje. På mange måter kan en si at det å forsøke å finne en felles ideologi for et slikt miljø er fåfengt og lite hensiktsmessig. Strengt tatt var det kun den antirasistiske og antifascistiske holdningen i miljøet som var fellesgrunnlaget for at så mange blitzere deltok i konfrontasjoner med nynazister. Men nynazistene så på blitzerne som representanter for kommunismen og anarkismen, og det er derfor riktig å gå igjennom hvordan disse holdningene var representert hos Blitz.

Miljøet som helhet var opptatt av at det ikke skulle settes noen politisk merkelapp på dem, noe som også påvirket hvordan de forholdt seg til sin egen personlige overbevisning. En gjennomgående trend er at ingen vil bekjenne seg helt og holdent til et etablert alternativ være seg ideologi eller politiske partier.<sup>112</sup> Det fantes blitzere som kalte seg selv kommunister, men ofte hadde de en personlig formening om hva kommunismen skulle være og hvordan den skulle kunne fungere i praksis. En blitzer forklarte i et intervju med *Det Nye* at:

---

<sup>112</sup> Holm og Kvaran, *Opprør!*, 135–136.

Jeg kaller meg kommunist, men jeg er ingen marxist-leninist. Jeg er redd for m-l'ernes tro på dogmer og troen på partiet. Jeg tror på rådkommunisme og tar sterk avstand fra partioppbygning.<sup>113</sup>

Katrine Fangen plasserer Blitz i det som i sosiologien forklares som kategorier av liminal karakter, at de er verken-eller-tilfeller.<sup>114</sup> Miljøet vektla personlig frihet og brøt med samfunnsnormer når det gjaldt selvstyre, seksualitet og rusbruk. Det er nok ut ifra dette at anarkiststempelen har kommet. Selv om det nok fantes de i miljøet som anså dem selv som anarkister var ikke Blitz et miljø som arbeidet for en anarkistisk samfunnsorden. Miljøet var lite opptatt av å diskutere hvilke ismer som passet dem selv, de konsentrerte seg heller om spesifikke politiske problemstillinger de ønsket å gjøre noe med.<sup>115</sup>

Pønken stod sterkt hos Blitz og forsøk på å finne ut hva dette innebærer gir ofte like mange spørsmål som en får svar. Det fantes veldig mange individuelle oppfattelser av hva det ville si å være pønk og det kan trekkes noen likheter her med hvordan nynazistene så på skinheadkulturen. Pønk har etter hvert blitt beskrevet som både musikk sjanger, livstil, klesstil, motkultur og subkultur. Svaret er nok at det er en liten blanding av alt. Pønken oppstod hovedsakelig i England på 70-tallet og var sterkt påvirket av svart og vestindisk kultur i England, særlig gjennom reggaemusikken og de politiske tekstene som manglet i datidens populærmusikk. Pønrockgrupper engasjerte seg blant annet i rock mot rasisme og kampanjer rettet mot National Front, da partiet rekrutterte i fattige arbeiderstrøk i England, primært blant skinheads.<sup>116</sup>

Pønken hentet inspirasjon fra reggaemusikken, men skilte seg etter hvert sterkt fra den. Der reggaen hadde myke toner og innpakke politiske budskap utviklet pønken en konfronterende, hard og utilslørt uttrykkelse. Musikalsk var sjangeren enkel i så måte at den ikke var teknisk komplisert. Dette bidro til at ungdom uten spesiell musikalsk erfaring kunne lære seg noen få grep og spille pønkmusikk. På blitzhuset eksploderte det med band og denne skapergleden smittet over i resten av miljøets aktiviteter. Pønkebevegelsen la vekt på at alle kunne skape noe kreativt og medførte en mestringsfølelse og selvtillit hos blitzungdommen.

Antirasistiske skinheads delte mye av tankene til nynazistiske skinheads når de skulle beskrive hva en skinhead var. Det handlet om stil, musikk og sport. Særlig ble det vektlagt en egen holdning som var spesiell for skinheads, en stolt proletær holdning hvor man kunne gå

---

<sup>113</sup> *Det nye*, "Ung i vår tid" nr. 42. 1982, 16. Det har ikke lyktes å oppdrive originalutgaven av magasinet, kun en kopi av selve intervjuet.

<sup>114</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 39.

<sup>115</sup> Holm og Kvaran, *Opprør!*, 136.

<sup>116</sup> Hebdige, *Subculture the meaning of style*, 62–67.



med hodet hevet. Skinheads ble også sett på som den ekte arbeiderklassen og også de antirasistiske skinheadene kom med stikk til blitzerne om at blitzungdommen og pønkerne egentlig var barn av middelklassen.<sup>117</sup> For mange skinheads ble Blitz etter hvert for politisk.<sup>118</sup>

Musikk var viktig også på Blitz. Helt siden ungdomshuset startet i 1982 hadde musikken vært en av de største aktivitetene på huset. Blitzhuset var i en periode en av de få stedene i Oslo som tilbød å arrangere konserter for hardrock og hadde huset mange aspirerende norske ungdomsband, samt inviterte band fra rundt om i verden.<sup>119</sup>

## 2.6 Fra demonstranter til Antifascistisk Aksjon

Blitz hadde helt tilbake til UngMob vært preget av å ha en flat struktur. UngMob var en allmøtestyrt organisasjon<sup>120</sup> og det forble styreformen på Blitz. Denne flate strukturen førte til at blitzerne kunne mobilisere aksjoner raskt da de ikke hadde noen form for innbyrdes byråkrati de måtte gjennom, annet enn allmøter, før de kunne gå til aksjon. Det fantes ingen ledelse på Blitz, ei heller noen oppdeling av medlemmer i ulike nivåer, slik det var i noen av de nynazistiske organisasjonene.

Likevel er det klart at de eldre skikkelsene i miljøet nok fungerte som lederskikkelser i form av ansiennitet, respekt og erfaring i det som hovedsakelig var et ungdomsmiljø. Av samfunnet utenfor ble Stein Lillevolden utpekt som husets leder. Det stammet nok fra at han var den eneste som var blitt engasjert av Oslo kommune for å bistå den uorganiserte ungdommen og således ble Kafé Blitz første ansatte, samt miljøets første talsmann. Dessuten var Lillevolden en som til tider var villig til å prate med media og på grunn av dette til stadig ble oppsøkt av pressen, mens resten av miljøet i hovedsak foretrakk stillhet.<sup>121</sup>

Blitz var ikke en egen organisasjon, men miljøet hadde en enorm mobiliseringsevne og organisatorisk teft. De klarte kontinuerlig å mobilisere til større demonstrasjoner både i og utenfor Oslo. Det var allikevel en oppfattelse av at Blitz var noe eget utover alle de som var tilknyttet huset, og det fantes et skille mellom aksjoner planlagt av Blitz og aksjoner planlagt av blitzere på egenhånd. For utenforstående var det imidlertid ofte vanskelig å se forskjell.

---

<sup>117</sup> Roy Krøvel, ”–Vold hjelper mot alt,” *Klassekampen* 5. oktober 1991.

<sup>118</sup> *A-maginet* nr. 47 23. november 1991.11–19.

<sup>119</sup> *Smørsyra*, nr. 1, 1988. 5–6.

<sup>120</sup> *Smørsyra*, nr. 4, 1989, 3.

<sup>121</sup> <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/gir-verden-bank/a/3379074/>. Sist oppdatert 25.02.2003 kl.13:27, oppsøkt 20.10 kl. 23.04.

Selv om miljøet som helhet bygde på antirasisme, antifascisme og kamp mot undertrykkelse ble det etter hvert født egne aksjonsgrupper ut av miljøet. I begynnelsen var gruppen AMOR, Aksjonsgruppe Mot Organisert Rasisme, sentral i planlegging av ulike aksjoner. Amor ble opprettet i 1988 og bestod foruten blitzere av medlemmer fra Internasjonale Sosialister og Rød ungdom. Gruppen var for det meste kun aktiv i forbindelsen med mobilisering til demonstrasjoner.<sup>122</sup>

En annen sentral aktør i denne perioden var den norske organisasjonen Antifascistisk Aksjon (AFA)<sup>123</sup>, født ut av blitzmiljøet. Opprettet vinteren 1994, var AFA en av de få antirasistiske og antifascistiske organisasjonene i Norge som hadde en klar konfrontasjonslinje mot nynazistiske miljøer og grupperinger. Selv om de ønsket å samarbeide tett med andre antirasistiske og venstreorienterte organisasjoner og partier, var de klare på at de ikke ville vike på sin tro på at voldelige konfrontasjoner var nødvendige i kampen mot nynazisme.<sup>124</sup>

Gruppen kom til ved at noen i blitzmiljøet så et behov for en egen gruppe som kunne jobbe mer enhetlig og målrettet mot den militante fascismen. Gruppen eksisterte innenfor Blitz, men hevdet selv å være en autonom gruppe. AFA hadde ingen mål om å bli en landsdekkende organisasjon og bar preg av å være en naturlig følge av et ønske om å organisere seg selv bedre, samtidig som den hentet inspirasjon fra andre antifascistiske grupperinger på venstresiden i Europa.

Gruppen hadde også som uttalt mål å ha en flat struktur med høy takhøyde for innspill og debatt. Gjennom sitt egenutgitte magasin *Antifascistisk Aksjon* gis det uttrykk for at dette ikke alltid var tilfelle.<sup>125</sup> AFA var pådrivere bak det de selv kalte utestedkampanjen som gikk ut på å presse utesteder til å nekte nazister å ha samlinger hos dem. Kampanjen baserte seg hovedsakelig på å formidle løpesedler, plakater og klistremerker.<sup>126</sup> Kampanjen til AFA må ikke forveksles med den generelle målsetning til Blitz om å drive nynazister bort fra gater og puber i Oslo, som ofte resulterte i voldelige sammenstøt med nynazister på diverse utesteder i byen.

Utover AFA fantes det ingen grupperinger innafor blitzmiljøet som jobbet for å fremstå som en autonom antirasistisk organisasjon selv om gruppen Sharp Skins ble drevet av

---

<sup>122</sup> Smørsyra, nr. 14, 1992. 16.

<sup>123</sup> Må ikke forveksles med den tidligere Aksjon Forsvar Asylretten gruppen på Blitz som også gikk under AFA på begynnelsen av 90-tallet.

<sup>124</sup> *Antifascistisk Aksjon*, nr. 1 1995, 3.

<sup>125</sup> Ibid.

<sup>126</sup> *Antifascistisk Aksjon*, nr. 2, 1995, 10.

personer med nær tilknytning til miljøet. Sharp står for Skinheads Against Racial Prejudice og oppstod først i New York rundt 1987 som en reaksjon på nynazistenes inntog i skinheadbevegelsen. Sharp-bevegelsen var originalt ikke tenkt som noe annet enn en måte å vise at man ikke var nynazist selv om man kledde seg i skinheadmote og tilhørte den øvrige kulturen. Som regel ble dette vist ved at man sydde Sharp merker på jakker og lignende. Jan Kallevik var med på å opprette Sharp Skins Oslo etter utenlandsk modell, men Sharp Skins Oslo fulgte en langt mer konfronterende linje.<sup>127</sup> Sharp hadde på starten av 90-tallet et eget lokale hvor de møttes, spilte musikk, drakk og trente kickboksing, og også norske Sharp ble delvis opprettet for å markere at de ikke var nynazister.<sup>128</sup>

## 2.7 Sammenfatning

Dette kapitlet har forsøkt å gjøre rede for det ideologiske og organisatoriske landskapet konflikten mellom blitzerne og nynazistene utspilte seg i. Selv om begge miljøer er nisjemiljøer i samfunnet kan de framstå som uoversiktlige og lite enhetlige ved første øyekast. Innad i miljøene ble ulike aspekter ved ideologi og politikk vektlagt forskjellig av de involverte, samtidig som det ikke ble gjort noen forsøk på å skape en omfattende felles ideologisk front. For begge miljøer synes det å ha vært tilstrekkelig å enes om hovedparolene, henholdsvis antirasisme og «Hvit Makt».

For nynazistene ble dette en nødvendighet som følge av at miljøet var i en nedgangsperiode etter at NF gikk mot oppløsning. For å kunne skape en bevegelse som var noenlunde levedyktig ble nynazistene nødt til å søke til ytterste høyre for samarbeidspartnere. Noen av lederskikkelsene i miljøet, som hadde vært involvert i NF på slutten, tok nok med seg erfaringen om at partiet mistet medlemsmasse når den nynazistiske linjen ble for fremtredende videre i samarbeidet med innvandringsfiendtlige grupper. På samme tid møtte de i FMI og Myrdal noen som var villige til å møte dem et sted på halvveien så lenge de utad kunne ta avstand fra nynazismen. Dette var ikke vanskelig for 90-tallets nynazister som lik norske nynazister før dem allerede hadde et svært anstrengt forhold til merkelappen nynazister.

Dessuten la de nye ideologiske strømningene hos nynazistene godt til rette for å alliere seg med ulike tilfeller av nasjonalisme og rasisme. I forberedelsen for den nærliggende

---

<sup>127</sup> Kallevik, *Xtrm*, 86–87.

<sup>128</sup> *Smørsyra*, nr. 12, 1991. 5.

rasekrigen var det viktig å ta vare på de støttespillerne man hadde. ZOG-teorien ble i tillegg ansett som å være så kompleks at man kunne ha forståelse for at ikke alle var så opplyst at de hadde forstått det store bildet full ut enda. I et slikt perspektiv kan det ha vært nok å kun være enige om at Norge kun skulle være for nordmenn. For sin egen kjerne betød det at de ikke fokuserte så sterkt på det ideologiske at de kunne fokusere på sosialt samhold, musikk og ølkultur. Dette gjorde det lettere å rekruttere nye skinhead til miljøet.

Når det kommer til organisering er det tydelig at miljøet hentet inspirasjon fra andre land som USA, England og Sverige. De stadige nye gruppedannelsene kan ha vært et forøk på å fremstå som større og bedre organisert enn det som var tilfelle. Det kan også sees på som et resultat av splittelsen mellom de som ønsket en klarere ideologisk kamp og de som var mest opptatt av kameratskap og skinheadkultur. Organiseringen viser også at det fantes grupper som enten kun henga seg til ideologien, slik som Zorn 88, eller som forsøkte å fremstå som en mer legitim nasjonalistisk aktør, slik som Michael Knutsen bak *Norsk Blad/Fritt Forum*. I tillegg er det tydelig at de forsøkte å bli en del av en større bevegelse gjennom FMI/NMI.

Videre har dette kapitelet forsøkt å vise hvordan et radikalt ungdomsmiljø i Oslo kunne bli en såpass omfattende motstander på under et tiår. Gjennom å se på hvordan miljøet oppstod blir det klart hvorfor miljøet hadde viljen og evnen til å konfrontere det nynazistiske og høyreekstreme miljøet såpass konsistent gjennom konfliktperioden, noe neste kapittel vil gå nærmere inn på. Blitzerne fikk gjennom 80-tallet en oppfattelse av at det var opp til dem selv å gjøre noe om de ville ha noe gjort. Dette fikk konsekvenser for hvordan de valgte å møte nynazistene. Blitzerne hadde et enda mindre ønske om å lage noen felles ideologi utover enighet om kampsakene deres. Å legge slike føringer ville gått i strid med det de ønsket å oppnå med huset, nemlig et fristed for annerledeshet. Allikevel var det noen fellestrekk både kulturelt og politisk/ideologisk på huset.

Blitz hadde en grunnleggende flat struktur og baserte seg hovedsakelig på massemobilisering av miljøet framfor mindre aksjonsgrupper. Det fantes allikevel noen mindre grupper som kun var dedikert til kampen mot fascisme og rasisme. Dette må sees på som et naturlig resultat av at noen ønsket mindre samarbeidsgrupper som kunne koordinere aksjoner til støtte for kampen. Organiseringen til Blitz bærer derfor større preg av å være pragmatisk framfor det nynazistenes organisering var.

### 3 Vold og konflikt

1990-tallet representerer en ny bølge med voldsaktivitet i det nynazistiske miljøet. Den forrige bølgen fra slutten av 70-tallet til 1985 hadde inkludert et bombeangrep mot 1. mai toget i 1979, henrettelse av to mistenkte tystere i egen leir i 1981 og bombeangrep mot Nor moské i 1985. Fra slutten av 80-tallet og utover 90-tallet var mye av nynazistisk voldsbruk rettet mot blitzmiljøet i Oslo. Dette må ikke misforstås som at det ikke forekom andre voldstilfeller rettet mot innvandrere, meningsmotstandere og antirasister andre steder i landet i samme periode. Den oversikten som her presenteres vil derimot ikke inkludere disse.

De mest alvorlige voldshendelsene frem til det tragiske drapet på Benjamin Hermansen i 2001 var derimot knyttet til konflikten med Blitz på i denne perioden. Voldsbruken gikk fra konfrontasjon og slagsmål i forbindelse med demonstrasjoner til gateslagsmål, bombeangrep og bruk av skytevåpen. Dette kapitlet vil gjennomgå omfanget av konflikten gjennom en narrativ fremstilling av voldshendelser. Kapitlet bygger på en kronologisk oppbygning samtidig som voldsbruk er inndelt i visse tematiske kategorier.

#### 3.1 En gunstig allianse

Arendalitten Arne Myrdal spilte en stor rolle i konflikten mellom Blitz og nynazister på starten av 90-tallet. Gjennom sin aktivisme som iherdig innvandringsmotstander fungerte han som både pådriver, bindeledd og tilrettelegger for konflikten. I de første årene av konflikten mellom blitzere og nynazister var konfrontasjonene hovedsakelig knyttet til møtevirksomheten til FMI (Folkebevegelsen Mot Innvandring) og senere NMI (Norge Mot Innvandring). Det startet med at blitzerne og andre antirasister demonstrerte mot de årlige landsmøtene til FMI.

Allerede under deres første landsmøte i 1988 møtte de motdemonstrasjoner. Trolig hadde det sammenheng med at de hadde lagt landsmøtet til Arendal på samme dag som ordføreren erklærte byen for en antirasistisk sone på et SOS rasisme-arrangement lenger ned i byen. SOS rasisme fikk selskap av rundt 50 tilreisende blitzere som foruten ukvemsord og spyttklyser i retning Myrdal oppførte seg rolig i toget som gikk forbi møtelokalet.<sup>129</sup> Dette markerte starten på flere års konstant konfrontasjon mellom blitzere og FMI.

---

<sup>129</sup> Jostein Blokhus og Kjartan Bjelland, "Gemyttene på kokepunktet." *Fædrelandsvennen*. 25. april 1988.

Neste års landsmøte ble avholdt på samme sted som året før, Central Hotel i Arendal. Rundt 200 til 300 demonstranter dukket opp, hvor blitzere utgjorde majoriteten. Blitzerne opprettet raskt en blokade rundt inngangen til hotellet som de holdt i opptil syv timer.<sup>130</sup> FMI-medlemmer som ikke alt hadde klart å komme seg inn på møtet ble jaget vekk med skjellsord og enkelte spyttklyser. Politiet holdt en passiv rolle for å unngå større konfrontasjoner, noe som førte til at de ble anmeldt for tjenesteforsømmelse av FMI-sympatisører.<sup>131</sup> I etterkant av blokaden oppstod det slåsskamper mellom FMI-sympatiserende ungdom og blitzerne som endte med at en blitzer ble kastet i havnebassenget.<sup>132</sup> Myrdal selv var ikke til stede da han var blitt avsatt som formann under et styremøte kvelden før.<sup>133</sup> Både han og FMI understreket derimot at han på ingen måte var ute av bevegelsen.<sup>134</sup>

Myrdal og FMI fortsatte å virke som en magnet på ungdommer fra Blitz. Under et arrangement i Tønsberg sommeren 1990 dukket det opp 100 blitzere etter at kommunen noe naivt hadde gitt tillatelse for møte på samme dag som SOS rasisme holdt et eget arrangement noen hundre meter bortenfor. Blitzerne skal ha stilt opp uten våpen selv om lokale journalister tørt bemerket at omsetningen av finlandshetter og økseskaft hadde økt kraftig denne formiddagen. FMI avlyste imidlertid arrangementet og det lå ikke an til videre konfrontasjon før Myrdal beveget seg inn på området tildelt SOS rasisme. Her ble han raskt jaget ut igjen og neddyngnet av egg tok han imot tilbudet om politieskorte ut av byen.<sup>135</sup>

*Tønsberg blad* hadde dagen etter bildet av en tilgriset og ydmyket Myrdal på forsiden, noe som utvilsomt må ha satt sinner i kok hos FMI-sympatisører. En drøy uke senere ble en bygård i Welhavensgate i Oslo totalskadet av brann.<sup>136</sup> Gården var bosted for 21 blitzere og en mann ble hardt skadet da han måtte hoppe ut av tredje etasje i den overtente gården. Beboerne skal ha fått beskjed av brannvesenet om at det var helt store mengder bensin ned oppgangen og at brannen ble regnet som påtent.<sup>137</sup> I følge brannvesenets rapport hadde brannen startet i trappeoppgangen fra bakgården, noe som stemmer med blitzernes versjon.

---

<sup>130</sup> Forside *Fædrelandsvennen*, 17. april 1989.

<sup>131</sup> Jostein Blokhus og Kjartan Bjelland, "Gemyttene på kokepunktet." *Fædrelandsvennen*. 25. april 1988.

<sup>132</sup> *Nå Oslo*, "Slaget i Arendal," nr. 1 1990 – uvisst hvilken side.

<sup>133</sup> Berit Kvifte og Tone Marie Strand, "Myrdal anmelder politiet!" *Søndag Søndag*. 16. april 1989.

<sup>134</sup> Svein Arne Haavik, "Myrdal ute av FMI-ledelsen," *Agderposten*. 15. april 1989.

<sup>135</sup> *Tønsberg Blad*. "Torvslaget får etterspill," 18. juni 1990.

<sup>136</sup> *Arbeiderbladet*, "Storbrann truet kvartal i Oslo," 22. juni 1990.

<sup>137</sup> Sitat fra Cecile Campos, beboer i gården som var til stede under brannen og snakket med brannvesen dagen etterpå. 21.10.2017.

Det er ikke nevnt noe om bensin i rapporten, men notert at brannen ble regnet som mulig påtent.<sup>138</sup> Det har ikke lyktes å få kopi av politirapporten fra hendelsen.

Gården som brant var utleid til blitzungdom gjennom Ungbo, mens nabogården var okkupert. Okkupanter hadde begynt med strengt vakthold av okkuperte gårder etter de mange politistormingene tidligere. Vakthavende i nabogården hadde denne kvelden observert en rød personbil med nynazister kjørende rundt i nabolaget. Personene i bilen skal ha ropt «Sieg Heil!» og «I kveld skal det brenne!». <sup>139</sup> Saken ble henlagt av politiet.

Utenfor Oslo fortsatte konfrontasjonene. Da FMI avholdt sitt tredje årsmøte i Fevik våren 1990 var Myrdal forberedt på demonstrantene. Antall demonstranter var betydelig mindre enn tidligere år, men med en gang bussen med demonstranter, hovedsakelig fra SOS rasisme, dukket opp utenfor møtelokalet, Furuly Bistro, gikk Myrdal til verks. Sammen med en gruppe yngre menn gikk han ut og dro frem klubber, jernstenger, kjettinger og trestokker. Så ledet han an et angrep mot bussen med tilropet: «Kom, vi tar dem!». Fem demonstranter måtte behandles på legevakten mens bussen fikk flere knuste vinduer. Et par privatbiler med blitzere ble også observert. <sup>140</sup>

Aksjonen i Fevik skapte sensasjon i mediene. Snauklapte og maskerte menn som gjøv løs på demonstranter og knuste vinduer på bussen ble vist på TV-skjermer over det ganske land. Både Jan Holthe og Petter Kristian Kyvik deltok i aksjonen. <sup>141</sup> FMI-ledelsen forsøkte fåfengt å distansere seg fra Myrdals handlinger etter at det ble klart at de fem demonstranter var blitt behandlet på legevakten. De insisterte på at Myrdal i dette tilfellet hadde opptrådt som en privatperson, men at de kunne forstå at han hadde følt behovet siden politiet etter deres mening ikke kunne stoles på for å opprettholde orden etter hendelsene i Arendal året før. <sup>142</sup>

Disse hendelsene ledet opp til det som for alvor skulle markere starten på konflikten mellom partene, det såkalte brumunddalslaget. Den siste dagen i august 1991 hadde Myrdal søkt om tillatelse til å demonstrere i Brumunddal sentrum. Møtet mobiliserte Natur og Ungdom, anti-rasisme gruppen Afrodite og Rød Valgallianse, i tillegg til godt over 100 blitzere. Totalt talte motdemonstrasjonen rundt 200 hoder og deres klare mål var å hindre

---

<sup>138</sup> Brannrapport 21. juni 1990 fra Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern etter forespørsel hos Oslo byarkiv.

<sup>139</sup> Kallevik, *Xtrem*, 12–13. Det er ulike beretninger om hva som spesifikt er blitt ropt fra forskjellige tilknyttet miljøet, men felles er at alle har oppfattet at nynazister har kjørt rundt i området denne kvelden og kommet med truende tilrop.

<sup>140</sup> *Grimstad Adressetidende*. ””Myrdal er ingen voldsmann”.” 24. april 1990.

<sup>141</sup> Finn Sjøe, ”Ny etterforskning av Fevik-slaget,” *Klassekampen*, 21. desember 1991.

<sup>142</sup> *Grimstad Adressetidende*. ””Myrdal er ingen voldsmann”.” 24. april 1990.

Myrdal i å tale i de to timene han var bevilget av kommunen.<sup>143</sup> Brumunddal hadde lenge vært plaget med rasistiske tendenser noe som hadde blitt slått opp stort i *Aftenposten* noen måneder før.<sup>144</sup> Under overskriften «Brumunddal – stedet Gud glemte» fikk byen passet sitt påskrevet. Dette bidro nok til mobilisering hos både antirasister og lokalbefolkning. Demonstrasjonen tiltrakk seg foruten blitzerne og NMI-sympatisører et stort antall skuelystne lokalfolk.

I de to timene Myrdal skulle tale ble han og NMI overdøvet av antirasistiske demonstranter. Stemningen mellom partene ble stadig hissigere etter som et høytaleranlegg ble sabotert av blitzere og et hvert forsøk på å holde appeller ble overdøvet av taktfaste antirasistiske slagord. NMI-sympatisører begynte etter hvert å kaste flasker gjennom lufta mot blitzerne og det utviklet seg nærmest til en stillingskrig med en barrikade av skjoldkledde politifolk mellom seg.<sup>145</sup> Nynazistene og NMI-sympatisører hadde forberedt seg og bilder av kjente, voldsdømte nynazister som stod på hver sin side av Myrdal med køller og ketsjupflasker med hjemmelagd syre ble publisert i lokale og riksdekkende medier, sammen med tv-sendinger.<sup>146</sup>

Det var først da demonstrantene ga seg og begynte å trekke seg nedover mot togstasjonen at det brakte løs. En hard kjerne av rundt 20–30 nynazister fikk med seg flere hundre av de 2000 lokale som hadde møtt opp for å se, og kjeppjaget blitzerne gjennom byen. Avskåret fra togstasjonen og toget til Hamar ble blitzerne til slutt jaget ut på E6 hvor de ble plukket opp av busser mens steinene haglet.<sup>147</sup> I motsetning til tidligere aksjoner der blitzerne var blitt utpekt som unødige aggressorer var en samlet presse og politi enige om hvem som stod bak aggresjonen denne gangen. Stygge scener hvor ungdom ble banket opp av voksne menn rystet lokalsamfunnet, men i det som ble omtalt som et under av tilskuere, ble ingen alvorlig skadet utover en jente fra blitz som måtte sy to sting i hodet.<sup>148</sup>

Gateslaget fikk en mobiliserende kraft på lokalbefolkningen. Da Myrdal igjen dukket opp i Brumunddal noen uker senere skjedde det ikke noe nytt gateslag, men heller en massiv og fredelig protest som satte en standard for videre markeringer mot rasisme. Over 4000 brumunddøler møtte opp og snudde ordløst ryggen til Myrdal da han begynte å tale til sine

---

<sup>143</sup> Aud Jøran Kalfoss, "Da helvete brøt løs." *Østlendingen*. 2. september 1991.

<sup>144</sup> Bjørge, *Racist and Right-Wing Violence in Scandinavia*, 264–267.

<sup>145</sup> *Hamar arbeiderblad*, "Brumunddal lørdag 31.8.1991", 2. september 1991.

<sup>146</sup> Blant annet i *Klassekampen*, *Verdens Gang*, *Dagbladet*, *Aftenposten* og *NRK* mfl.

<sup>147</sup> *Hamar arbeiderblad*, "Brumunddal lørdag 31.8.1991", 2. september 1991.

<sup>148</sup> Berit Kvifte, "Flere skadd i nytt Myrdal-slag." *Søndag Søndag*. 1. september 1991.



2–300 tilhengere.<sup>149</sup> Aksjonsleder Egil K. Sundby i «Brumunddal på nye veier» ga folkemøtet de hadde etter gateslaget æren for å ha vært et vendepunkt i bygden.<sup>150</sup>

Etter hva man hadde sett i Brumunddal var det knyttet stor forventning og bekymring til NMI sitt møte på Youngstorget i Oslo noen måneder senere. Mange fryktet et enda større gateslag i hovedstaden og at aksjonen ble lagt til årsmarkeringen for krystallnatten, natten som for alvor markerte starten på jødeforfølgelsen under andre verdens krig, hjalp ikke på å roe gemyttene i forkant av møtet. Både nynazistiske grupper og antirasistiske grupper med tilknytting til Blitz varslet aksjoner og tilstedeværelse i forkant.<sup>151</sup> Til Oslo-politiet og folk flest sin store lettelse ble det ikke noe gateslag på Youngstorget. 8000 til 10 000 mennesker møtte opp for å demonstrere og snu ryggen til Myrdal.

Noen få tilløp til vold fra blitzere ble raskt knust av taktfaste rop om ikke vold fra mengden og en streng selvjustis ledet av Stein Lillevolden og RVs Aksel Nærstad.<sup>152</sup> De få fysiske konfrontasjonene som oppstod skyltes NMI-sympatisører som aktivt oppsøkte blitzere. Stemningen var likevel ikke hissigere enn at blitzere og Sharp-skins selv hjalp personene ut av mengden som fikk noen blåmerker og skrapet i prosessen.<sup>153</sup> Møtet var et enormt nederlag for Myrdal og NMI, og markerte begynnelsen på slutten for bevegelsen.<sup>154</sup> Konflikten mellom blitzere og nynazister fortsatte derimot på andre arenaer.

### 3.2 De store pubslagene

I perioden 1992 til 1994 hadde nynazister fra hele østlandsområdet faste månedlige pubtreff i Oslo. De mer ideologisk rettede og gjerne eldre nynazistene var noe misfornøyd med den «useriøse» retningen dette betydde for miljøet.<sup>155</sup> Retningen kan nok tenkes å ha blitt oppfattet som negativt for de nynazistene som gjerne skulle sett at det norske miljøet lignet på det svenske i form av profesjonalitet og organisering. Pubtreffene bidro likevel til å sende miljøet i en voldeligere retning enn tidligere, ettersom Antifascistisk Aksjon og Blitz hadde

---

<sup>149</sup> Kari Kristofferstuen, ”4.000 vendte Myrdal ryggen.” *Arbeiderbladet*. 21. september 1991.

<sup>150</sup> Alf Gjølilhagen, ”Med ryggen mot Myrdal.” *Verdens Gang*. 21. september 1991.

<sup>151</sup> Espen Olsen og Hans-Christian Vadseth, ”Kamp-klare skinheads.” *Verdens Gang*. 9. november 1991.

<sup>152</sup> Finn Sjøe, ”Møtt av disiplinerte demonstranter.” *Klassekampen*. 11. november 1991.

<sup>153</sup> Espen Olsen og Hans-Christisn Vadseth. ”Blødde for lederen.” *Verdens Gang*. 10. november 1991.

<sup>154</sup> Myrdal og NMI forsøkte seg på noen flere møter i årene fremover, blant annet to ganger i Stavanger hvor han begge ganger ble jaget vekk av flere tusen motdemonstranter. Blitz var ikke involvert. Lars Helle, ”-Pell deg hjem!”, *Dagbladet*, 1. september 1993.

<sup>155</sup> Fangen, *En bok om nynazister*. 79.

det som et uttalt mål å hindre nynazister å samle seg. Resultatet ble en voldelig spiral av aksjoner og gjengjeldelsesaksjoner som bidro til å stadfeste partene som hverandres hovedfiender.

Kampen om utestedene lente seg på tradisjoner fra tidligere. I 1991 hadde for eksempel Boot Boys oppsøkt en kjent stampub for blitzere for å slåss i forkant av Myrdals møte på Youngstorget. I klart undertall måtte blitzerne rømme stedet. Aksjonen mobiliserte et stort antall blitzere som brukte resten av kvelden på å jakte på nynazistene. Da de fant et par fra Boot Boys på Oslo S oppstod et nytt slagsmål som sendte et par av dem, deriblant Ole Krogstad, til legevakten.<sup>156</sup> Dobbeldrapsdømte Johnny Olsen var også involvert i kampen og rømte stedet på svært dramatisk vis ved å kapre en drosje og true sjåføren med en kniv mot strupen.<sup>157</sup>

I årene hvor pubtreffene foregikk i Oslo var det konstante konfrontasjoner med blitzmiljøet. Noen ganger fikk nynazistene oppholde seg i fred og andre ganger kom det kun til munnhuggeri mellom partene. Men i løpet av perioden så man stadig flere, større og voldeligere sammenstøt i gatene og inne på pubene. Det er derfor nødvendig å nevne noen av de mer alvorlige tilfellene for å kaste lys på utviklingen de var et eksempel på. Innledningsvis var konfrontasjonene relativt moderate. Våren 1992 fikk en del blitzere nyss om at Geir Brurok, en tidligere blitzer som hadde skiftet side før brumunddalslaget, og noen andre fra Boot Boys drakk øl på en pub kalt «Stedet». Et større antall blitzere dro derfor ned for å konfrontere Brurok. Stemningen ble fort amper og blitzerne overtalte dørvaktene på Stedet til å kaste ut nynazistene. I påvente av dette ble nynazistene lovet fritt leide ut av puben.<sup>158</sup> Foruten å ydmyke og skjelle ut nynazistene ble det ikke brukt vold.

Under et drøyt år senere oppsøkte rundt 20 blitzere puben Jørgen Hattemaker der nynazister hadde et av de såkalte «Første lørdagen i måneden»-treffene sine. Ifølge noen fra Boot Boys hadde det først ikke vært tilløp til vold, men kun en verbal konfrontasjon frem til noen skinheads fra Sharp dukket opp. Slagsmålet som fulgte etterlot seg ikke større spor enn at et par knuste glass og at en av Boot Boys-gjengen fikk et kutt over øyet. Det store slaget den kvelden ble mellom Blitz og Oslo-politiet, som havnet i tottene på hverandre da en gruppe blitzere var på vei til blitzhuset senere samme natt.<sup>159</sup> Det er verdt å merke seg at det selv om det kom til fysisk vold den gangen ble forsøkt med verbal kommunikasjon først.

---

<sup>156</sup> Espen Olsen, "Banket opp av blitzere." *Verdens Gang*. 4. november 1991.

<sup>157</sup> Lars Chr. Wegner, "-Fikk kniven mot strupen," *Verdens Gang*, 9. november 1991.

<sup>158</sup> *Smørsyra*, "Her er det verken om eller men, vi lager gjerne fascistmos igjen," nr. 14 1992, 16.

<sup>159</sup> Arild J. Waagbø og Sven Gj. Gjeruldsen, "Blitz-gass mot politi," *Dagbladet*, 21. januar 1993.

I tillegg til Jørgen Hattemaker var særlig puben Maria von Trapp, en tyskinspirert ølsture populært kalt Trappa, kjent som møtested for nynazister. Første lørdagen i september 1993 hadde det samlet seg rundt 30-40 nynazister på utestedet. Ved ett-tiden dukket det opp rundt 50 blitzere og slagsmålet var raskt et faktum. Inventaret i puben ble rasert og en av nynazistene ble så ille tilredt at han måtte sendes på sykehus med brukket kragebein og beinbrudd. Øyenvitner beskrev slaget som et av de råeste slagene mellom blitzerne og nynazister på en lang tid. Det ble rapportert om at flere fra Fedrelandspartiet var blant klientellet, og kanskje var det innspurten i valgkampen som hadde oppildnet partene. Slaget ble rapportert som det tredje sammenstøtet den uken.<sup>160</sup>

Fedrelandspartiet var også i sentrum for en annen alvorlig voldshendelse i relasjon til Blitz. Da partiet hadde valgmøte på Youngstorget høsten 1993 demonstrerte representanter fra Blitz. Partimedlem Bjarne Dahl og et annet partimedlem havnet på sykehus i flere dager etter hendelsen hvor Dahl brakk kjevebenet og fikk slått ut flere tenner etter å ha mottatt slag og spark fra demonstranter. Dahl anmeldte i ettertid både Blitz, justisministeren og riksadvokaten da han mente myndighetene måtte stilles til ansvar for at blitzmiljøet hadde fått utvikle seg fritt.<sup>161</sup> En 28 år gammel blitzer ble senere siktet og tiltalt for angrepet. Blitzeren hevdet at en meddemonstrant hadde havnet på utsiden av balustraden på Youngstorget og kommet i klammeri med Dahl. Blitzeren hevdet han hadde slått til Dahl for å få han til å slippe taket i demonstranten som han fryktet kunne falle ned fra balustraden.<sup>162</sup> Hendelsen ble ofte brukt av nynazister for å illustrere grovheten i voldsbruken til blitzerne.

Herfra og utover var det en klart voldeligere linje fra begge parter. Et annet særdeles voldelig sammenstøt skjedde i februar 1994, også denne gangen på Trappa pub. Blitzerne angrep nok en gang skinheads som avholdt «første lørdag»-pils og tre av nynazistene havnet på legevakten med kutt og bruddskader. Også Michael Knutsen fra *Fritt Forum* ble skadet i slagsmålet.<sup>163</sup> Sett parallelt med konflikten rundt den nynazistiske radiokanalen Radio Nite Rocket, som blir beskrevet under, er det tydelig at 1994 utgjorde en tilspisning av konflikten. Angrepet utløste lovnader om hevn fra nynazister.<sup>164</sup>

I februar 1994 var det enda et større slagsmål på Trappa bar. Cirka 25 blitzere marsjerte ned til puben etter at flere blitzere var blitt slått ned av nynazister utenfor Rockefeller tidligere på kvelden. På Trappa møtte de rundt 15 nynazister og etter kampen var

---

<sup>160</sup> Ottar Jakobsen, "Blitz-hær stormet pub." *Dagbladet*, 12. september 1993.

<sup>161</sup> Lars H Jacobsen, "Kvestet på valgmøte," *Verdens Gang*, uspesifisert dato 1993.

<sup>162</sup> Lars H Jacobsen, "Blitzer utpekt som voldsmann" *Verdens Gang* 9. november 1994.

<sup>163</sup> Erik H. Sønstelie, "Blodig Blitzangrep," *Verdens Gang*, 7. februar 1994.

<sup>164</sup> Geir Arne Amlien, "Frykter naziaksjon mot Blitz," *Arbeiderbladet*, 1. mars 1994.

over havnet tre nynazister på legevakten med hode- og bruddskader. Tre blitzere ble arrestert i forbindelse med slåssingen. En måned senere demonstrerte rundt 400 stykker i regi av Blitz utenfor Trappa mot nynazistenes bruk av puber i osloområdet generelt, men spesielt mot bruken av Trappa som samlingspunkt.<sup>165</sup>

Første lørdagen i november 1994 kom enda et lynangrep fra rundt 20 blitzere. De angrep nynazister fra gruppen Viking på puben Jørgen Hattemaker med klubber og jernstenger før de forsvant fra stedet før politiet ankom. Til *Verdens Gang* lovte nynazistene hevn og bemerket at: «Nå kommer det en ny pakke over gjerdet ...».<sup>166</sup> Kommentaren refererte til bombeangrepet mot Blitz tidligere samme år. Tre nynazister endte på legevakten og meldte selv om til sammen 25 sting og en gips. Utover natten samlet flere nynazister seg på legevakten hvor de ifølge nynazistene fikk selskap av en politibetjent som deltok i telefonsamtaler til personer på Blitz.<sup>167</sup>

Slutten på de månedlige treffene betød ikke slutten på konfrontasjoner på puber rundt om i Oslo. Oslo er en liten by og det hendte at partene tilfeldig møtte på hverandre på byen. Man kan også tenke seg at det flere ganger oppstod tilfeldige oppsøkinger utover kvelden når noen hørte om at det var blitt observert blitzere eller nynazister i nærområdet. Det er også klart at alkoholinntak kan ha spilt en rolle her. Felles for de fleste slagsmålene er at de skjer på kvelden og en kan anta at flere av de involverte hadde drukket. Selv om alkohol kan ha hatt en innvirkning på voldsbruken er det tydelig at dette er en konfrontasjonslinje som går utover pøbelstreker og fyllebråk. Det var snarere et resultat av et ønske om å markere sin rett på gata fra begge hold.

Kvelden der Johnny Olsen skjøt mot blitzere på puben «Stedet» sommeren 1995 må sees på i lys av denne utviklingen. Ifølge vitner ankom rundt 10 blitzere puben og kom umiddelbart i verbal konflikt med Olsen og tre andre nynazister som alt var på stedet. Olsen skal ha bedt de roe seg før han trakk frem en pistol og skjøt mot en av blitzerne på kloss hold. Deretter løp han ut, avfyrte ytterligere tre skudd og truet til seg en sykkel fra en forbigående syklist, før han forsvant fra stedet. Kort tid før skytingen stoppet politiet to blitzere i nærheten som var utstyrt med CS-gass, kniver og slagvåpen. Politiet antok det som tydelig at det var planlagt en form for oppgjør denne kvelden. Ifølge Blitz var de kun

---

<sup>165</sup> *Antifascistisk Aksjon* nr. 1, 1995.

<sup>166</sup> Dan Fonbæk og Tom Egil Jensen, "Blitz angrep igjen," *Verdens Gang*, 7. november 1994.

<sup>167</sup> Erik Solheim, "Nytt pubslag i Oslo," *Fritt Forum*, nr. 1, 1995.

ankommet stedet for å drikke øl og ikke noe annet. De beskrev at Olsen truet en av blitzerne ned på gulvet før han sparket vedkommende i ansiktet og forsvant ut av puben.<sup>168</sup>

Politiet antok først at Olsen måtte ha skutt med løsskudd siden ingen kom til skade som følge av et skudd på så kloss hold. Olsen informerte senere under avhør at han hadde skutt med skarpt og at han handlet i nødverge. Under avhør kom det også frem at Olsen hadde truet blitzeren ned på gulvet og ropt: «Vil du dø? Vil du dø?». Blitzeren var også enig i at Olsen fremstod som redd.<sup>169</sup> Den økende alvorlighetsgraden i pubslagene de siste årene spilte nok inn da retten ga Olsen medhold i at han hadde skutt i nødverge.<sup>170</sup> Det var ikke bare i den nynazistiske leiren man hadde valgt å skaffe seg skytevåpen. Også Jan Kallevik, sentral aktør i Sharp, skaffet seg et håndvåpen for det han beskriver som sin egen sikkerhet i 1995.<sup>171</sup> Konflikten syntes å ha kommet en lang vei fra tiden man kastet stein og flasker mot hverandre over skulderen til Arne Myrdal.

### 3.3 Et sted å være

Etter å ha blitt jaget fra pub til pub av blitzere begynte nynazister etter hvert å møtes i lokalene til nærradioen Radio Nite Rocket i Oslo. Radiokanalen hevdet å være en uavhengig kanal både politisk og økonomisk, men sendte store mengder nasjonalistisk og rasistisk innhold. De som drev radioen, Rune Kjell Dahl og Berit Skarløv, betegnet seg selv som henholdsvis nasjonalist og nasjonalsosialist.<sup>172</sup> Dette bidro til at de ble et av de nye målene for blitzernes aksjoner. En gruppe blitzere som utad kalte seg Aksjonsgruppa mot nazisme raserte lokalene til Nite Rocket i slutten av 1993. I en pressemelding uttalte de at de ikke kunne godta at nazistene hadde sin egen lokale propagandaradio i byen.<sup>173</sup> I *Antifascistisk Aksjon* kom det frem at planen opprinnelig var å holde en blokade, men at fristelsen ble for stor.<sup>174</sup>

Et par dager senere kastet et par titalls nynazister brannbomber og skjøt med hagleskudd mot blitzhuset. Ingen ble skadd i angrepet. Angriperne var fra Boot Boys, Ariske Brødre og bekjente av Rune Kjell Dahl.<sup>175</sup> Angrepet på blitzhuset var høyst trolig en

---

<sup>168</sup> Espen Olsen, "Skjøt mot bargjest," *Verdens Gang*, 10. juli 1995.

<sup>169</sup> Stig Kolstad og Harald Nygård, "-Flyktet i frykt – Johnny Olsen skjøt med skarpt," *Verdens Gang*, 15. juli 1995.

<sup>170</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 225.

<sup>171</sup> Kallevik, *Xtrem*, 158.

<sup>172</sup> Geir Selvik, "Nazi-tale på direkten," *Dagbladet*, 20. november 1993.

<sup>173</sup> Hans O. Torgersen, "Nasjonalistradio rasert," *Aftenposten Aften*, 27. desember 1993.

<sup>174</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Aksjonskavalkade 1994" nr. 1, 1995. 4.

<sup>175</sup> Bo Brekke, "Radio-konfrontasjon trappes opp," *Klassekampen*, 11. januar 1994.

hevnaksjon for rasingen av Radio Nite Rockets lokaler få dager i forveien. Som med pubslagsmålene ble også aksjonene rundt radiokanalen preget av stadige hevnaksjoner. Denne gangen ble blitzernes reaksjon å avholde en demonstrasjon mot radiokanalen. Dette var for øvrig første gang Blitz hadde søkt om tillatelse i forkant. Rundt 400 stykker dukket opp i toget som gikk fra Youngstorget og opp til Nite Rockets lokaler i Dronningens gate. I forkant ble 17 personer tilknyttet det nynazistiske miljøet pågrepet med slagvåpen og kniver i det de var på vei for å holde en motdemonstrasjon.<sup>176</sup>

Gatekjøkkenet Terningen i Oslo sentrum ble samme kveld rasert av aksjonister fra Blitz. Bakgrunnen var at gatekjøkkenet skal ha operert med forskjellige priser basert på hudfarge. Da politiet forsøkte å arrestere en av aksjonistene utenfor blitzhuset stormet opp mot 50 blitzere politistyrkene. Til sammen tre politibiler skal ha blitt ramponert av blitzere i sammenstøtet samtidig som tre baker med blant annet uniformseffekter skal ha blitt stjålet. En av blitzerne ble senere på natten funnet sterkt beruset og sovende i en av politijakkene i Oslo sentrum. Han ble følgelig innbrakt for arrest.<sup>177</sup> Hendelsen førte til at blitzhuset ble stormet av politiet et par dager senere, noe som vil behandles senere i oppgaven.

Kort tid etter dette ble Nite Rocket kastet ut av lokalene sine i Oslo sentrum grunnet manglende betaling av husleie og flyttet til nye lokaler på Vålerenga.<sup>178</sup> Det nye lokalet førte til flere sammenstøt blant annet fordi det lå rett over gata fra et blitzerkollektiv. AFA meldte om at nynazister hadde sammenkomster i lokalet hver helg i løpet av 1994 siden de flyttet inn i lokalet og hadde utført gjentatte angrep på blitzerkollektivet.<sup>179</sup>

I september slo et større antall blitzere til mot radiostasjonen og de rundt 30 nynazistene som var samlet der. Ingen kom til skade bortsett fra to blitzere som ble bitt av politihunder i et påfølgende basketak med politiet.<sup>180</sup> En talsmann for Blitz gikk ut og avkreftet at det var en Blitz-aksjon, men at det i stedet var blitzere som hadde samlet seg i solidaritet for hetsen og angrepene blitzerkollektivet hadde opplevd.<sup>181</sup> *Fritt Forum* har en annen oppfatning av situasjonen og mente at det var opp mot 50 nynazister samlet for å

---

<sup>176</sup> Anja Hegg, Rolf J. Widerøe og Arild J. Waagbø, "Væpnet med slagvåpen og kniver," *Dagbladet*, 16. januar 1994.

<sup>177</sup> Harald Haave, "Sju politibiler ramponert," *Dagbladet*, 16. januar 1994. Antall ramponerte politibiler ble nedjustert i senere presedekning.

<sup>178</sup> Birger Baug, "Kastes ut igjen?" *Arbeiderbladet*, 1. september 1994. Den nye gårdeieren startet også en prosess for å kaste ut radiokanalen da hun mente hun var blitt forledet til å tro at det var en MC-klubb og ikke en nasjonalistisk radiokanal som skulle leie lokalet.

<sup>179</sup> *Antifascistisk Aksjon*, nr. 1 1995, 15.

<sup>180</sup> *Dagbladet*, "Blitzere gikk til angrep på radiostasjon," 25. september 1994.

<sup>181</sup> NTB, "– Aksjonen mot Nite Rocket ingen Blitz-aksjon, sier Morten," i *Klassekampen*, 26. september 1994.

markere årsdagen for dødsfallet til Screwdriver-vokalisten Ian Stuart. Blitzerne skal ha vært pådriverne for det som ble omtalt som et seks timers langt gateslag. Ifølge avisen skal et medlem av gruppen Varg ha blitt knivstukket av en eller flere blitzere.<sup>182</sup>

16. desember deltok opp mot 300 blitzere i en demonstrasjon arrangert av Vålerenga Vel mot radiostasjonens tilhold i bydelen.<sup>183</sup> Bråket rundt radiostasjonen mobiliserte et samlet boligstrøk bak blitzerne som bodde der. Særlig så man bekymringsfullt på nynazistenes tendens til å bruke brannbomber i en bydel som hovedsakelig bestod av tett, eldre trehusbebyggelse.<sup>184</sup> Nynazistene svarte følgelig med å to uker senere kaste ytterligere to brannbomber mot kollektivet.<sup>185</sup> Radiokanalen forsvant fra Vålerenga først etter snaue to år, da Namsmannen dukket opp på døra på grunn av manglende betalt husleie og utgått leiekontrakt i slutten av 1995.<sup>186</sup>

Nynazistene ønsket et mer permanent sted å være, helst et eget hus slik blitzerne hadde. Det første forsøket på å opprette et slikt hus skjedde i starten av 1995 da nynazister fikk leid et hus på Sandaker i Oslo.<sup>187</sup> En demonstrasjon mot huset ble raskt mobilisert av Blitz og andre antirasistiske organisasjoner. Rundt 300 demonstranter samlet seg foran huset i en lovlig demonstrasjon 11. februar. Nynazistene svarte med å kaste molotovcocktails, steiner og flasker inn i folkemengden. Det ble også skutt med signalpenn og klinkekuler fra kraftige spretterter.<sup>188</sup> En slik kule traff en demonstrant fra Blitz i øyet og førte til at hun permanent mistet synet på den siden.<sup>189</sup> Den kvinnelige demonstranten var ved siden av en politimann den eneste som ble alvorlig skadet i aksjonen. Da politiet ankom stedet forskanset nynazistene seg i huset, noe som førte til at det ble stormet av politistyrkene. Alle 73 som oppholdt seg i huset ble pågrepet, deriblant Michael Knutsen.<sup>190</sup>

Politiet beslagla i etterkant av operasjonen store mengder våpen. I tillegg til et håndvåpen ble det funnet flere signalpennner, kraftige spretterter, modulerte balltrær med

---

<sup>182</sup> *Fritt Forum*, "Gatekamper i Oslo," nr. 8 1994, 9. Artikkelen spesifiserer ikke om vedkommende ble knivstukket av en eller flere blitzere.

<sup>183</sup> *Anti fascistisk aksjon* nr. 1 1995, 4.

<sup>184</sup> Birger Baug, "6.000 aksjoner mot Nite Rocket," *Arbeiderbladet*, 11. oktober 1994.

<sup>185</sup> *Anti fascistisk Aksjon* nr. 1 1995, 16.

<sup>186</sup> Birger Baug, "Nite Rocket kastet ut igjen," *Arbeiderbladet*, 24. november 1995.

<sup>187</sup> Leieavtalen ble hevet umiddelbart etter politiaksjonen mot huset og utleieren hevdet at nynazistene hadde leid huset uten å informere om hva slags aktivitet de skulle ha der. Bartnes, Arve. "– Vi kaster dem ut av bygningen," *Dagbladet*, 12. februar 1995.

<sup>188</sup> Trond Eide, Lars-Erik Nygaard og Espen Egil Hansen, "Front mot front," *Verdens Gang*, 12. februar 1995.

<sup>189</sup> Else Gro Ommundsen og Tim Robinson. "Livsvarig øyenskade," *Arbeiderbladet*, 16. februar 1995. Jeg har i samtale med flere blitzere fått bekreftet at skaden resulterte i synstap på det aktuelle øyet.

<sup>190</sup> Arve Bartnes og Sven G. Gjeruldsen, "Fant våpen og nazi-effekter," *Dagbladet*, 12. februar 1995.

spiker, eller andre metallgjenstander festet i tuppen, og en gummikølle med innfelt bly, en såkalt totenschläger.<sup>191</sup> Da demonstrantene dukket opp var nynazistene tydelig forberedt til kamp, utstyrt med våpen og finlandshetter.<sup>192</sup> Våpenfunnene viser en grovere utvikling av bevæpning hos norske nynazister enn det mann hadde sett på slutten av 80-tallet. Slagvåpnene som ble brukt da, som stokker og jernstenger, hadde potensial til å volde stor personskade og i verste fall dødsfall. Våpenbeslaget på Sandaker må likevel sies å representere et langt mer alvorlig utvalg.

Et nytt forsøk på å etablere et hus skjedde i starten 1997 på Alnabru. Etableringen av huset førte til en to måneders lang kampanje fra antirasister og blitzere hvor leietagerne til slutt ble kastet ut via namsretten.<sup>193</sup> Kampanjen førte til noen sammenstøt slik som da en bil med nynazister kjørte inn mot en gruppe blitzere som demonstrerte. Bilen fikk knust ruter av steinkastende blitzere som uttalte at de fastholdt samme strategi som før, nynazistene skulle kjeppjages fra byen.<sup>194</sup> Det kom derimot ikke til noen større voldelige konfrontasjoner mellom partene denne gangen. Dette kan sees i sammenheng med at konflikten som helhet var mindre aktiv i denne perioden.

Ved siden av forsøkene på å finne et samlingssted var konserter en viktig samlingsarena. Som regel dro nynazistene til Sverige for dette eller avholdt personlige konserter i privatboliger. Å avholde en norsk «Hvit Makt»-konsert var lenge noe som ble sett på som en umulighet på grunn av miljøets spede styrke. I 1995 følte derimot miljøet seg sterkt nok til å forsøke og 22. juli avholdt nynazister den første «Hvit Makt»-konserten i landet. Å kunne avholde konserten var viktig prestisjemessig for norske nynazister. Den ble derfor like viktig for antirasister og Blitz å forhindre.

Blitz lyktes i å amputere konserten som egentlig var planlagt avholdt i Oslo, men måtte flyttes i siste liten. Dette medførte at kun vokalisten i det engelske bandet No Remorse dukket opp og kun et annet, svensk band.<sup>195</sup> Dette opplyste Krogstad om, som hadde fått en trussel fra Blitz i forbindelse med konserten. I en demonstrasjon i Oslo dukket det opp rundt 2000 for å vise sin avsky mot konserten. Konserten var først varslet avholdt i Oslo, men da det ble klart at konserten skulle holdes i et grendehus i Hokksund kastet rundt 300 av demonstrantene seg på lokaltoget. Resultatet ble den største antirasistiske demonstrasjonen noen sinne gjennom Hokksunds gater. Demonstrantene kom derimot aldri frem til

---

<sup>191</sup> Et sammenfellbart våpen som var ulovlig i Norge, men brukt av politi i flere andre land.

<sup>192</sup> Geir Selvik, "Væpnet til tennene i nazireiret," *Dagbladet*, 14. februar 1995.

<sup>193</sup> *Sosialistisk Arbeideravis*, "Nazihuset er nedlagt! Kjempeseier," 18. mars 1997.

<sup>194</sup> Helene Sandvig og Arve Bartnes, "Blitz-krig med gråstein og køller," *Dagbladet*, 2. februar 1997.

<sup>195</sup> Anne-Grete Danielsen, "Konserten skulle vært holdt i Oslo," *DT/RB* 26. juli 1995



grendehuset da de ble stoppet av et stort antall oppmøtte politimenn med hunder og tåregass.<sup>196</sup> I etterkant av konserten fant politiet flere kasser med molotovcocktails og slagvåpen oppstilt utenfor grendehuset<sup>197</sup> noe som vitnet om at nynazistene var forberedt på eventuell konfrontasjon med demonstranter.

### 3.4 Bomber og molotovcocktails

I mai 1989 ble det kastet brannbomber inn i trappeoppgangen i blitzhuset mens det pågikk en konsert der. Det var rundt 200 personer i lokalet den kvelden ifølge blitzerne selv. Ingen kom til skade selv om huset fikk større materielle skader, hovedsakelig i trappeoppgangen.

Gjerningsmennene var høyreekstreme som oppga at aksjonen var en hevnaksjon etter at Blitz hadde hindret Frp og Carl I. Hagen fra å komme til ordet under en demonstrasjon noen uker tidligere.<sup>198</sup> Bombeangrep mot Blitz var en alvorlig voldsutvikling i konflikten på 90-tallet. Totalt opplevde blitzerne tre bombeangrep fra nynazistiske grupper.

Natt til søndag 21. august 1994 skjøt en nynazist et par skudd mot blitzhuset før han kastet en bombe over gjerdet mot husets bakgård. Bomben hektet seg fast i piggråden blitzerne hadde satt opp for å beskytte bakgården, og bomben datt derfor ned på fortauet utenfor hvor den detonerte.<sup>199</sup> Bakgården ble brukt av blitzerne til å holde konserter eller som generell utendørs oppholdsplass. Blitzerne mistenkte at nynazisten hadde håpet det ville oppholde seg flere der den sommernatten.<sup>200</sup> Om det hadde vært tilfelle ville utfallet vært langt mer alvorlig og dødelig. Trolig ble skuddene brukt til å lokke blitzere ut i bakgården,<sup>201</sup> noe som vitnet om et ønske om å skade flest mulig. Styrken på bomben ble også anslått til å ha vært 50 ganger sterkere enn den hadde behøvd å være for å ta menneskeliv dersom den hadde havnet på tiltenkt sted.<sup>202</sup> I stedet ble gjerdet og biler i området ødelagt, mens selve huset tok lite skade utover knuste vinduer. Bomben markerte derfor et markant steg mot alvorlig voldsbruk fra det nynazistiske miljøet.

---

<sup>196</sup> Bente-Irene Lauritzen, Espen Rasmussen og Bjørn Håkon Nilsen, "Køller og tåregass mot demonstranter," *Drammens Tidende – Buskerud Blad*, 24. juli 1995.

<sup>197</sup> Trond Eide og Espen Ellingsen, "Ølkasse med bensinbomber," *Verdens Gang*, 24. juli 1995.

<sup>198</sup> Smørsyra, "En horror historie fra virkeligheten," nr. 6, 1989.

<sup>199</sup> Harald Haave, "Politijakt på bombemannen," *Dagbladet*, 22. august 1994.

<sup>200</sup> *Dagbladet*, "Blitz vil ha hevn," 22. august 1994.

<sup>201</sup> *Verdens Gang*, "Skulle lokkes i dødsfellen," 23. august 1994.

<sup>202</sup> Sjak R. Haaheim, Lars-Erik Nygaard og Tom-Egil Jensen, "Han så bomben," *Verdens Gang*, 23. august 1994.

Svaret til Blitz ble som det ble etter brannbombene i romjula 1993, en demonstrasjon. Også denne gangen søkte de om tillatelse for markeringen.<sup>203</sup> Demonstrasjonen mot nazisme ble avholdt den påfølgende onsdagen og rundt 1700 møtte opp i støtte for Blitz.<sup>204</sup> Selv om det ikke var klart på daværende tidspunkt at det var nynazister som stod bak angrepet var blitzerne ikke i tvil. Om noe annet skulle være tilfelle antydte de at de skyldte de høyreekstreme en unnskyldning.<sup>205</sup> Johnny Olsen påtok seg derimot det personlige ansvaret for bomben og det neste bombeattentatet i 1995 flere år senere.<sup>206</sup> Da hadde allerede gruppen Væpna Ariske Celler tatt på seg ansvaret i bladet *A-AFA/Ragnarok* og man kan anta at Olsen var sentral i denne gruppen.<sup>207</sup>

Bombeangrepet i 1995 skjedde natt til 9. november, årsdagen til Krystallnatten, da det ble kastet en ny bombe over gjerdet til bakgården til Blitz. Bomben knuste flere vinduer, en vannledning og døren inn til huset, men ingen av de to som oppholdt seg i huset ble skadet.<sup>208</sup> Blitz gikk umiddelbart ut med en pressemelding om at nynazister stod bak angrepet. En mann i 20–30 årene skal ha blitt observert på flukt fra området like etterpå. Ni timer etter bombeangrepet ble det ringt inn en ny trussel til blitzhuset. Innringeren skal ha kommet med følgende trussel etter å ha spurt etter en navngitt blitzer som ikke var tilstede: «Neste gang sprenger vi trynet på'n. Dere hadde flaks nå, men vi har også flaks en gang».<sup>209</sup>

### 3.5 Overfall, skudd og knivstikk.

En ny trend i voldsbildet mellom partene var også overfall på enkeltpersoner i større grad enn tidligere. I starten av 1995 ble en nynazist tilknyttet Viking overfalt av blitzere på vei hjem fra jobb. Nynazisten måtte sy flere sting over øyet og fikk i tillegg brist i håndledd og ribbein. En 16-årig blitzer ble arrestert for overfallet, men hevdet hardnakkert sin uskyld. Blitzeren mente han var blitt pekt ut av nynazistene som sydebukk basert på et register en nynazistisk

---

<sup>203</sup> *Verdens Gang*, "Demonstrerer for seg selv," 22. august 1994.

<sup>204</sup> Arild J. Waagbø, "1700 i tog for Blitz – Vi lar oss ikke skremme!" *Dagbladet*, 25. august 1994.

<sup>205</sup> Sjak R. Haaheim, "Flom av sympati," *Verdens Gang*, 24. august 1994.

<sup>206</sup> Agnes Svalastog, "-Stod bak Blitz-attentat," *Nrk*. <https://www.nrk.no/norge/--stod-bak-blitz-attentat-1.512512>. Sist oppdatert 28.03.2004 kl. 17:41. Oppsøkt 20.10.2017 kl. 13:05.

<sup>207</sup> Utklipp gjengitt i: Birger Baug, "'Væpna ariske celler står bak Blitzattentatet?'" *Arbeiderbladet*, 14. februar 1995.

<sup>208</sup> Erik Tumyr og Tore Kristiansen, "Bombe mot Blitz i natt," *Verdens Gang*, 9. november 1995.

<sup>209</sup> Tor Sandberg og Birger Baug, "Ny bombetrussel i går," *Arbeiderbladet*, 10. november 1995.

Trusselen ble gjengitt med litt annen ordlyd i *Aftenposten* 10. november 1995. Felles er en klar trussel om gjentagelse med mer alvorlig utfall.

infiltratør på Blitz hadde gitt dem, og at han tidligere hadde fått flere trusseltelefoner fra nynazister som informerte han om at de visste hvem han var.<sup>210</sup>

Våren 1995 var det flere voldsepisoder i bydelene Nordstrand og Lambertseter, hvor Viking hadde en del virksomhet. Ungdom ble banket opp, truet med våpen eller andre typer vold. Voldsepisodene knyttet seg ofte til skolemiljøer og det ble også beslaglagt våpen på en skole i Oslo. Politiet opplyste om at de aktivt gikk inn for å forsøke å forhindre rekruttering fra skoler til det nynazistiske miljøet. De så med bekymring på den økende volden fra nynazister i 1995 og fryktet at liv kunne gå tapt.<sup>211</sup>

Eirik Solheim fra gruppen Viking truet et medlem av Sharp med skytevåpen da vedkommende delte ut flyers for en antirasistisk markering utenfor Lambertseter videregående skole. Solheim påsto at det var snakk om et luftgevær og hevdet han handlet i nødverge da han kjente til Sharp-medlemmet fra før.<sup>212</sup> Flyeren som ble delt ut var for demonstrasjonen mot huset på Sandaker. Solheim ble senere dømt til 90 dagers betinget fengsel for denne og flere andre voldsepisoder.<sup>213</sup>

Bladet *International Redwatch*, gitt ut av den svenske nynazist gruppa Combat18, publiserte i 1995 en liste over 40 antirasister i Norge hvor nesten alle hadde tilknytning til blitzmiljøet. Navnene skal ha vært samlet inn av eldre norske nynazister og sendt til en postboksadresse i Sverige. Bladet publiserte også skryteartikler over aksjoner gjort i de nordiske landene.<sup>214</sup> Dagen etter at dette ble publisert i *Dagbladet* angrep flere nynazister en kjent antirasist, som var nevnt på listen, mens han satt i bilen sin og ventet på grønt lys. Nynazistene kjørte opp på siden av han før de hoppet ut og knuste rutene på bilen med økser og jernstenger. Før de klarte å få tak i mannen klarte han å kjøre av gårde. Nynazistene fulgte imidlertid etter helt til antirasisten fikk ristet dem av seg.<sup>215</sup> Tidligere hadde de vandalisert en tilnærmet identisk bil, trolig i den tro av at den tilhørte antirasisten. Samme natt utførte nynazister hærverk mot politimester Ingelin Killengreens hus, hvor det blant annet ble

---

<sup>210</sup> Erik H. Sønstelie og Harald Nygård, "Full Blitzkrig," *Verdens Gang*, 6. januar 1995.

<sup>211</sup> Evelyn Dyb, "Frykter at liv kan gå tapt," *Klassekampen*, 8. november 1995. Det skjedde også en del alvorlige voldsepisoder i Haugesund og Tønsberg i 1995, deriblant et alvorlig uprovosert angrep på tilfeldige ungdommer i Haugesund og hærverk mot Tønsberghjemmet til lederen av Rød Valgallianse.

<sup>212</sup> Halldor Hustadnes, "Tilstår trusler," *Arbeiderbladet* 13. mars 1995.

<sup>213</sup> Evelyn Dyb, "Betinget for Solheim," *Klassekampen*, 24. august 1996.

<sup>214</sup> Geir Selvik, "Skryter av "vellykkede" aksjoner," *Dagbladet*, 20. oktober 1995. Combat 18, for bokstavene A og H i alfabetet, var en engelsk nynazistisk organisasjon som distribuerte bladene sine til flere europeiske land, deriblant Norge.

<sup>215</sup> Vigdis Alver, "Nynazister knuste bilen," *Dagbladet*, 20. oktober 1995.

spraymalt «Vi glemmer aldri AKV» på garasjedøren.<sup>216</sup> AKV stod for Aker kulturverksted som var navnet nynazistene hadde gitt huset de hadde på Sandaker.

Kort tid senere ble en blitz angrepet av tre nynazister mens han ventet på bussen. Han ble hogget i beinet med en øks og deretter skutt i armen etter at han forsøkte å jage nynazistene unna med deres egen øks, som han hadde klart å røske til seg. Blitzeren trengte behandling på legevakten, men kom seg unna uten alvorlige skader. Blitzerne rapporterte om at de opplevde en markant økning av voldsaksjoner høsten 1995.<sup>217</sup> Voldsepisoden førte til en demonstrasjon i Gamlebyen mot den økte voldstendensen fra nynazister. Rundt 300 møtte opp.<sup>218</sup>

I starten av 1996 ble Gamlebyen Aktivitetslag utsatt for hærverk flere ganger av nynazister som knuste vinduer på lokalet. Lokalet var et kjent tilholdssted for blitzere.<sup>219</sup> 18. januar ble en antirasist beskyttet med signalpenn mens han var ute og luftet hunden sin i Gamlebyen.<sup>220</sup> Høsten 1995 opprettet antirasistiske beboere i Gamlebyen et borgervern som patruljerte gatene i flere uker. Flere av disse var fra Sharp skins. Begrunnelsen som ble gitt var det økte nærværet av nynazister og politiets manglende tilstedeværelse.<sup>221</sup>

17. mai 1996 demonstrerte rundt 100 blitzere mot et hus på Etterstad hvor flere nynazister hadde hatt fest i flere dager. Blitzerne skal ha knust vinduer med stein før de rømte fra stedet da politiet kom. Etter å ha hørt rapporter om at det var blitt utløst skudd fra leiligheten valgte politiet å storme leiligheten og arresterte de 28 som var der, blant annet flere svensker.<sup>222</sup> Det ble etter hvert klart at Johnny Olsen hadde skutt med skarpt mot blitzerne fra balkongen og truffet en iransk mann i hånden. Under arrestasjonen oppga Olsen falsk identitet og ble løslatt dagen etter. Først etter at aviser offentliggjorde bilder som viste at Olsen skjøt fra balkongen ble en arrestordre utstedt. Olsen meldte seg til slutt 65 dager etterpå og hevdet skuddene var gjort i selvforsvar.<sup>223</sup>

I 1997 hadde Tom Kimmo Eiternes gjennom sin komité for hvites rettferd i Sør-Afrika søkt om tillatelse for å demonstrere foran den sørafrikanske ambassaden i Oslo. Demonstrasjonen tiltrakk seg en ulovlig motdemonstrasjon fra blitzmiljøet. Mens en gruppe

---

<sup>216</sup> Birger Baug, "Politiet stresser høyre-ekstreme," *Arbeiderbladet*, 4. oktober 1995.

<sup>217</sup> Tor Sandberg, "Ble slått, hogd og skutt av nynazist," *Arbeiderbladet*, 7. november 1995.

<sup>218</sup> *Aftenposten Morgen*, "300 i tog mot nynazisme" 6. oktober 1995.

<sup>219</sup> Birger Baug, "Ikke la nazistene vinne!" *Arbeiderbladet* 22. januar 1996.

<sup>220</sup> Antirasistisk Senter, "De høyreekstreme 1996," (Oslo: Antirasistisk Senter, 1996) 40.

<sup>221</sup> Frode Sætran, "Borgervern vokter Gamlebyen," *Aftenposten*, 15. november 1995.

<sup>222</sup> Else Gro Ommundsen og Birger Baug, "28 ble arrestert – Nasjonalister og blitzere barket sammen" *Arbeiderbladet*, 18. mai 1996.

<sup>223</sup> André Johannesen, "Bak lås og slå," *Klassekampen*, 25. juli 1996.

antirasister, deriblant Stein Lillevolden, holdt appeller utenfor ambassaden utviklet det seg til et masseslagsmål mellom nynazister og blitzere med kjepper, kniver og brustein i området. Flere nynazister delte seg opp i mindre grupper og forskanset seg blant annet i en oppgang like ved. Politiet fikk til slutt kontroll over situasjonen og fem antirasister ble pågrepet for vold mot tjenestemenn.<sup>224</sup>

I frykt for at 17. mai-feiringen i 1998 skulle bli som den i 1996 var politiet preventive. Flere nynazister var samlet i et festlokale i Bærum 16. mai hvor de hadde varslet en konsert da 400 antirasister i regi av AFA satte i vei for å demonstrere. Politiet ba nynazistene forlate stedet før antirasistene kom frem og demonstrantene dro fredelig hjem igjen. Senere på kvelden hadde nynazister samlet seg på Sinsen, flere av dem var godt bevæpnet. Politiet arresterte da samtlige nynazister som ikke ble løslatt før alle 17. mai-arrangementer var avholdt. Tidligere på kvelden hadde politiet stanset fire busser med nynazister fra Sverige på vei til Oslo.<sup>225</sup> Nynazistene hadde varslet mars i Oslo på nasjonaldagen. Til sammen 54 nynazister ble pågrepet utenfor et utested på Sinsen natt til 17. mai, mens 30 svenske nynazister ble stanset på vei til Oslo og utvist. Den blitzdrevne demonstrasjonen hadde uttalt at det skulle være en fredelig demonstrasjon og roste politiet for at de hadde handlet preventivt.<sup>226</sup>

I april 1998 kom det til et nytt sammenstøt mellom blitzere, Johnny Olsen og to yngre nynazister i Dronningensgate. Sammenstøtet endte med at den 18-årige følgesvennen til Olsen skjøt en 18-årig blitzer i låret. Olsen skal ha veivet med en øks som blitzerne i etterkant overleverte til politiet. Olsen selv nektet for dette og det ble ikke gitt noen forklaring på hvordan blitzerne hadde kommet i besittelse av øksen.<sup>227</sup>

Som et gufs fra pubslagene på starten av 90-tallet brøt det ut et masseslagsmål på en kafe på Bøler i starten av 1999. Bakgrunnen var et stormangrep fra en stor gjeng maskerte blitzere som mente det oppholdt seg nynazister på stedet. Slagsmålet førte til at kafeen ble rasert og tåregass skal ha blitt brukt i lokalet. Politiet anholdt senere på kvelden 15 personer fra blitzmiljøet.<sup>228</sup>

---

<sup>224</sup> Vigdis Alver og Berit Kolberg, "Reddet av politiet," *Dagbladet*, 19. oktober 1997.

<sup>225</sup> Geir Selvik og Gunnar Hultgreen, "Politiet vant slaget om 17. Mai," *Dagbladet*, 18. mai 1998.

<sup>226</sup> Heidi Katrine Bang, "-Nederlag for nynazistene," *Dagsavisen*, 18. mai 1998.

<sup>227</sup> Gunnar Hultgreen og Lillian Vambheim, "Blitz ga Olsens øks til politiet," *Dagbladet*, 7. april 1998.

<sup>228</sup> Alexander Øystå, "Knuste kafeen – maskert gjeng gikk berserk," *Verdens Gang*, 23. januar 1999.

### 3.6 Retrett eller spredning?

Mot slutten av 90-tallet forflytter mye av den nynazistiske aktiviteten seg ut av osloområdet. Helt fra slutten av 80-tallet hadde de nynazistiske gruppene i hovedsak kommet fra andre områder på Østlandet enn Oslo, primært Gjøvik og Hokksund. I Oslo hadde det blomstret opp flere grupper rundt midten av 90-tallet med Viking som den mest aktive. Av aktiviteten utenfor konflikt med blitzere var det særlig rekruttering blant unge i de ulike drabantbydelene i Oslo, som var sentralt for Oslogruppene. Rekrutteringsformen var ofte i form av «beskyttelse mot innvandrergrjenger» i området.<sup>229</sup> Myndigheter og politi satte i siste halvdel av 90-tallet inn flere tiltak for å redusere dette i særlig bydel Nordstrand hvor Viking hadde vært spesielt aktive.<sup>230</sup>

Det kan imidlertid se ut til at hovedvekten av nynazistisk aktivitet flyttet seg ut av Oslo mot slutten av 90-tallet og hovedsakelig var rettet mot innvandrere eller antirasister andre steder. Av de 102 høyreekstreme aktivitetene notert i Antirasistisk senter's årsrapport for 1996 er kun 19 tilknyttet osloområdet og kun fire av disse involverer direkte konflikt med personer tilknyttet Blitz.<sup>231</sup> Oversikten til Antirasistisk senter er ikke uttømmende, men heller en selektiv utvelgelse av hva forfatteren har følt er relevante aktiviteter. Aktivitetene som er opplistet varierer fra årsmøtet til FMI til Olsens skudd på 17. mai.

Rapporten gir likevel et bilde av at alvorlige voldshendelser i større grad enn tidligere ikke inkluderer blitzmiljøet, men heller antirasister og innvandrere i andre områder. For eksempel var det særlig i Hønefoss flere alvorlige angrep på lokale antirasister. Hønefoss hadde sitt eget organiserte antirasistiske miljø kalt Ringerike Antirasistisk Ungdom som var involvert i konflikt med nynazister.<sup>232</sup>

Det fortsatte derimot å forekomme mindre og personlige sammenstøt mellom blitzere og nynazister i Oslo frem til slutten av 90-tallet. Det fantes ikke en spesifikk hendelse som markerte slutten på konflikten eller som de respektive miljøene trakk frem som symbol på at kampen var endelig vunnet. Denne oppgaven har ikke hatt mulighet til å analysere det totale aktivitetsbildet til norske nynazister på 90-tallet. Det er derfor ikke mulig å påpeke spesifikt hvordan konflikten påvirket andre aktiviteter. Det er imidlertid klart at det skjedde en markant nedgang i intensitet i konflikten utover de siste årene på 90-tallet.

---

<sup>229</sup> Antirasistisk Senter, "De høyreekstreme 1996," 16–17.

<sup>230</sup> Henrik Lunde, "Høyreekstremisme i Norge 1997," (Oslo: Antirasistisk Senter, 1997), 11.

<sup>231</sup> Antirasistisk Senter, "De høyreekstreme 1996," 40–43.

<sup>232</sup> For mer informasjon se utgivelsen *Såkalte Antirasister* gitt ut på eget trykk av Ringerike Antirasistisk Ungdom i Hønefoss 2001.

I 2001 skjedde det første rasistiske drapet i Norge da 15 år gamle Benjamin Hermansen ble drept av nynazister på Holmlia i Oslo. Tre norske nynazister ble dømt for drapet som retten slo fast hadde en utelukkende rasistisk motivasjon. Drapet rystet Norge og førte til en massiv mobilisering i landet. Selv om nynazistisk aktivitet i Oslo hadde minket i omfang i årene frem mot drapet markerer det på mange måter et toppunkt i en voldsutvikling som stadig hadde blitt grovere fra slutten av 80-tallet.

### **3.7 Sammenfatning**

Ut ifra dette ser man en klar eskalering av voldsbruk og konfliktnivå fra den gryende konfrontasjonstrenden en så på møtevirksomheten til FMI/NMI. Innvandringsfiendtlige partier skapte en arena hvor Blitz og nynazister møttes og sementerte konflikten seg imellom. Etter brumunddalslaget virket voldskonflikten å ha passert et punkt hvor det var for sent å snu for partene. Likevel var voldsbruken mild i forhold til hvordan den utviklet seg videre i perioden. Det er derimot grunn til å anta at det som ble oppfattet som et mordbrannsforsøk fra nynazistisk hold bidro til at man hos Blitz allerede i 1990 gikk ut ifra at nynazister var villige til å begå drapshandlinger. Trolig påvirket dette den harde linjen Blitz kjørte mot pubtreffene i første halvdel av 90-tallet.

Pubtreffene representerte en alvorlig voldsutvikling. Blitzernes harde kampanje om å tvinge nynazistene vekk fra utesteder i Oslo med vold førte til en eskalering i voldsbruk mellom de to. Det er tydelig at Blitz øker voldsbruken i løpet av perioden fra verbal konfrontasjon til massemobilisering med slagvåpen. Selv om begge parter var den angripende part ved ulike anledninger i denne perioden er det tydelig at flertallet av pubslagene var et ledd i at blitzerne hadde som målsetning å drive nynazister ut av puber i Oslo. Blitzerne hevdet at pubslagene ofte var resultat i at nynazister hadde utøvd vold i gatene før eller etter slike pubtreff og kategoriserte derfor noen av angrepene som hevn eller straff. Likevel er det tydelig at denne perioden preges av at blitzerne er en pådrivende kraft for konfrontasjoner.

En kan fristes til å gjøre et kontrafaktisk tankeeksperiment for å bedømme om det ville kommet til konflikter mellom nynazister og blitzere selv om ikke Antifascistisk Aksjon hadde hatt en uttalt målsetting om å jage nynazister vekk fra pubene. Miljøene hadde allerede vist at de ikke vek fra fysisk konfrontasjon, særlig under innflytelse av alkohol og begge miljøer hadde vist en tendens til å oppsøke steder der man hadde hørt at den andre oppholdt seg slik Boot Boys gjorde i foranledning til Arne Myrdals møte på Youngstorget eller blitzere da de

fikk nyss i at Brurok oppholdt seg på en pub i sentrum. En slik tanke kan lede en til en forklaringsmodell som hviler på at konflikten var uunngåelig.

Det er uansett en tydelig utvikling i at pubslagene blir stadig voldeligere. At Olsens skudd i 1995 ble akseptert av påtalemyndighetene som nødverge må sees i lys av denne utviklingen. Selv om blitzernes voldsbruk på mange måter eskalerer i forbindelse med pubangrepene er det viktig å påpeke at nynazister forut for dette hadde utført grove voldshandlinger, slik som den alt nevnte, påståtte brannstiftelsen i Welhavensgate og brannbombene mot et fullsatt Blitz i 1989 eller brannbombene i 1993.

Videre er de to bombeangrepene mot huset i 1994 og 1995 eksempler på periodens kanskje mest alvorlige angrep. Særlig var bomben i 1994 konstruert slik at den potensielt kunne gjort bombekasteren til massedrapsmann. At den dobbeltdrapsdømte Johnny Olsen fortsatte å være en sentral aktør i miljøet, samt stå for noen av de mer alvorlige voldshendelsene må utvilsomt ha ført til en økt frykt innad i blitzmiljøet.

Det ser også ut til at voldsbrukens overgang til mer personrettede angrep sammenfaller med at nynazistene ikke lenger hadde mulighet til å samles noe sted i Oslo, verken på pubtreff eller i noen form for base slik det var forsøkt opprettet på Sandaker og Alnabru, samt til dels i lokalene til Radio Nite Rocket. Selv om blitzere begrunnet sin kampanje med å jage nynazister hvor enn de samlet seg med voldspreventive hensyn er det ikke en umiddelbar nedgang i vold etter at nynazistene trekker mer ut av Oslo og særlig Oslo sentrum.

Det er vanskelig å peke på en spesifikk årsak til at konflikten avtar i form av fysiske konfrontasjoner. Det kan tenkes at siden Johnny Olsen, en av de mest aktive på slutten av perioden blir dømt til fengsel at miljøet på den måten mistet en av de voldelige foregangsmennene sine. Det kan også se ut til at konflikten i stedet flyttet seg til andre steder i Oslo, og da særlig til antirasistiske miljøer som var i mindre omfang enn Blitz. At Blitz selv også i større grad gikk tilbake til massedemonstrasjoner mot miljøet kan ha ført til at den voldelige delen av konflikten avtok.



## 4 Et rødt og reelt trusselbilde

Norsk nynazisme ble revitalisert i starten av 90-tallet. Grunnlaget var lagt ved å påse at den yngre generasjonen ble introdusert for internasjonale impulser, først og fremst fra England og Sverige. De modererende kreftene i miljøet hadde trukket seg ut og det som gjenstod var unge, handlekraftige menn som forberedte seg på rasekrig. Innvandring var den nye, store nasjonale trusselen, noe som ledet dem til det ytre høyre for samarbeidspartnere. I intervju med *Dagbladet* oppga Jan Holthe anarkistene og kommunistene på Blitz som øverst på listen over folk de ønsket å fjerne. En liste som ellers inkluderte jøder, homofile, narkomane, doplangere og alle andre som opponerte mot et raserent Norge.<sup>233</sup> Hvorfor var det slik at et lite venstreradikalt miljø i Oslo fikk så mye, om ikke det meste av oppmerksomheten deres?

I et brev til *Dagbladet* mens han var på rømmen fra politiet etter skuddene fra balkongen på 17. mai gir Johnny Olsen en selvmotsigende forsvarstale for seg selv. Bakgrunnen var en kommentarartikkel skrevet av politisk redaktør John O. Egeland hvor Olsens handlinger og nynazistenes standpunkter var blitt kraftig fordømt. Olsen hevder i brevet at det var Blitz som hadde gjennomført terror, vold og forfølgelse av andre de siste årene. Han beskrev blitzernes demonstrasjon mot nynazistenes konsert som en terroraksjon og omtaler dem som steinkasterne og bombekasterne.<sup>234</sup>

At Olsen, som dobbeltdømt drapsmann og angivelig mannen bak begge bombeattentatene mot Blitz på 90-tallet,<sup>235</sup> anklager blitzerne for bombekasting når det ikke er funnet noen dokumentasjon på at dette er tilfellet, kan fremstå som merkelig. Det er likevel tydelig at Olsen oppfatter blitzerne som de klare, og eneste, aggressorene i saken. Dette kapitelet vil gjennomgå hvordan nynazistene opplevde og fortolket konflikten, samt egen voldsbruk. Kapitelet vil i tillegg forsøke å besvare hvorfor Blitz stod så sentralt i deres fiendebilde og hvordan dette passet inn i en større kontekst.

---

<sup>233</sup> Harald Haave, "Rasekrig i vente," *Dagbladet*. 4. desember 1991. Holthe satt for øvrig i varetekt i Sverige under intervjuet for sin deltakelse i opptøyene i Stockholm i forbindelsen med feiringen av Karl 12. dødsdag hvor en svensk skinhead ble skutt og drept av politiet.

<sup>234</sup> "Ord fra en opprører og forfulgt" Johnny Olsen, gjengitt i *Dagbladet* 25. mai 1996.

<sup>235</sup> Olsen trakk senere sin tilståelse.

## 4.1 Blitz på toppen av listen

Blitz ble sett på som en venstreekstrem paraplyorganisasjon som rommet kommunister, anarkister og antirasister.<sup>236</sup> Ideologisk stod kommunismen i konflikt med nasjonalismen fordi kommunismen hadde en utpreget internasjonalistisk karakter ved at arbeidere i hele verden skulle forenes, mens nasjonalismen kjempet for staten og befolkningens integritet. Anarkismen stod i sterk konflikt med nynazistene sin idealisering av den naturlige orden i samfunnet, og antirasismen var jo regelrett motstand mot deres eget rasesyn. Dette tatt i betraktning med blitzernes ufravikelige antifascistiske linje lå partene på en ideologisk kollisjonskurs.

Selv om konflikten ut ifra dette kan sees som unngåelig er det likevel verdt å nevne den påvirkningen Arne Myrdal hadde for at konflikten utviklet seg slik den gjorde. Etter oppløsningen av Nasjonalt Folkeparti var det nynazistiske miljøet i Norge i et slags maktvakuum på starten av 90-tallet. Etter at sentrale skikkelser som Erik Blücher og Tor Petter Hadland forsvant fra partiet klarte ikke den nye ledelsen å holde liv i det. Selv om disse fortsatte å holde kontakt med den norske bevegelsen,<sup>237</sup> var det ingen som stod i bresjen for den nynazistiske kampen mange i miljøet hadde forberedt seg på når de ble introdusert for kamp- og aksjonsgrupper på 80-tallet. I de første årene av 90-tallet fylte Myrdal på noen måter denne rollen ved at han var en figur de kunne stille seg bak.

Myrdal var nok ikke noe førermateriale for nynazistene, han fremstod til tider som en ganske stakkarslig og forfyllet figur.<sup>238</sup> Likevel var det utvilsomt mange unge nynazister og høyreekstreme som så opp til Myrdal. Han var en representant for den eldre generasjonen som tok aggresjonen over tilværelsen til de unge på alvor. For noen fungerte han også som en farsfigur og rollemodell.<sup>239</sup> Myrdal ble en leder for bevegelsen i så måte at han bidro til å samle en skare av sinte nynazistiske og rasistiske unge menn bak seg. Myrdal hadde få filter og han virket tilsynelatende lite plaget med den nynazistiske ideologien til de han omga seg med. Han fremstod derfor som en handlingens mann til forskjell fra hvordan de fleste andre i den eldre generasjonen ble oppfattet. Han skapte et rom for at de marginale nynazistgruppene i samfunnet fikk ta del i et noe større felleskap. I tillegg var han med på å direkte oppfordre til

---

<sup>236</sup> *Fritt Forum*, "Antirasistenes røde nettverk," nr 1, 1994. 9.

<sup>237</sup> Preus, *Bakover mot det nye Norge*, 105–106.

<sup>238</sup> Gerhard Helskog, "Den Germanske pisseren," *Dagbladet*, 8. september 1991.

<sup>239</sup> Tore Bjørge, *Hvorfor går ungdom inn i rasistiske grupper – og hvordan kommer de seg ut igjen?* (Oslo: Politihøgskolen, 1998) 11. Bjørge viser at flere går inn i ekstrem miljøer på søken etter substitutfamilier og farsfigurer, og mener Arne Myrdal er et godt eksempel på dette.

vold, etter en lang periode der unge voldelige nynazister kun hadde fått indirekte støtte for sine voldshandlinger.

Flere nynazister opplevde det som at det var først etter slaget i Brumunddal at frontene mellom dem og Blitz hadde tilspisset seg såpass at det ikke var noen vei tilbake.<sup>240</sup> Flere år med konstante konfrontasjoner mellom FMI-sympatisører og blitzdemonstranter kulminerte i Brumunddal med et gateslag som rystet landet. I skyggen av FMI sin innvandringsfiendtlige politikk hadde unge nynazister funnet en organisasjon de endelig kunne kjempe for uten å motta de store konsekvensene. Dette fordi blitzerne selv ble sett på som et ordensproblem i store deler av det øvrige samfunnet. Kampen mot blitzerne kunne derfor få sympati fordi man forsøkte å forhindre blitzerne i å bruke sine uaksepterte virkemidler.

Samarbeid med organisasjoner som ikke var nynazistiske bød ikke på de store problemene i en periode som ellers var preget av et bredere ideologisk spenn. At Myrdal og FMI forsøkte å distansere seg fra nazismen utgjorde heller ikke noe umiddelbart stort konfliktgrunnlag, dette hadde jo vært et gjennomgående problem for norske nazister siden krigen. Det må utvilsomt ha hersket en viss tålmodighet innad i miljøet for de som utad forsøkte å distansere seg fra Hitlers nazisme, og trolig opplevde noen det som befriende å kunne offentlig stille seg bak en sak som ikke hadde like stort stigma i samfunnet, samtidig som det ikke direkte utfordret egen ideologi.

Dessuten var det mye av Myrdals tanker som lett kunne få innpass i nynazistisk ideologi. For eksempel mente Myrdal at siden Norge stod overfor en ny okkupasjon, denne gangen av innvandrere, så ville situasjonen nødvendigvis utvikle seg til en borgerkrig innen kort tid. Han mente også at det fantes motstandsgrupper i hele landet, flere som han var direkte ansvarlig for. Disse var bevæpnet og skulle i første omgang ikke slåss mot den enkelte innvandrere, men mot nasjonale forrædere.<sup>241</sup> For mange unge nynazister var man overbevist om at man var i en rasekrig hvor den hvite rasen stod i fare for å gå under. I Myrdal fant de en mann som tok trusselen på alvor, selv om han ideologisk sett hadde en annerledes innfallsvinkel.

Høsten 1992 sendte Myrdal gjennom NMI ut skjemaer til ulike personer han mente var landssvikere for at de skulle fylle ut informasjon om dem selv, som igjen skulle føres i et landssvikerregister lik det man hadde under krigen for tyskersympatisører. Vedlagt ved skjemaet kom et skriv hvor det ble klargjort hvem som ble ansett som landssvikere av NMI.

---

<sup>240</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 35–36.

<sup>241</sup> Bjørge, *Racist and Right-Wing Violence in Scandinavia*, 284–285. For mer om Myrdals meninger, se hans egen bok, *Sannheten skal frem*.

Landssvikerne ble inndelt i tre kategorier hvor den første var statelige ansatte, herunder folk ansatt i kommuner, fylkeskommuner eller statlig nivå som på ulike måter la til rette for norsk innvandringspolitikk. Kategori nummer to inneholdt politiske forrædere som aktivt gikk imot norske patrioters motstandskamp. Her ble Blitz spesifikt utpekt sammen med andre venstreekstreme eller antifascistiske/antirasistiske organisasjoner. Den siste kategorien gjaldt andre forrædere som for eksempel journalister eller individer som hadde bemerket seg ved å uttale seg klart negativt til deres sak.<sup>242</sup>

Dette var holdninger og handlinger som gled rett inn det ideologiske bildet til 90-tallets nynazister. Myrdal selv identifiserte seg ikke som noen nynazist, noe han for så vidt delte med alle i miljøet. De så på seg selv som nasjonalister og patrioter. I løpet av 1992 tilnærmet han seg likevel kraftig nynazistisk tankegods og uttalte åpent at NMI gikk inn for et samarbeid med nynazister og en voldeligere linje.<sup>243</sup> Gjennom at nynazister knyttet seg til FMI/NMI oppstod en situasjon der de kunne få realisert sin rolle som fotsoldater for kampen, som en del av Myrdals hird. Og selv om de mer stuerene organisasjonene vokter sine ord for å ikke oppfordre til vold var det tydelig at det var bred støtte for å slå hardt ned på Blitz.

Blitz ble også ansett som en slags videreføring av eldre venstreradikale partier som AKP, RV og NKP.<sup>244</sup> Anti-kommunismen hadde vært en viktig del av Norsk Front sin politikk på 70-tallet, samtidig som partiet introduserte hird og kampgrupper hvor en ung Petter Kristian Kyvik startet sin nynazistiske karriere.<sup>245</sup> Kyvik representerer sann sett bindeleddet mellom to perioder med nynazistisk voldsbruk mot ytre venstre. Det at Blitz var såpass klare ideologisk førte til at denne skillelinja ble den del av konfliktbildet også for de nynazistene som ikke brukte så mye energi på sin egen ideologiske fortolkning. Med andre ord, selv om nynazistene ikke brukte så mye tid på å diskutere hva de var så fikk de en klar formening om hva de ikke var i møte med blitzerne. Som to nynazister forklarte under intervju med Fangen:

Frode: Før så var det itte så jævli mye krig mellom øss og blitzera da, det var for et par år sia det b'ynte. Rein: Ja, før var jo Blitz-huset nesten sånn ungdomssted for alle, før de ble sånn firkanta ideologisk og måtte være nesten AKP-er og kommunist for å komme inn der.<sup>246</sup>

---

<sup>242</sup> Bjørge, *Racist and Right-Wing Violence in Scandinavia*, 286–287. Bjørge var selv en av de som mottok dette skrevet og har gjengitt det i sin bok.

<sup>243</sup> Geir Selvik, "Myrdal velger nynazistene," *Dagbladet*, 27. september 1992.

<sup>244</sup> Georg Lavik, "Klassekampens mangslugne veier," *Fritt Forum*, nr. 1 1994, 4.

<sup>245</sup> Bangsund, *Arvtakerne*, 172–176.

<sup>246</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 37.

Antikommunisme er også noe som går igjen i «Hvit Makt»-musikken, en av de største ideologiske kildene til nynazistiske skinheads. Det britiske «Hvit Makt»-bandet Screwdriver hadde flere antikommunistiske tekster, og musikken ble ofte analysert i Boot Boys miljøet.<sup>247</sup> Vokalisten i bandet, Ian Stuart Donaldson, var personlig venn av noen i det norske miljøet og ga ut fanzinen *Blood & Honour*, som senere ble navnet på en den militante gruppen med samme navn og som fikk en norsk underavdeling.<sup>248</sup> Det fantes norske band som også lagde «Hvit Makt»-musikk, for eksempel bandet Vidkuns Venner som hadde låten «Blitz-huset brenner!». <sup>249</sup>

Fangen bemerket seg under sitt feltstudie at nynazistene sjelden diskuterte ideologi til tross for de mange motsetningene de hadde.<sup>250</sup> Dette skyldes nok flere grunner. Først og fremst var det et miljø som var komfortable med en sammensatt ideologisk forståelse samlet under fellesnevneren «Hvit Makt». Dessuten var det nødvendig for mobiliseringen. I tråd med samarbeidet med Myrdal var en slik meningsbredde noe som var ønskelig i miljøet, da dette var den eneste måten de kunne få en bevegelse som kunne fungere som en reell motvekt til blitzmiljøet. Dette medførte imidlertid også at de mistet støtten fra noen av de eldre innvandringsmotstanderne som følte den voldelige konflikten med blitzerne svekket saken deres overfor det øvrige samfunnet.<sup>251</sup> Resultatet ble at miljøet, om enn fragmentert ideologisk, eksisterte som en enhet i overbevisningen om saken og hva de var villige til å gjøre for den, i første rekke å bekjempe Blitz.

Anarkismen hos Blitz satt også heller dårlig hos nynazistene. Fangen bruker begrepene rene kategorier og overgangskategorier når hun skal beskrive de respektive miljøene, hvor nynazistene var opptatt av rene kategorier, mens blitzerne opererte med overgangskategorier.<sup>252</sup> Nynazistene var imot alt som fravek fra det de anså som det normale og naturlige. Her lente de seg på både raselære og sosialdarwinismen for å forklare hvorfor de var imot raseblanding, homofili og andre oppfattede sosiale avvik. Blitzmiljøet på sin side dyrket frigjøringen fra etablerte sosiale normer for individet, både i form av tradisjonelle kjønnsroller, seksualitet, rus og flerkulturelt felleskap. For Blitz var kampen mot undertrykkelse noe som gjennomsyret alle aspekter ved tilværelsen. Blitzerne bekjente seg

---

<sup>247</sup> *Boot Boys*, nr. 10. oktober 1991.

<sup>248</sup> Eiternes og Fangen, *Bak nynazismen*, 68.

<sup>249</sup> *Fritt Forum*, nr. 2–3 1995, 6.

<sup>250</sup> Eiternes og Fangen, *Bak nynazismen*, 96.

<sup>251</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 202.

<sup>252</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 38–39.

ikke fullendt til anarkismen som ideologi, men grunntankene i ismen ble sett på som positivt. For nynazistene var det et skjellsord.

Nynazistene anså anarkisme som ensbetydende med kaos og dette manifesterte seg også stilmessig. Den lite fleksible skinheaduniformen hadde rene linjer, den representerte maskulinitet og orden, mens pønkestilen til blitzerne ble sett på som uflidd, skitten og kaotisk. Og det var ofte de stilmessige forskjellene mellom de to som ble dratt frem når nynazistene skulle forklare forskjellen mellom dem. I *Boot Boys* nr. 11 (1992) heter det for eksempel: «Skinhead er mer enn å rake hue, det er smartheit og kledsel og stil. Vi er ikke møkkete lassaroner som driter i å vaske seg.»<sup>253</sup>

At blitzmiljøet også rommet antirasistiske skinheads ble lett forklart med at disse ikke var ekte skinheads. Om Sharp-skinheads kom *Boot Boys* med følgende beskrivelse:

SHARPS-søppelet er kun en flokk forvirrede anarkister som kun lever for kaos, sex, vold og hasj. De av dem som ikke lar seg bruke av jødefronten i Blitz, IS Internasjonale Sosialister eller RV, - er nok heller mot «rasisme» enten pga. at de ligger med utlendinger, eller blir misbrukt på andre måter.<sup>254</sup>

Blitz falt dermed inn i et fiendebilde med lange ideologiske røtter samtidig som det også passet godt inn i den oppdaterte forståelsen av nynazismen. Blitz stod i opposisjon til den mer tradisjonelle nasjonalsosialismen, den nynazistiske fortolkningen av skinheadkulturen og nasjonalismen.

Dessuten betød det at de var antirasister også at de var landssvikere og raseforrædere i nynazistenes øyne fordi de dermed jobbet for økt innvandring til Norge og ødeleggelsen av den hvite rase.<sup>255</sup> Ikke bare var den antirasistiske holdningen en direkte utfordring av nynazistenes meningsgrunnlag og samfunnsideal, det at Blitz brukte en fysisk konfronterende linje førte til at kampen ble virkeliggjort. Antirasismen fra Blitz kom ikke form av leserinnlegg og samfunnsdebatter, den kom i form av aktiv sabotasje av deres virksomhet. Derfor var det ikke nødvendigvis det ideologiske som bidro mest til å sette Blitz på toppen av fiendelisten. Dersom nynazistene skulle få jobbet mot en reorganisering av samfunnet i fred måtte blitzerne stoppes.

---

<sup>253</sup> Sitert av Katrine Fangen i Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 39.

<sup>254</sup> *Boot Boys*, nr. 10 1991.

<sup>255</sup> *Fritt Forum*, nr. 1 1994, 8.

## 4.2 Samfunnets vektere

Blitzmiljøets utrettelige kampanje mot enhver virksomhet som falt under en rasistisk eller fascistisk paraply skapte naturlig nok misnøye innad i det nasjonalistiske miljøet. Særlig var misnøyen stor over at politiet etter deres mening ikke gjorde nok for å stoppe blitzerne, og at møter ble forhindret eller stands ødelagt uten de tilsynelatende store konsekvensene. Et utfall av dette ser man i en utgivelse av *Gjallarhorn* høsten 1990 der indignasjonen er stor etter at Blitz har fått ture frem mot Fremskrittspartiets møte 1. mai, nærmest uhindret av politiet, ifølge forfatteren. Videre hintes det om at det kunne være fristende med et eget borgervern utstyrt med samme type slagvåpen som man så hos blitzerne når politiet ikke tilfredsstillende ivaretok deres rettigheter.<sup>256</sup>

Dette var ikke første gangen det var kommet en oppfordring til den yngre generasjonen fra Zorn 88. Høsten 1989 ble det trykket et åpent brev til Boot Boys i *Gjallarhorn* med en formaning om at saken deres nok i nær fremtid kunne komme til å trenge en «(...) røff og sterk ungdom som tør å sette seg opp imot gjenger med utenlandsk opprinnelse og blitzere som mer og mer begynner å gjøre seg gjeldene på gaten.»<sup>257</sup> Det var ikke noe nært forhold mellom generasjonene på 90-tallet, men støtteerklæringer som dette i begynnelsen av konflikten kan ikke hatt annet enn en positiv effekt på mobiliseringen. Om ikke annet fikk miljøet bekreftet at det var behov for dem. Anmodningen ble hørt, for på samme tid dukket det opp en annonse for Vernegruppen<sup>258</sup> sine tjenester i *Gjallarhorn*. Der presenterte de seg som en gruppe individer som oppfylte en del fysiske krav slik at de kunne fungere som ordenvakter ved nasjonalistisk møtevirksomhet. Motivasjonen oppgis å være all den volden man har sett mot organisasjoner ytterst til høyre.<sup>259</sup>

I etterkant av brumunddalslaget gikk også daværende leder av Nasjonalt Folkeparti, Runar Schau, ut i media og uttalte at: «Nazistiske organisasjoner i Norge bør starte en offensiv mot Blitz-miljøet i Oslo. Blitzerne bør bekjempes på alle måter for å gjenskape orden i samfunnet.»<sup>260</sup> 90-tallets nynazister tok på seg rollen som selvoppnevnt borgervern. Som beskrevet om nynazistenes syn på anarkismen hos Blitz var nynazistene relativt konservative i deres syn på lov og orden. I det nynazistiske miljøet fantes veldig motstridene oppfattelser på ordensmakter og demokrati. En stor del av misnøyen med blitzerne var at de forhindret det

---

<sup>256</sup> Per Bjørn Borge, "Verdens feigeste..." *Gjallarhorn* 2, nr. 3 1990.

<sup>257</sup> "Til Boot Boys", *Gjallarhorn* nr. 1 1989.

<sup>258</sup> Gruppen født ut av miljøet rundt Boot Boys.

<sup>259</sup> *Gjallarhorn* 2, nr 2 1990.

<sup>260</sup> *Dagbladet*, 5. september 1991. Runar Schau var selv dømt for samme forhold som Ole Krogstad.

som nynazistene så på som utøvelse av ytringsfriheten. Samtidig jobbet nynazistene mot et samfunn der kun deres egen oppfattelse skulle være akseptert. Et eksempel på dette er nynazistenes støtte til apartheidregimet i Sør-Afrika. Støtten ble forklart med at et autoritært styre ville være bedre enn kaoset og anarkiet som hersket i landet uten et slikt styre.<sup>261</sup>

Likevel opprettholdt de at demokrati var den klart mest rettferdige styreformen. For nynazistene fremsto det norske demokratiet derimot som et skalldemokrati som viste seg å være kontrollert av forrædere og fremmede så snart de nasjonale presset frem deres egne rettigheter.<sup>262</sup> I dette perspektivet fremsatte nynazistene seg selv som politisk forfulgte.<sup>263</sup> Dette synet ble gjengitt i en artikkel i *Fritt Forum* hvor det ble postulert at det demokratiet som styresmaktene forsvarte ikke inkluderte den store majoriteten som var imot innvandring og satte opp separate spilleregler for dem selv og venstresiden.<sup>264</sup>

Ytringsfriheten var en rett nynazistene til stadig følte ble frarøvet dem. Basert på kildematerialet som har vært tilgjengelig for denne oppgaven ser det ikke ut til at de reflekterte over at deres virksomhet bidro til å fjerne ytringsfriheten til deres egne meningsmotstandere. Nynazistene fremstilte heller deres egen virksomhet som det virkelige synet på demokrati. Dette kommer tydelig frem i omtalen av blitzernes aksjoner mot radiokanalen Radio Nite Rocket:

Det er oppsiktsvekkende at massemedia, som selv lever av å ha en ytringsfrihet, ikke reagerer kraftigere på venstreekstremistenes voldelige anslag mot Nite Rockets ytringsfrihet. Også myndighetene er så likegyldige, noe som vil medføre at nasjonalt og demokratisk sinnede mennesker vil forsvare sin rett ved egen kraft. I fremtidige sammenstøt mellom nasjonalister og kommunister kan det meget vel gå tapt menneskeliv. Ansvar vil da ligge hos de som nå er sitt ansvar likegyldig.<sup>265</sup>

På mange måter oppsummerer dette avsnittet godt den gjeldene holdningen hos miljøet. Deres demokratiske rettigheter ble forhindret av blitzerne uten at media eller myndigheter reagerte. Egne aksjoner ble fremstilt som nødvendige siden samfunnet for øvrig neglisjerte sitt ordensansvar og ga sin stilltiende støtte til blitzerne. Ansvarsfraskrivelsen for egen voldsbruk vil bli gjennomgått under. At blitzerne med sine voldsomme demonstrasjoner og voldsbruk

---

<sup>261</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 203.

<sup>262</sup> Christian Paus, "Politiske Avhør!" *Fritt Forum* nr. 9 1994, 10.

<sup>263</sup> Ibid., 204.

<sup>264</sup> Georg Lavik, "Ikke nynazisme," *Fritt Forum* nr. 2–3 1994, 7.

<sup>265</sup> Tommy Foorabally Morsund og Michael Knutsen, "Nærradioen i Oslo; Nite Rocket," *Fritt Forum*, nr. 2–3 1994, 6. Morsund var aktiv i konflikten og nevnes ofte av blitzere i *Smørsyra* fordi han blant annet angivelig var halvt marokkansk.



også fikk økonomisk støtte fra Oslo kommune for drift av ungdomshuset var noe som provoserte nynazistene, og det høyreekstreme miljøet for øvrig, voldsomt.<sup>266</sup>

Spesielt fordi de ikke mottok noen støtte selv, særlig da de utover 90-tallet forsøkte å opprette et eget hus for nasjonalistisk ungdom. Det finnes teorier om at grupper som opplever å bli urettferdig behandlet av samfunnet opparbeider en bitterhet overfor andre utsatte grupper fordi de mener disse gruppene mottar den støtten de selv har krav på. Fangen bruker dette til å forklare hvorfor unge nynazister, som hun så ofte kom fra en belastet bakgrunn, utviklet et hat overfor innvandrergupper i egne lokalområder som mottok støtteordninger.<sup>267</sup> Dette kan overføres til synet på Blitz, hvor de tilsynelatende opplever at myndighetene gir uforbeholden støtte til miljøet til tross for at kommunens forhold til Blitz i beste fall var anstrengt i lang tid.

Også forholdet til ordensmaktene var motstridene hos nynazistene. På den ene siden idealiserte de lov og orden samtidig som de foraktet «avvikende» adferd. Frustrasjonen i miljøet var stor ettersom politiet ifølge dem selv ikke gjorde nok for å bekjempe blitzerne. Politiet i Arendal ble som nevnt anmeldt for tjenesteforsømmelse da de ikke hadde grepet inn og arrestert blitzerne som blokkerte landsmøtet til FMI. På den andre siden drev miljøet selv med kriminell aktivitet og var konstant på vakt overfor politiets overvåkningstjeneste. Når nynazistene uttrykte misnøye med politiet var det ikke et uttrykk for opposisjon til ordensmakter, men til det konspiratoriske nettverket som hadde tatt kontroll over dem.<sup>268</sup>

Flere nynazister hadde opplevd å møte politibetjenter som var sympatiske overfor dem i konflikten med blitzerne og hadde ikke noe imot den enkelte politimann. I de tilfellene der de møtte politi som fremsto som sympatiske overfor dem i konflikten med Blitz virket det som om de anså seg selv om allierte med politiet. I etterkant av pubslaget i november 1994 gjenga nynazistene et trivelig møte med en politipatrulje på legevakten hvor en betjent skal ha ringt en blitz fra en av nynazistenes telefon til alles store glede. Da de registrerte at politiet hadde stilt inn Radio Nite Rocket ble stemningen enda bedre mens de ropte «Avslørt, avslørt!». <sup>269</sup> Denne noenlunde positive holdningen til politiet tok imidlertid slutt etter stormingen av det nynazistiske huset på Sandaker i 1995.<sup>270</sup>

---

<sup>266</sup> *Fritt Forum*, nr. 2–3 1994, 3.

<sup>267</sup> Eiternes og Fangen, *Bak nynazismen*, 34–35.

<sup>268</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 80–81.

<sup>269</sup> *Fritt Forum*, nr. 1 1995, 10

<sup>270</sup> *Fritt Forum*, nr. 2–3 1995, 3–4.

### 4.3 Syn på vold og voldsbruk

Da skinheadkulturen først kom til England på 60-tallet var den først og fremst en reaksjon på hvordan den lavere arbeiderklassens vilkår ikke passet med det fremsatte idealet om borgerlighet og middelklassens estetikk. Klær og musikk ble brukt for å markere en stolthet for tilhørigheten sin nedover. Levekårene i de dårligere arbeiderstrøkene i England var harde og dermed har skinheadkulturen helt siden starten hatt en eim av røff maskulinitet. Når nynazister revitaliserte skinheadkulturen til å passe deres egen ideologi ble de opprinnelige voldelige tendensene i subkulturen trukket opp. Der skinheadgjenger hadde brukt vold for å ta tilbake kontrollen i gatene i England, ble det nå en norm at en nazistisk skinhead måtte være forberedt på å bruke vold for å ta tilbake kontrollen til den hvite rase.

Det fantes en iboende aksept for vold i den nynazistiske skinheadkulturen. Ved dyrkelsen av skinheads som tapre soldater for den ærefulle kampen til den hvite rase skaptet det en viss forventning om at voldsbruk på et tidspunkt ville bli en nødvendighet. Da skinheadkulturen ble introdusert for unge nynazister i NF var dette med en undertone om at skinheadene skulle fungere som kampgrupper lik de man så i andre land. Og i andre land var disse voldelige. Dette reflekteres i bevegelsens eget syn på at de godt kunne ta drittjobbene resten av miljøet ikke ville ta. Og i likhet med 70-tallets retorikk<sup>271</sup> ble det indirekte oppfordret til dette som vist tidligere.

Fasinasjon for våpen, vold og uniformer er blitt pekt på som en av grunnene for at unge søkte til miljøet.<sup>272</sup> Sett i sammenheng med at mange i miljøet kom fra belastede og småkriminelle bakgrunner<sup>273</sup> er det fristende å si at miljøet var voldelig fordi det bestod av allerede voldelige personer. Det er flere problemer med en slik forståelse. For det første legger det til grunn et kausalitetsforhold mellom fasinasjon av voldskultur og våpen og faktisk voldsutøvelse. For det andre tar det ikke høyde for bredden i det nynazistiske miljøet når det kom til bakgrunn og kriminell fortid. En kan likevel si at det de voldelige aspektene ved miljøet kan ha bidratt til at noen kom inn i miljøet med et ønske om å delta i dette og således forsterket voldsbildet til bevegelsen. For eksempel økte rekrutteringen i brumunddalsområdet etter brumunddalslaget. Ifølge Myrdal var det da Ole Krogstad og Jan Holthe debuterte som aksjonsgruppe under navnet Hvit Arisk Motstand. FMI-leder Arild Elvsveen opplyste om at

---

<sup>271</sup> Bangsund, *Arvtakerne*, 189.

<sup>272</sup> Bjørge, *Hvorfor går ungdom inn i rasistiske grupper – og hvordan kommer de seg ut igjen?*, 10.

<sup>273</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 228.

de hadde økt med om lag 600 medlemmer etter slaget. Tore Bjørge opplyste om økt kontakt mellom brumunddalmiljøet og Boot Boys i perioden.<sup>274</sup>

Deler av miljøet bedrev også regelmessig våpentrening. Dette var særlig tilfellet for gruppene i Gjøvik/Brumunddal-området og Viking i Oslo. Trening var et ledd i å forberede seg på den kommende rasekrigen. Selv om øvelsene også utfylte en sosial funksjon gjennom å styrke samhold bidro slike regelmessige øvelser til fjerne noen av motforestillingene for voldsbruk. Våpentrening var et symbolsk ritual for å vise styrke og kan ha bidratt til at følelsen av forpliktelse og involvering i miljøet ble styrket.<sup>275</sup> I intervju med *Aftenposten* opplyste en nynazist at de fleste i miljøet hadde våpen, både registrerte og uregistrerte, og at de regnet med en rasekrig innen 10 år.<sup>276</sup> Våpentrening var med på å skape et bilde av et voldelig miljø som kan ha bidratt til å skape det Fangen omtaler som fiktivt gruppepress, at den enkelte deltager tror han må begå visse handlinger for å oppnå anerkjennelse.<sup>277</sup> At det fantes en forventning om voldelig adferd innad i miljøet vil i lys av dette skape en voldelig adferd som igjen styrket inntrykket av det er et voldelig miljø.

Miljøet skilte mellom de som var ekte skinheads og de som bare var semi-skins. Denne skilnaden ble brukt om andre i miljøet også, som ikke nødvendigvis var fullt ut skinheads. Da kunne for eksempel betegnelser som hobbyrasist bli brukt.<sup>278</sup> Felles var at man ikke ble regnet som fullverdig medlem før man hadde vist at man taklet de mer ekstreme elementene i miljøet. Grove voldshandlinger var en del av denne ilddåpen medlemmer måtte gjennom. Noen nykommere til miljøet hoppet av så snart de opplevde voldshandlinger i forbindelse med miljøet. Derfor ble det å bli banket opp av innvandrere eller blitzere en form for initieringsprosess i miljøet. Ble vedkommende med videre etter en sann hendelse ble en som regel regnet som fullverdig medlem eller «ekte skinhead».<sup>279</sup> En slik mekanisme bidro også til å hardne miljøet i og med at kun de som taklet voldshandlinger ble værende i den aktive kjernen.

Nynazistene brukte også flere legitimeringsprosesser for å forsvare og unnskyldte egen voldsbruk. Katrine Fangen har gjengitt flere av disse i forbindelse med sitt feltarbeid. Hun konstaterer med at miljøet i perioden hun fulgte dem<sup>280</sup> var nynazistene mest opptatt av å

---

<sup>274</sup> *Verdens Gang*, 4. desember 1991.

<sup>275</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 67.

<sup>276</sup> *Aftenposten*, "Det umulige møtet, 22. januar 1994.

<sup>277</sup> Fangen, *En bok om nynazisme*, 222

<sup>278</sup> Fangen, *Skinheads i rødt, hvitt og blått*, 97–100.

<sup>279</sup> *Ibid.*, 97–102.

<sup>280</sup> Årene 1993–1995.

unnskylde egen voldsbruk enn å dyrke den uten forbehold.<sup>281</sup> En naturlig bemerkning er at miljøet nok kan ha vektlagt en slik formidling fordi Fangen representerte en utenforstående som skulle dokumentere dem. Det er kjent problemstilling at intervjuobjekter vil modere sine utsagn om de vet at mottakeren vil bedømme det som er sagt og gjort.

Samtidig føyer unnskyldningen av voldsbruk seg inn i et større bilde av legitimeringsforsøk på egen adferd. Voldsbruk stred mot nynazistenes tro på lov og orden i samfunnet. Hvis en nynazist måtte handle på tross av dette ble det som regel legitimert ved at han ble presset til det av et fiendtlig innstilt samfunn. Innad i miljøet var det også slik at noen former for vold ble sett på legitime fordi de ble rettferdiggjort av situasjonen rundt voldshandlingen. For eksempel ble en voldshandling som regel legitim om den ikke involverte våpen eller styrkeforholdet mellom partene var likt. I tilfeller der nynazistene angrep blitzere i klart flertall ble dette rettferdiggjort som hevnaksjon siden nynazister var blitt banket opp før da de var i mindretall.<sup>282</sup>

I de tilfellene nynazister gikk utenfor grensene for hva som ble oppfattet som legitim vold brukte de det som innenfor kriminologi og sosiologien omtegnes som nøytraliserings teknikker.<sup>283</sup> En slik teknikk var å bedømme egen voldshandling som selvforsvar. Nynazistenes selvforsvar gikk derimot mye lenger enn hva som må ansees som normalt i det øvrige samfunnet og i rettsvesenet. I noen tilfeller som for eksempel da Johnny Olsen påberopte seg nødvergeretten i forbindelse med skuddene på «Stedet» i Oslo fikk han medhold i dette. Men nynazistene kunne også hevde at de hadde handlet i selvforsvar etter uprovoserte voldshandlinger eller der de selv var den aggressive part. Noen mer idealiserte nynazister hevdet at alt de foretok seg var i selvforsvar for den hvite rase.

En annen teknikk var å hevde at man hadde mistet kontrollen enten på grunn av alkoholrus eller raseri. Ifølge Fangen ble dette dratt frem i samtaler som en ansvarsfraskrivelse etter voldsbruk. De som hadde mistet kontrollen kunne ikke lastes i særlig stor grad for dette. Av eldre i miljøet ble ofte mange av deltakernes unge aldrer dratt frem som en årsak til at de til tider kunne miste kontrollen. De yngre hadde ikke lært å kontrollere følelsene sine enda og handlet ut av frustrasjon. Til slutt nevner Fangen at den støtten medlemmer mottok i miljøet etter en voldshandling også bidro til å nøytralisere handlingene for den enkelte.

---

<sup>281</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 221.

<sup>282</sup> Basert på Fangens observasjoner. Fangen, *En bok om nynazister*, 223–224.

<sup>283</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 224–22.

Det er et gjennomgående problem at Fangen i forbindelse med sine feltarbeider ikke fokuserer noe særlig på voldshandlinger utover konfrontasjonene på pubtreffene som var der hun gjorde det meste av sine studier. Ikke i noen av samtaleene hun gjengir kommer det frem hva miljøet syntes om de mer alvorlige tilfellene av vold som bombeangrep mot Blitz eller brannbomber mot blitzeres boliger. Bombeangrepene mot Blitz skjedde riktignok etter at feltstudiene var avsluttet, men brannbombene mot gårder på Vålerenga skjedde i denne perioden. Fangen beskriver noen av kampene i denne perioden, men gjengir ikke noen refleksjoner gjort i miljøet i forhold til disse forsøkte brannstiftelsene, hvor potensialet for tapte menneskeliv forelå.

I kildematerialet som har foreligget meg har det ikke vært å finne noen refleksjoner rundt enkelte voldshandlinger som dette. En gjennomgående tendens er å kun fokusere på vold som ble utført av blitzere og hvis egen voldsbruk mot formodning skulle nevnes blir den ofte fremstilt som selvforsvar eller som nødvendig i kampen. Fokuset er på at det var Blitz som utgjorde den voldelige trusselen mot samfunnet. I *Norsk Blad* ble overvåkningspolitiets uttalelse våren 1991, om at blitzerne ikke utgjør noen venstreekstrem trussel og at politiet bør fokusere på det ytre høyre, møtt med bred indignasjon. Der ble det postulert at det var blitzere og andre venstregrupper som hadde stått for voldsbruken det siste året og det ble vist til aksjonene mot FMI og Chateau Neuf.<sup>284</sup> Om overvåkningspolitiet hadde fått inntrykk av at det var høyreorienterte grupper som hadde stått for volden hadde de snakket med feil personer, ifølge artikkelforfatteren.

Johnny Olsen fikk heltestatus i miljøet etter å ha avfyrt skudd mot blitzerne fra en balkong i 1996. For de yngre nynazistene var Olsen en som virkelig hadde ofret for saken gjennom fengselsopphold og perioder som flyktning for politiet. I etterkant av skuddene dukket det opp graffiti med påskriften «Lenge leve Jonny Olsen».<sup>285</sup> I forbindelse med rettsaken til hadelandsdrapene hadde de medisinske sakkyndige konkludert med at Olsen led av «mangelfullt utviklede sjelsevner og en forsinket personlighetsutvikling». Det ble av de sakkyndige pekt på at Olsen hadde vært så opptatt av våpen og organisasjonen Norges Germanske Arme at han ikke hadde deltatt i normale ungdomsaktiviteter.<sup>286</sup>

Ifølge politiet ga Olsen uttrykk for at han frykter for sitt liv på grunn av blitzerne. To unge nynazister vitnet i rettsaken om at de hadde fryktet for livet da de rundt 100 demonstrerende blitzerne ankom foran leiligheten og begynte å kaste stein mot vinduene. De

---

<sup>284</sup> K. Halvorsen, "Overvåkning; – Blitz ingen trussel!" *Norsk Blad*, 5 1991, 3.

<sup>285</sup> Bilde i *Klassekampen* 25. mai 1996.

<sup>286</sup> Liv Hilde Hansen, "Nazi-cowboyen Johnny Olsen," *Klassekampen* 25. mai 1996.

var redd for at blitzerne skulle fyre opp en brannbombe og utslette hele leiligheten.

«Kommer blitzerne inn så dør vi» sa en ung kvinne som vitnet under rettsaken.<sup>287</sup>

Iraneren som ble skutt hevdet at han var tilfeldig tilskuer og ikke tilknyttet Blitz til tross for at et vitne hadde forklart at flere i mengden ropte fornavnet hans da det ble klart at han var truffet.<sup>288</sup> Olsen hevdet å ha skutt over menneskemengden mens iraneren mente at Olsen så rett på han når han skjøt, og at han fyrte enda et skudd mot han etter at han satt seg ned på bakken.<sup>289</sup> Olsen fikk ikke medhold for nødverge i retten.

Skuddene Olsen hadde avfyrt før dette, på puben «Stedet» i 1995, ble også gjengitt noe mildere i *Fritt Forum* enn i nasjonal presse. Der ble skuddene beskrevet som to skremmeskudd og ikke skudd mot blitzerne. Blitzerne skulle ha vært bevæpnet med balltrær, kniver og tåregass i det som ble beskrevet som et angrep på Olsen med følge og ikke en diskusjon som oppstod spontant slik det ble beskrevet i den øvrige pressen.<sup>290</sup>

Dødslistene i bladet til Combat 18 som var blitt solgt av NordEffekter gjennom *Fritt Forum* ble som sagt forsøkt forklart ved at redaksjonen hadde gjort en tabbe ved å inkludere utgaven i varebeholdningen. Dessuten, minnet redaksjonen om, hadde blitzerne publisert en egen «Wanted dead» liste i *Smørsyra*<sup>291</sup> uten at det hadde blitt tatt ut noen tiltale. Dette mente redaksjonen hadde vært med å skape en presedens for slike dødslistes.<sup>292</sup>

## 4.4 Inspirasjon og press fra utlandet

I og med at det norske nynazistiske miljøet var såpass lite i omfang fremstår det som naturlig at de søkte utenfor landegrensene etter et større meningsfelleskap. For en bevegelse som var mest komfortable med å fremstille seg selv som patrioter og nasjonalister ble noen av uttrykkene for utenlandsk samarbeid noe merkelige. Dette gjelder blant annet for norske nynazisters deltagelse i den svenske feiringen av dødsdagen til Karl 12. som ble skutt av en norsk soldat da han forsøkte å invadere Norge. Dette ble bortforklart med de feiret det

---

<sup>287</sup> *Klassekampen*, ”Nynazistene fryktet blitzerne,” 20. januar 1998.

<sup>288</sup> Ibid.

<sup>289</sup> Wenche Schjønberg, NTB ”Kjemper mot lang straff,” 26. januar 1998.

<sup>290</sup> Christian Paus, ”Blitzere jaget,” *Fritt Forum*, nr. 6–7 1995, 12.

<sup>291</sup> Gjennomgå i neste kapittel.

<sup>292</sup> *Fritt Forum*, ”Politisk vendetta fra arbeiderpressen?” nr. 1 1996, 11.

nasjonalistiske og krigerske motet til Karl 12. og ikke selve invaderingsforsøket.<sup>293</sup> En stor grunn til feiring var nok også muligheten til å være en del av et større felleskap samt knytte nærmere bånd til det svenske miljøet. På starten av 90-tallet var det rundt 500–600 tilknyttet den nynazistiske undergrunns-kulturen i Sverige.<sup>294</sup>

Sverige var det landet det norske miljøet hadde nærest kontakt med i perioden. At det var kontaktutveksling i de skandinaviske landene kan betraktes som en selvfølge på grunn av de nære kulturelle båndene mellom landene. At Sverige som hadde det største nynazistiske miljøet, også hadde hyppigst kontakt med nordmennene er ut ifra dette heller ikke overraskende. Men den svenske forbindelsen strakk seg over flere generasjoner. Tor Petter Hadeland fra *Norsk Front* hadde for eksempel nære kontakter i det svenske *Bevara Sverige Svensk* på begynnelsen av 80-tallet.<sup>295</sup> Innenfor skinheadmiljøet var kontakten størst med medlemmer av Vitt Ariskt Motstånd. Dette kommer blant annet frem i *Boot Boys* hvor det opplyses om at man har fått høre fra redaksjonen i *Storm*<sup>296</sup> at Boot Boys er upopulære blant nasjonalsosialister i Norge.<sup>297</sup> Hvem det siktes til spesifiseres ikke, men det er nærliggende å tro at det enten spilte på friksjonen innad i miljøet om drikkekulturen hos Boot Boys, eller skillet i synet på voldsbruk hos deler av den eldre generasjonen og skinheadmiljøet.

Svenske Klas Lund, en av lederne innenfor VAM, skjulte seg i to døgn sommeren 1991 hos Ole Krogstad mens han var på flukt fra svensk politi etter et grovt bankran. Lund fikk en viss helte- og martyrstatus innad i miljøet etter å måtte leve under jorda i tre måneder.<sup>298</sup> Han skal under norgesoppholdet hos Krogstad ha skaffet seg flere skytevåpen.<sup>299</sup> Krogstad bekreftet senere at det stemte at Lund hadde overnattet hos ham, men at han på daværende tidspunkt ikke var klar over at svensken var på flukt fra politiet.<sup>300</sup> Under rettsaken nektet Lund å svare på noen spørsmål rundt forholdet hans til sine norske kontakter<sup>301</sup> noe som økte hans status innad i miljøene. Lund ble for øvrig dømt til seks års fengsel for sin rolle i bankranet.

---

<sup>293</sup> Tore Bjørge, "Extreme Nationalism and Violent Discourses in Scandinavia: 'The Resistance', 'Traitors' and 'Foreign Invaders'," i *Terror from the Extreme Right*, red. Tore Bjørge (London: Frank Cass, 1995) 186.

<sup>294</sup> Löow, "Den rasistiske undergrunns-kulturen i Sverige," 81.

<sup>295</sup> Löow, *Nazismen i Sverige 1980–1999*, 26–28.

<sup>296</sup> Magasinet til VAM-miljøet.

<sup>297</sup> *Boot Boys* nr. 10 1991.

<sup>298</sup> Bjørge, *Racist and Right-Wing Violence in Scandinavia*, 163.

<sup>299</sup> Harald Haave, "Nazileder kjøpte våpen i Norge," *Dagbladet*, 8. januar 1992.

<sup>300</sup> Espen Olsen, "Ubotelig skade," *Verdens Gang*, 11. januar 1992.

<sup>301</sup> Jan Ø. Helgesen og Anders Fallenius, "Dekker sine nazivenner," *Verdens Gang*, 9. januar 1992.

Svenskenes forhold til norske nynazister kjølnet imidlertid da det ved årsskiftet 91/92 viste seg at de norske nynazistene hadde latt seg infiltrere av infiltratøren Tor Inge Jakobsen. Jakobsen gikk inn i skinheadmiljøet i Gjøvik høsten 1991 og ble raskt tatt inn i varmen av blant annet Jan Holthe. Som en del av den innerste sirkel var Jakobsen med på å planlegge oppstarten av den norske underavdelingen av VAM, Hvitt Arisk Motstand (HAM). I løpet av tiden som infiltratør kunne Jakobsen informere om at det fantes en splittelse i miljøet mellom de som ønsket å følge Ole Krogstads mer avslappede skinheadstil og de som ønsket mer aksjonsrettet arbeid ledet av Jan Holthe. Ifølge Jakobsen var det planlagt flere voldsaksjoner, deriblant attentat mot blitzhuset. Han fikk også i rollen som en av de innerste i sirkelen til Holthe innpass hos det svenske VAM og kunne informere om at de to organisasjonene hadde planer om felles våpentreninger og kamptrening.<sup>302</sup> At Jakobsen i løpet av få måneder klarte å opparbeide seg en såpass høy posisjon i miljøet sa mye om den organisatoriske evnen det hadde og hvor lite det var.

Jan Holthe skal ha blitt personlig oppringt av svenske VAM og invitert med til markeringen av Karl 12. desember 1991. Markeringen utviklet seg til et gateslag mellom nynazister og antirasister, hvor nordmennene utmerket seg i kampen. Holthe hadde fått med seg rundt ti nordmenn til Sverige og seks av disse ble arrestert i forbindelse med opptøyene. Det var særbehandlingen Jakobsen fikk under arrestasjonen som avslørte han overfor resten av miljøet. Holthe og et par andre norske skinheads ble dømt til kortere fengselsopphold etter dette.<sup>303</sup> Nordmennene skal ha fått mye skryt av at de støttet svenskene i kampen mot antirasistene. Jakobsen avslørte også at guttene i HAM var blitt invitert på INO, Institutt for okkupasjonshistorie sitt julebord i Oslo, men at de da satt i varetekt i Sverige. Han mente det foregikk en betydelig pengeoverføring fra eldre nynazister til HAM miljøet rundt Holthe.<sup>304</sup>

At de norske nynazistene hadde latt en infiltratør få så stort innpass i miljøet og attpåtil inkludert ham i samarbeidet med deres eget nettverk må utvilsomt ha medført en splid i forholdet. Misnøyen fra svenskene skal ha vært en bakgrunn for at miljøet fra 1992 begynte å samarbeide noe mer innad og at spliden mellom Holthe og Krogstad aldri slo fullt ut. Svensker fra VAM skal ha vært på besøk i Mjøsområdet i forbindelse med 17. mai 1992 og informert Holthe om at fremtidig samarbeid med Sverige hang i en tynn tråd. Videre skal de

---

<sup>302</sup> Per E. Ellingsen, "Infiltrerte Nazi-miljø," *Dagbladet*, 8. januar 1992.

<sup>303</sup> Per E. Ellingsen og Harald Haave, "90 dagers dobbeltspill," *Dagbladet*, 10. januar 1992.

<sup>304</sup> Finn Sjøe, "Terrorgruppe under oppbygging," *Klassekampen*, 11. januar 1992.



også ha besøkt Krogstad og Boot Boys i Hokksund. På vårparten i 1993 så man et lite oppsving i rasistisk og nynazistisk grafitti rundt om på Østlandet og i Oslo.<sup>305</sup>

Om svenskene holdt de norske nynazistene på en armlengdes avstand etter infiltrasjonen eller om miljøet ble bedre på å holde organisatoriske forbindelser skjult er vanskelig å si ut ifra det kildematerialet som har vært tilgjengelig for oppgaven. Om det førstnevnte var tilfellet ble de sosiale båndene raskt gjenopprettet med utflukter til blant annet konserter i Sverige. Under stormingen av huset på Sandaker i 1995 fant politiet også en rekke effekter fra svenske VAM. Flere nynazister hadde deltatt på en konsert i Sverige helgen før og mest sannsynlig ervervet effektene derfra. Basert på mengden gikk man ut ifra at planen var å selge effektene videre på huset. Den svenske journalisten og forfatteren av boken «Extremhögern», Stieg Larsson, sa til *Arbeiderbladet* at han regnet med at kontakten mellom det svenske og det norske miljøet var gjenopprettet og styrket.<sup>306</sup>

I forbindelse med den norske «Hvit Makt»-konserten i 1995 uttalte en leder for en undergruppe av VAM, Westra Aros SA, at de mislikte hvordan deres norske meningsfeller ble jaget fra sted til sted av blitzere uten at myndighetene grep inn. Den svenske nynazisten opplyste om at de gjerne feide hele Blitz av banen dersom nordmennene bad dem om det. WA-SA talte omkring 50 medlemmer og var kjent for terrorvirksomhet mot innvandrere på åpen gate og annen alvorlig voldsbruk i Wästerås i Sverige.<sup>307</sup>

På den norske konserten var også en 26 år gammel tysk nynazist som hadde tilbrakt flere uker i Norge, i skjul fra tyske myndigheter. Han ble arrestert hjemme hos Ole Krogstad litt lenger ut på sommeren og utlevert til Tyskland på bakgrunn av tilknytning til voldsforbrytelser i 1992. 26-åringen var fra Berlin og ledet byens underavdeling av det forbudte tyske partiet Freiheitliche Deutsche Arbeiterpartei (FAP). Partiet var blitt forbudt i Tyskland på grunn av deres nazistiske innhold og voldskriminaliteten som ble knyttet til partiet.<sup>308</sup> At en ledende tysk nynazist skjulte seg i Norge såpass lenge vitner om en relativ nær kontakt med det tyske miljøet i Berlin.

Av engelske kontakter er det foruten kontakten med engelske «White Power»-musikere verdt å merke seg forholdet til den voldelige gruppen Combat 18 (C18). Navnet som i kjent nynazistisk stil spilte på bokstavenes plassering i alfabetet, 1 for A(dolf) og 8 for

---

<sup>305</sup> Jan Brygffjell, "Ytre Høyre forsøker samarbeid," *Ny Tid*, nr. 16, 30. april 1993.

<sup>306</sup> Norhild Midtbø, "Svenske-sug for nasjonalistene," *Arbeiderbladet*, 13. februar 1995.

<sup>307</sup> Frode Sætran, "Nynazist-samling kan føre til voldshelg," *Aftenposten* 21. juli 1995.

Artikkelforfatteren opplyser at WA-SA er en del av Storm-nettverket og blander magasinet *Storm* til VAM med selve nettverket.

<sup>308</sup> Birger Baug, "Tysk nazi-topp tatt i Hokksund," *Arbeiderbladet*, 16. august 1995.

H(itler). Gruppen ble dannet i 1992 av medlemmer av British National Party og miljøet rundt tidsskriftet *Blood & Honour*. C18 ga blant annet ut magasinet *International Redwatch* som hovedsakelig trykket lister over antirasister og antifascister, samt manualer for sprengladninger og lignende.<sup>309</sup>

I 1995 trykket C18 dødslistor over nordmenn tilknyttet Blitz både i *International Redwatch* og på internettsidene deres. Gruppen var blant annet beryktet for de voldelige tendensene de viste på fotballtribunen og registrerte medlemmer hadde derfor blitt nektet å kjøpe fotballkampbilletter i England. Sommeren 1994 hadde gruppen også bemerket seg gjennom en serie rasistisk motiverte angrep i Leeds.<sup>310</sup> Da det var duket for landskamp mellom Norge og England i oktober 1995 tilbød norske Anti-AFA seg å både huse medlemmer av C18 og hjelpe dem utenom billettnekten ved å skaffe billetter for dem.<sup>311</sup>

Michael Knutsen og *Fritt Forum* kom i klammeri med loven på grunn av deres formidling av *International Redwatch* gjennom postordrefirmaet NordEffekter som annonserte i *Fritt Forum*. Dette bidro til rettsak med siktelse på å ha brutt straffeloven paragraf 227 om trusler om å utføre en straffbar handling som er egnet til på fremkalle alvorlig frykt.<sup>312</sup> Knutsen hevdet på sin side at dette kun skyldtes en tabbe fra deres side og at bladet straks ble fjernet fra postordrelisten. I mars 1995 hadde for øvrig redaksjonen til *Fritt Forum* deltatt på en konferanse i København der Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse (DNSB), svenske Riksfronten og VAM pluss engelske og østeriske nasjonalister deltok.<sup>313</sup> Konferansen tyder på at også redaksjonen i *Fritt Forum* var akseptert i en europeisk nasjonalistisk krets.

## 4.5 Tap av territorier

Tapet av huset på Sandaker vakte harme i miljøet. Nynazistene følte seg urettferdig behandlet av både media og politi. Media ble sterkt kritisert for en ensrettet dekning og for å ha kommet med løgnaktige påstander.<sup>314</sup> I tillegg ble kommunen kritisert for å ikke gi nynazister et ungdomshus slik blitzerne hadde fått med Blitz. Dette forklartes relativt utilslørt med at

---

<sup>309</sup> Lööw, *Nazismen i Sverige 1980–1999*, 115.

<sup>310</sup> Birger Baug, "Engelske nazister til Ullevål," *Arbeiderbladet*, 24. mars 1995

<sup>311</sup> *Fritt Forum*, "Radikal aktivitet i England," nr. 2–3 1995.

<sup>312</sup> Birger Baug, "Selger dødslistor," *Arbeiderbladet*, 14. desember 1995.

<sup>313</sup> Mona Jacobsen, "Norske nynazister inne i varmen," *Arbeiderbladet* 26. august 1995.

<sup>314</sup> *Fritt Forum*, nr. 2–3 1995, 5.

sosialister og kommunister hadde overtatt styringen i kommunen.<sup>315</sup> Den største skuffelsen virket å være over politiet som *Fritt Forum* oppga at hvert fall den moderate fløyen hadde hatt et relativt godt forhold til inntil da. Ole Krogstad og deler av Boot Boys oppga imidlertid tidlig at det omtrent eneste de hadde til felles med Blitz var misnøyen med politiet.

Politiets storming av nynazisthuset på Sandaker opplevdes tilsynelatende som et enormt overtramp av politiet. Selv om *Fritt Forum* skriver på lederplass at vold ikke hører hjemme i et demokrati er det lite som vitner om et reflektert forhold til voldsbruken foran ledende for stormingen hvor blant annet en blitzer fikk en varig synskade på det ene øyet. I følge bladet var det ikke deres egen fremtreden som fikk politiet til å gå så kraftig til verks. Stormingen var et ledd i en politisk forfølgelse som satte rettsikkerheten i Norge i fare. Lederen påpeker at politiet aldri ville valgt en slik fremferd overfor blitzhuset og påpeker at noe slikt heller aldri har skjedd blitzerne.<sup>316</sup> Påstanden fremstår som noe merkelig tatt i betraktning den brede pressedekningen over politiets tidligere voldsomme storminger av blitzhuset ved mistanke om kriminell aktivitet.

I *Fritt Forum* blir Blitz direkte pekt på som årsaken til at nynazistene ble kastet ut av huset på Sandaker i form av at spanende blitzere oppdaget huset og varslet pressen om dette. En blitzer skal også ha ringt utleieren av huset og varslet at media ville slå opp at de leide til nynazister.<sup>317</sup> I tiden frem mot demonstrasjonen skal noen blitzere ha angrepet enkelt personer på vei til eller fra huset. Under selve demonstrasjonen hevdes det at nynazistene kun forsvarte seg mot blitzere som kastet steiner, flasker og tåregass mot nynazistene. Politiet skal også ha kuttet strømmen til huset noe som førte til en ytterligere skjerping av stemningen blant nynazistene.<sup>318</sup>

Tapet av huset på Sandaker fremstår som et bittert nederlag for miljøet hvor de skyldige blir utpekt som Blitz, politiet og de kommunistisk infiltrerte myndighetene. Huset var tenkt som et administrativt senter og det er klart at organiseringen i Oslo tok skade av å miste en slik mulighet. Selv om *Fritt Forum* meddeler det som beklagelig at våpen som spretterter og signalpennner ble brukt er det ingenting som vitner om at det har foregått en debatt internt om dette. Hovedansvaret legges på et korrupt system som jobber mot dem og blitzerne.<sup>319</sup>

---

<sup>315</sup> Ibid.

<sup>316</sup> *Fritt Forum*, ”To illusjoner som brast,” nr. 2–3 1995, 1.

<sup>317</sup> *Fritt Forum*, ”Økende vold blant AFA-gruppene,” nr. 2–3 1995, 8–9.

<sup>318</sup> *Fritt forum*, ”Politiaksjonen kritisert,” nr. 2–3 1995, 3–4.

<sup>319</sup> Ibid.

Det samme kan sies om huset på Alnabru. Under en demonstrasjon mot huset i 1997 skal antirasister ha knust vinduer til en verdi av opp mot 30.000 kr uten av politiet grep inn.<sup>320</sup> Her brukes lignende argumentasjon som tidligere. At blitzerne og andre antirasistiske grupperinger får demonstrere mot dem uten arrestasjoner innebærer at politiet er partisk. At særlig Blitz får beholde blitzhuset blir sett på som bevis for at myndighetene er styrt av kommunister. I en annen artikkel om huset heter det:

Det alvorlige er at antirasismen som destruktiv og voldelig trosretning har full støtte innen de etablerte makt-miljøene i vårt land. Samfunnstopper, også fra regjering og storting, media-eliten, kunstnere og kjendiser av ulike profesjoner, har sine barn innen disse voldelige antirasist-miljøene.<sup>321</sup>

I forbindelse med demonstrasjonen for hvites rettigheter foran den Sørafrikanske ambassaden i 1997 påpekes det i *Fritt Forum* effekten av å ha et eget hus. Der blitzerne kan mobilisere hurtig gjennom blitzhuset i Oslo er det vanskelig å koordinere demonstrasjoner for nynazistene. Effekten av et hus beskrives som følgende: «Med et gratis-hus vil de uten problemer mobilisere mellom 100 og 200 aktivister (dette vet vi fra de gangene vi SELV har hatt hus!)».<sup>322</sup>

Påstanden om at miljøet var i en nedgangsfase på slutten av 90-tallet eller på andre måter hadde tapt territorier ble avvist av noen. I stedet ble det fremsatt at miljøet var i stabil vekst:

Sannheten er at det norske nasjonalistmiljøet har hatt en stabil økning siden 1990. Økningen av antall abonnenter på ulike nasjonalistblader og deltakere på interne møter og arrangementer har vært gradvis og stabil. (Det har vært flere konserter med over 100 tilhørere i Norge uten at hverken media eller politi har visst om dette. Grunnen til at siste konsert i Nittedal ble kjent, var at noen hadde tipset avisene på forhånd!).<sup>323</sup>

Om nynazistene anså det som nederlag å bli forhindret i å organisere seg i osloområdet var de tilsynelatende ikke villige til å innrømme dette.

---

<sup>320</sup> *Fritt Forum*, "Det inkonsekvente og det ulogiske," nr. 2 1997, 16.

<sup>321</sup> Norvald Aasen, "Antirasismens sanne ansikt," *Fritt Forum*, nr. 3–4 1997.

<sup>322</sup> *Fritt Forum*, "Gatekamper," nr. 9 1997, 12.

<sup>323</sup> Trygve Andreassen og Geir Ulstein, "Anti-nasjonalistisk virksomhet mot unge," *Fritt Forum*, nr. 2 1998, 3.

## 4.6 Sammenfatning

Dette kapitelet har vist at det forelå både et ideologisk og praktisk voldsgrunnlag for konflikten med blitzerne. Arne Myrdal og hans hyppige møtevirksomhet førte til at nynazistene fikk en arena der de kunne opptre som ordensvern og stormtropp mot blitzere og antirasister. Blitz sin opptreden i forsøkene på å hindre Myrdal og FMI blir hyppig brukt som legitimeringsgrunnlag for konflikten selv mange år senere.

Funksjonen som ordensvakt på ulik møtevirksomhet gled også inn i nynazistenes større forståelse av behovet for et vern om samfunnets lover og regler, slik de oppfattet dem. Særlig var dette et behov siden politiet ikke gjorde nok for å stoppe «udemokratiske» krefter i samfunnet. Lovstridigheten i blitzernes fremferd blir stadig brakt frem av opprørte stemmer på ytterste høyre fløy. Etter hvert ser det ut til at de fleste oppfatter det som en allianse mellom blitzere og de øvrige styremaktene i samfunnet. For noen er dette en bekreftelse på ZOG-regimet, mens andre foretrekker en mer ideologisk utvannet versjon av at venstresiden og kommunistene har infiltrert samfunnet for å styre til deres eget beste og nasjonens verste.

Den ideologiske linjen mellom nynazistene og de røde var tydelig hos norske nynazister. Tatt i betraktning den lave ideologiske dedikasjonen i perioden kan en fristes til å avfeie det som lånt retorikk for å betegne ens motstandere. Det er imidlertid klare holdepunkter for at innholdet i kommunismen og anarkismen stod i strid med deres egen oppfattelse av rett og galt og at Blitz ble sett på som et symbol på disse holdningene. Selv subkulturelt ble det fremsatt en front mellom nynazistiske skinheads og antirasistiske pønkere.

Voldsbruken ble hovedsakelig fremsatt som en nødvendighet og som selvforsvar. Igjen og igjen blir det påpekt at det er Blitz som startet voldskulturen gjennom sin fremferd på slutten av 80-tallet. Vold som selvforsvar føyer seg inn i det større nynazistiske selvbildet som politiske flykninger i eget land. Nynazistene hevdet at deres politiske rettigheter ble krenket ved at de ikke fikk lov til å organisere seg og ytre sine meninger og krediterte dette med at de ble sensurert av grupper som ikke tålte annerledestenkende grupper. Det er liten refleksjon å spore over at den politikken de ønsket å fremme ville direkte krenke andre individers rettigheter.

Parallelt med at voldsbruk ble beskrevet som nødvendig selvforsvar av egen person og egne rettigheter, var det en klar strømning mot ideologisk rasekrig for å verne den hvite rase. Her hentet miljøet særlig inspirasjon fra utlandet, først og fremst Sverige, England og USA. I møte med større, bedre organiserte og voldeligere miljøer ble norske nynazister både presset og inspirert til å øke egen aktivitet. I tillegg fungerte særlig utflukter til Sverige, til konserter

og markeringer, til å gi norske nynazister følelsen av å være del av et større felleskap, en bevegelse med potensial for faktisk gjennomslag i samfunnet.

For nynazistene førte blitzernes harde konfrontasjonslinje til at de etter hvert trakk seg ut av Oslo sentrum. Tap av territorier ble forsøkt bortforklart som en seier, slik som etter utkastelsen av huset på Sandaker, hvor man forsøker å fremsette det som at nynazistene ble gjort en tjeneste ved å bli minnet på hvor utsatt organisasjonen kunne være om alle var samlet på et sted. Andre steder innrømmes det at om en hadde hatt et felles samlingspunkt vill mobiliseringen vært enklere. Til tross for at resten av samfunnet oppfatter miljøet som i nedgang hersket det stadig optimisme innad i miljøet.

## 5 Knus fascismen

Blitz var, som denne oppgaven har gjentatt flere ganger, et sammensatt miljø som la vekt på individets frihet. Som blitzerne selv sa i *Smørsyra*: «Et hus mener ingenting. Derfor står alle artikler for artikkelforfatterens egen regning, selv om du aldri får vite hvem de er».<sup>324</sup> Likevel mente huset en hel del. Ulike personer fungerte til enhver tid som pressetalsmenn for Blitz og miljøet ga ofte ut pressemeldinger i etterkant av alvorlige hendelser eller konfrontasjoner. Blitz plasserte seg selv som en aktiv aktør i samfunnet og opptrådte som en enhet når det passet dem. Andre ganger ble det presisert at blitzere ikke hadde handlet på vegne av huset, men som regel med husets støtte.

Blitz jobbet målrettet i kampen mot rasisme og fascisme. De mobiliserte, diskuterte og aksjonerte. For dem var konflikten en del av en større politisk linje miljøet hadde lagt seg på. De så en vesensforskjell i egen voldsbruk mot nynazister i forhold til nynazisters voldsbruk. Konflikten var for dem større enn et gjengoppgjør over territorier, en beskrivelse som provoserte blitzerne voldsomt. For Blitz var kampen mot nynazistene en kamp som de til dels hadde påtatt seg frivillig og som til dels var blitt dyttet på dem. Uansett var slutningen klar, kampen måtte kjempes på alle fronter og kampen skulle vinnes.

### 5.1 Der du jobber, der du bor

Blitz hadde en målsetting om å knuse alle former for rasisme og fascisme hvor enn det skulle dukke opp. Dette underkapittelets tittel spiller på en parole som ofte ble brukt av blitzere i forbindelse med demonstrasjoner «–Kamp mot all rasisme! Der du jobber, der du bor!». For blitzerne hadde kampen mot rasisme lenge vært en av sakene miljøet hadde jobbet mest med. Den politiske aktivismen var mangfoldig og preget av miljøets flate struktur der hver enkelt kunne komme med egne initiativer til saker som det burde gjøres noe med. Det var imidlertid noen fellestråder mellom de fleste sakene blitzmiljøet engasjerte seg i, særlig undertrykkelse av folk overalt hvor miljøet mente det eksisterte. Og rasisme ble sett på som den mest meningsløse av dem alle.<sup>325</sup>

Det miljøet som eksisterte på Blitz på slutten av 80-tallet var ikke et miljø som hadde gått inn i en allerede etablert antirasistisk organisasjon. Selv om miljøets profil som en

---

<sup>324</sup> *Smørsyra*, gjengitt av *Aftenposten*, ”Det umulige møtet,” 22. januar 1994.

<sup>325</sup> *Smørsyra*, nr. 6 1989.

forkjemper i kampen for vern av svakerestilte grupper, var det ingen automatikk i at Blitz skulle velge å fokusere så kraftig på kampen mot norske nynazister utover 90-tallet. Det lå likevel en viss tradisjon for kampen mot nynazisme i de ideologiske strømningene som preget huset, først og fremst kommunismen og anarkismen. Det er imidlertid lite som vitner om at blitzerne så sin kamp ut ifra et slikt ideologisk perspektiv.

Det var heller det som ble oppfattet som det undertrykkende og autoritære i den nynazistiske ideologien som blitzerne kjempet mot. Med andre ord var det ikke en kamp som primært ble kjempet for å innføre deres egen ideologiske overbevisning, men en kamp mot nynazistenes ideologi. Selv om blitzerne ikke hadde én felles ideologisk overbevisning vokste det frem en felles ideologisk forståelse basert på de sakene de aksjonerte for. Det var et mangfold av saker som engasjerte folk på Blitz noe som reflekterte strukturen av at det var rom for å ta opp hvilke som helst saker som engasjerte en.

Den store fellestråden var opposisjon til ulike overtramp i samfunnet, solidaritet og et enormt engasjement for de sakene som til enhver tid var aktuelle for dem. På hjemmebane dreide det seg om det kampen for de boligløse, de arbeidsløse og andre grupper som var utsatt i samfunnet. Internasjonalt engasjerte Blitz seg i kampen mot apartheidregimet i Sør-Afrika, i palestina konflikten og støttet ulike revolusjonære i Sør-Amerika. Særlig var fokuset lenge på forholdene i El Salvador. På slutten av 80-tallet fremstod konflikten med Myrdal og FMI som et ledd i den større mobiliseringen mot det Blitz mente var undertrykkelse og inkluderte blant annet motstand mot Frp, vestens utnyttelse av utviklingsland og den generelle innvandringspolitikken i Norge. Blitzerne mente i motsetning til FMI at den norske innvandringspolitikken allerede var for innvandringsfiendtlig.<sup>326</sup>

Dette betød ikke at kampen mot undertrykkelse ikke kunne inngå i en ideologisk overbevisning for folk i miljøet. I *Antifascistisk Aksjon*, bladet til den autonome gruppen innenfor Blitz med samme navn, ble rasisme, fascisme og kvinneundertrykkelse påpekt som den ytterste konsekvensen av kapitalismen. Rasismen og kvinneundertrykkelsen ble sett på som en forutsetning for at dagens system kunne overleve. Kampen mot rasisme ble ut ifra dette perspektivet sett på som nærmest revolusjonær.<sup>327</sup>

Ironisk nok ble blitzavisa *Smørsyra* anmeldt for brudd på rasismeparagrafen i 1989 på grunn av sin omtale av Israel. Anmeldelsen ble levert av Jan Simonsen i Frp. Blitz avfeide konsekvent tiltalen og parerte med at det var sionistbevegelsen i Israel som var rasistisk, ikke dem. Blitzerne støttet helhjertet det palestinske folks kamp mot Israel og mente denne var

---

<sup>326</sup> Ibid.

<sup>327</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Hva er meninga med AFA?" nr. 1 januar 1995, 3.



både legitim og rettferdig. For blitzerne ble kritikken hevdet å være et forsøk på å kneble all kritikk mot staten Israel som antisemittisme.<sup>328</sup>

Blitzerne så på den organiserte rasismen som en trussel for dem alle og som utgangspunktet for voldelige aksjoner mot innvandrere og andre utsatte minoriteter. Eksempelvis pekte *Smørsyra* på at FMIs demonstrasjoner utenfor asylmottak viste at de la opp til direkte trakassering av innvandrere.<sup>329</sup> At det var Myrdal og FMI som fikk mest oppmerksomhet i de første årene forklarte *Smørsyra* med at de nynazistiske gruppene enda ikke hadde vist seg for dem så de hadde vært vanskeligere å konfrontere.<sup>330</sup>

En av årsakene til at Blitz mente det var et sterkt behov for å aktivt konfrontere rasismen var at de opplevde at resten av samfunnet rettet det døve øret til problemet. Miljøet så med stor bekymring på det de mente var en opptrapping i fysisk trakassering mot innvandrere og på den oppfattede mangelen på aksjon fra myndigheter og politi. Det kan trekkes paralleller til nynazistenes selvoppnevnte rolle som samfunnets vektore og blitzernes selvutnevnte stilling som de undertrykkedes beskytter. Selv om innholdet og motivasjonen bak beskyttelsen var vidt forskjellig mente begge miljøer at samfunnet ikke gjorde nok slik at de selv ble tvunget til å handle.

For Blitz ble det også på slutten av 80-tallet klart at nynazister utgjorde en direkte trussel mot dem selv. En ting var slåsskampene med nynazister og annen rasistisk ungdom på demonstrasjonene rundt i landet, noe ganske annet var brannstiftelsene i eget nærområde. Brannen i bygården i Welhavensgate som primært var bebodd av blitzere må ha satt en støkk i miljøet og langt på vei bekreftet deres syn på at nynazistene hadde begynt å mobilisere. Det påfølgende brannattentatet mot selve blitzhuset i 1989 motiverte blitzerne ytterligere i kampen. At hendelsen ble avfeid som «guttestreker» i media av politiet styrket blitzernes tro på at samfunnet ikke tok trusselen på alvor.<sup>331</sup>

Etter hvert som den første generasjonen med blitzere ble eldre hadde også flere fått småbarn på begynnelsen av 90-tallet, noe som økte harmen over slike angrep. Da nynazister fra Boot Boys angrep blitzere på et serveringsted i foranledning til Myrdals møte på Youngstorget i 1991 ble det rapportert om at noen av blitzerne hadde hatt barn med seg.<sup>332</sup> Dette bidro utvilsomt til at kampen mot nynazisme ble satt enda høyere på dagsordenen hos

---

<sup>328</sup> *Smørsyra*, nr. 7 1989.

<sup>329</sup> *Smørsyra*, nr. 2 1988, ”stopp nazistene”

<sup>330</sup> *Smørsyra*, nr. 5 1989.

<sup>331</sup> *Smørsyra*, nr. 6 1989.

<sup>332</sup> Anna Heen, ”Nynazistiske skinheads angrep blitzere,” *Klassekampen*, 4. november 1991.

Blitz, men det antifascistiske arbeidet hadde som sagt vært sentralt på huset siden miljøets begynnelse.

I oktober 1994 kunne *Verdens Gang* avsløre at blitzmiljøet var blitt infiltrert av en muldvarp. Muldvarpen hadde i over et år rapportert om aktiviteten på huset til personer i det nynazistiske miljøet, deriblant Knutsen og *Fritt Forum* og politiet. Hun mente blant annet at huset var et senter for voldelig aktivitet, produksjonssted for slagvåpen og omsetningssted for narkotika.<sup>333</sup> Hun hevdet også at Blitz hadde et ulovlig dataarkiv med registrering av personalia på 700 personer tilknyttet det nynazistiske nettverket i Norge. Hun avslørte i tillegg en hemmelig avtale med Oslo kommune vedrørende en oppussingspakke til blitzhuset over flere år til en estimert prislapp på rundt 1,8 millioner. Vedlikeholdet gikk på byggetekniske nødvendigheter for drift.<sup>334</sup>

Blitz avviste kategorisk at det fantes noe slik arkiv på huset. De sa videre at den hemmelige avtalen med kommunen, som det ble referert til, hadde hengt oppe på husets oppslagstavle i tre uker, godt synlig for husets brukere. De minnet om at huset var et fritt ungdomshus og selv om de syns det var ubehagelig at telefonlister var stjålet så de på det som konsekvensen av en åpen og flat struktur. Vedrørende narkotikabruk opplyste huset om at de på et allmøte hadde vedtatt at all bruk og omsetning av narkotika var forbudt på huset, men at de ikke kunne kontrollere om dette ble overholdt.<sup>335</sup> Det viste seg etter hvert at muldvarpen var en 16 år gammel barnevernsklient. På et allmøte på blitzhuset skal det ha blitt understreket at jenta ikke måtte trakasseres selv om konsekvensene for de på mobiliseringslisten hun lekket kunne bli store.<sup>336</sup> Infiltrasjonen viser hvordan husets fungerte som et åpent ungdomshus samtidig som det var en del av en militant antifascistisk linje.

Det var også en oppfattelse av at nynazister ble forstått i hjel av myndigheter og forskere, og at deres voldspotensiale dermed ble undervurdert. Stein Lillevolden fordømte for eksempel Katrine Fangens rapport *Skinheads i rødt, hvitt og blått* for å ufarliggjøre nynazister. Han stilte seg undrende til at hun kun så på våpentrening og nazistiske uttrykk som rent symbolske. Han kritiserte henne for å bruke verdinøytrale ord som markeringer for voldshandlinger og savnet klargjøring av egen rolle i feltarbeidet, slik som hvem som bestemte når hun kunne delta etc. Han etterlyste også beskrivelsen av de grovere

---

<sup>333</sup> Espen Olsen, "Var spion på Blitz," *Verdens Gang*, 4. oktober 1994.

<sup>334</sup> Espen Olsen, "-Blitzarkiv med 700 navn" *Verdens Gang*, uspesifisert oktober 1994.

<sup>335</sup> Blitzhuset, pressemelding trykt i *Klassekampen*, 13. oktober 1994.

<sup>336</sup> *Klassekampen*, "Infiltratøren på Blitz er avslørt," 15. oktober 1994.

voldshandlingene i perioden.<sup>337</sup> Han tok også avstand fra at Blitz og nynazistene brukte hverandre ensidig til å bekrefte sin egen gruppeidentitet. Denne holdningen ble delt av AFA som spesielt lot seg provosere av sammenligningen av blitzmiljøet med det nynazistiske miljøet uten at de selv er blitt inkludert i feltstudiet. Fanges objektive holdning blir også sett på med motvilje.<sup>338</sup>

Fangens svar på slik kritikk er tydelig besvart i *En bok om nynazister*. For Fangen ble Blitz anklaget for å ha et menneskefiendtlig syn på nynazister og at den harde konfrontasjonslinjen gjorde miljøet farligere. Hun påpeker at for en forsker må ubehaget ved miljøets holdninger settes til side dersom en ønsker å forstå problemet og på den måten løse det. Videre poengterer hun at et forskningsarbeidet vil bli dårligere dersom man konstant må moralsk fordømme objektet man studerer.<sup>339</sup>

## 5.2 Den forbanna snuten

Selve blitzmiljøet kan på sett og vis sies å ha blitt født ut av en konflikt med politiet. Oppstarten til miljøet var som nevnt misnøyen over å bli jaget fra sted til sted av politi på starten av 80-tallet. Blitzerne kom stadig i konfrontasjoner med politiet, som oftest forbundet med demonstrasjoner, og før konflikten med nynazistene tok seg opp var det volden mellom Blitz og Oslo-politiet som dominerte husets medieprofil. Blitzerne trykket artikler om hvordan en skulle forholde seg når en ble «tau». Der ble det informert om hvilke rettigheter man hadde, hva politiet hadde krav på av en og viktigheten av å si så lite som mulig om miljøet.<sup>340</sup>

Blitzerne opplevde det som at politiet slo hardere ned på dem enn nynazistene og det fantes en oppfattelse av at politiet til tider direkte bisto nynazister i konfrontasjoner. Et eksempel er et av de nevnte pubslagene som endte med at rundt 25 blitzerne havnet i et hardt slagsmål med politiet senere samme kveld. På vei tilbake til blitzhuset ble de møtt av politimenn med gummikøller. De fleste av blitzerne klarte å løpe fra politiet for så å forskanse seg i blitzhuset og flere av dem brukte tåregass mot politibetjenter i basketaket. De av blitzerne som satte seg til motverge for arrestasjonen ble påført flere kølleslag og til slutt ble seks blitzerne arrestert. Da politiet forsøkte å komme seg inn på blitzhuset etter blitzerne som

---

<sup>337</sup> Stein Lillevolden, "Forsker i nazistenes vold," *Klassekampen* 10. november 1995.

<sup>338</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Rapporten som mangler alt," nr. 6 nov-des 1995, 25–26.

<sup>339</sup> Se kapittel 2: Fangen, *En bok om nynazister*.

<sup>340</sup> *Smørsyra*, nr. 1 1988.

kom seg unna utbrøt det slagsmål ved inngangen hvor politiet på nytt ble sprayet med tåregass. Da politiet til slutt trakk seg tilbake ropte blitzerne skjellsord som «lakeier» og «jævla nazisvin» etter dem. To politimenn ble senere behandlet på legevakten hvorav en måtte sy 20 sting i ansiktet.<sup>341</sup>

Andre ganger ble politiet ikke bare anklaget for å ha vært sympatiske overfor nynazister, men også direkte nynazistiske selv. AFA beskylder blant annet norsk politi for å ulovlig kaste ut innvandrere og asylsøkere av landet. At politiet arresterte en blitzer etter vitneutsagn fra en nynazist som hevdet blitzeren hadde slått han ned på åpen gate var ifølge AFA et ledd i en kriminalisering av antirasister av Oslo-politiet. AFA skriver at de ikke kan godta at politiet baserer sin etterforskning på opplysninger fra organiserte nynazister.<sup>342</sup> At blitzere i AFA gir uttrykk for at politiet ikke kan etterforske kriminalitet mot nynazister på lik linje med annen voldskriminalitet vitner om en holdning hvor nynazister stilles utenfor den alminnelige rettsikkerhet i kraft av at de er nynazister.

Vold mot politiet var ikke en enkelt hendelse for miljøet, men forekom ofte, og resulterte i flere arrestasjoner og domfellelser. En 20 år gammel blitzer ble for eksempel dømt til åtte måneders fengsel for å ha knust en flaske mot ansiktet til en politimann i forbindelse med en demonstrasjon mot Vest-Tysklands ambassade i 1989.<sup>343</sup> Denne domfellelsen vakte harme i miljøet av flere grunner. For det første mente blitzerne at det var gjort et justismord siden flere vitnet om at den domfelte ikke var den som hadde slått politimannen og en annen blitzer etter hvert meldte seg som gjerningsmannen. For det andre mente de den strenge straffen var en del av politimester Willi Haugli sin vendetta mot miljøet.

Da Blitz mottok kritikk for den voldelige linjen mot politiet i forbindelse med demonstrasjoner skrev en blitzer i smørsyra at: «Vi er ikke interessert i innslåtte hjerneskiller, bare for å vise at vi er «fredelige».<sup>344</sup> Kritikerne hadde argumentert for at voldsbruken mot politiet førte til at Oslo politiet ville få økte bevilgninger av kommunen. Blitzeren svarte med at politiet ville motta økt bevilgning uansett og understreket at kampen om blitzhuset hadde vist at en militant linje førte frem. Dessuten var vold mot politiet kun i selvforsvar for brutal politivold. Til slutt argumenterer blitzeren for at radikaliserings av ungdom er positivt fordi det betyr at de «sier ifra».

---

<sup>341</sup> Arild J. Waagbø og Sven Gj. Gjeruldsen, "Blitz-gass mot politi," *Dagbladet*, 21. januar 1993.

<sup>342</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Kriminalisering av antifascister – aktivist varetektsfengsla," nr. 1, 1995.

<sup>343</sup> Olav Heltne, "Blitzer fikk åtte måneder," *Aftenposten*, 1. november 1990.

<sup>344</sup> *Smørsyra*, nr. 3 1988.

Blitzerne mente at politivolden ofte kom uprovosert, uten forvarsel eller når demonstrasjonen allerede var avsluttet. De mente også at voldsbruken var altfor brutal. Køller, hester og hunder var ofte brukt av politiet i disse aksjonene. Et eksempel er det store gateslaget mellom politi og blitzere utenfor Chateau Neuf etter en demonstrasjon mot en studentdebatt. Da det norske studentsamfunn arrangerte debatt om nasjonalisme og inviterte Erik Gjems-Onstad, leder for «Stopp Innvandring» og Hege Søfteland fra Nasjonaldemokratene, var det mange som fryktet sammenstøt mellom blitzere og høyreekstreme.

I *Norsk Blad* ble det trykket en oppfordring til alle nasjonalister om å møte mannsterke opp for å sikre at debatten ble avholdt.<sup>345</sup> Patriotisk Ungdom fra Arendal var en av gruppene som hadde meldt sin ankomst. Det var flere stemmer som mente at debatten burde avlyses, deriblant Norges Kommunistiske Studentforbund og Norsk Studentunion som arrangerte en demonstrasjon. Blitzerne ga også uttrykk for at de ville møte opp. Dette var nok til at DNS gikk ut og ba om politistøtte i forkant av møtet.<sup>346</sup>

Det som fulgte ble derimot ikke en konfrontasjon mellom ytre høyre og venstre, men en voldsom gatekamp mellom blitzerne og Oslo-politiet. Rundt 150 politifolk utstyrt med køller, hjelmer, tåregass, skjold, hunder og hester var satt inn for å oppløse demonstrasjonen bestående av rundt 300 til 400 studenter og blitzere. Demonstrantene selv hevdet at situasjonen var fredelig og under kontroll da politiet besluttet å sende 10 betjenter til hest gjennom folkemengden for å oppløse demonstrasjonen. Aksjonen skadet flere demonstranter og en politibetjent, som ble hardt skadet da vedkommende ble dratt av hesten.<sup>347</sup>

Redde studenter flyktet raskt fra området og det de trodde skulle være en fredelig demonstrasjon. Blitzere ble igjen, godt forberedt med jernstenger og etter hvert brostein som de rev opp fra gatene i området. Det tok allikevel ikke lang tid før politimenn med skjold, køller og tåregass fikk ryddet området og blitzere trakk seg etter hvert tilbake til blitzhuset med rop om at: «kampen fortsetter».<sup>348</sup> Politimester Willy Haugli mente aksjonsformen var nødvendig og håpet aksjonen ga politikerne en oppvekker rundt problematikken med blitzerne som han betegnet som den mest alvorlige Oslo-politiet hadde møtt hittil. Haugli hadde selv kritisert politiet i Arendal for deres passive rolle under blokaden av FMI sitt landsmøte året

---

<sup>345</sup> Arne Grieg Riisnæs, Line Noer Borrevik og Per Anders Johansen, "DNS-møte med politihjelp." *Universitas*, 25. oktober 1990. Utsnitt fra *Norsk Blad* er gjengitt i avisen.

<sup>346</sup> Ibid.

<sup>347</sup> Sven Gunnar Simonsen og Arild S. Johannessen. "Tramper ned av politi-hest." *Verdens Gang*, 1. november 1990.

<sup>348</sup> Sven Gunnar Simonsen og Arild S. Johannessen. "Jaget på flukt." *Verdens Gang*, 1. november 1990.

før. Ifølge ham hadde ungdommene som deltok i demonstrasjon allerede tatt en risiko og måtte selv ta ansvar for eventuelle personskader som fulgte.<sup>349</sup>

Et annet større sammenstøt med politiet skjedde noen år senere i forbindelse med demonstrasjonen mot Radio Nite Rocket. Etter den fredelige demonstrasjonen mot radiokanalen kom det til sammenstøt mellom blitzere og politimenn senere samme natt. Bakgrunnen var hærverk mot gatekjøkkenet Terningen i nærområdet til Blitz, som blitzerne mente opererte med rasemotiverte priser. Blitzerne ente opp med å rasere opp til syv politibiler som møtte opp i forbindelse med aksjonen, samt stjele politieffekter. Politiet ytret at de var overrasket over sammenstøtet tatt i betraktning det gode samarbeidet de hadde hatt rundt demonstrasjonen tidligere på dagen. Tidlig morgen etter sammenstøtet gikk politiet til aksjon mot blitzhuset. Politiet brukte blant annet gravemaskin til å fjerne tønnene fylt med betong som blitzerne lenge hadde hatt som barrikade utenfor huset. I tillegg beslagla de 17 molotovcocktails og diverse slagvåpen inne på huset.<sup>350</sup>

Aksjonen ble enstemmig fordømt av blitzmiljøet som mente aksjonen føyde seg inn en rekke av kriminaliserende tiltak fra Oslo politiet rettet mot dem. Blitz mente aksjonen var overdreven på bakgrunn av et tyveri av noen politijakker. Særlig provosert ble miljøet over at barrikadegjerdet ble fjernet, noe de hevdet de var i dialog med kommunen om, uten at det var fattet et endelig vedtak.<sup>351</sup> Senere på kvelden gikk et knippe blitzere til hevnaksjon mot politiinspektør Ellen Holager Andenæs sitt hus. I en aksjon de kalte «Øye for øye, gjerde for gjerde», forsøkte rundt 20 blitzere å rive ned hagegjerdet til Andenæs. Blitzerne kom ikke langt med aksjonen før de ble avbrutt og til slutt pågrepet av politiet.<sup>352</sup>

Blitzerne gikk ut og medelte at de ville anmelde politiet i etterkant av aksjonen, særlig fordi de mente politiet hadde gått inn i redaksjonslokalene til *Smørsyra* og blant annet slettet flere datafiler. Blitz etterlyste etterforskning av hagleskuddene mot huset få uker i forveien og mente nynazister fikk trakassere folk åpenlyst på gaten uten konsekvenser mens de selv ble arrestert for den minste ting. At politiet gikk så hardt til verks mot dem førte til at Blitz beskyldte dem for å beskytte nynazister, som de påstått behandlet nærmest med silkehansker. Aksjonen mot Andenæs så de på som et harmløst, humoristisk innslag. Når det gjaldt våpenbeslaget bemerket blitzere at de aldri hadde lagt skjul på at de var i besittelse av slikt, men påpekte at verken flaskene eller våpnene hadde vært i bruk og de kun var ment som

---

<sup>349</sup> Tom Bøe, ”-En vekker.” *Verdens Gang*, 1. november 1990.

<sup>350</sup> Svein Erik Bakken, ”Blitz tatt på senga,” *Arbeiderbladet*, 17. januar 1994.

<sup>351</sup> Tor Sandberg, ”- Usaklig ødeleggelse,” *Arbeiderbladet*, 17. januar 1994.

<sup>352</sup> Svein Erik Bakken og Tor Sandberg, ”Hevn-aksjon mot Andenæs” *Arbeiderbladet*, 17. januar 1994.

selvforsvar fra de stadige angrepene fra nynazister. Derfor var de også spesielt opprørte over fjerningen av betongbarrikadene som de mente gjorde dem sårbare for nye nynazistangrep.<sup>353</sup>

Våpenbeslaget førte til at støttespillere som Erling Folkvord fra RV tok avstand fra denne delen av blitzmiljøet.<sup>354</sup> Det førte også til at Byrådsleder Rune Gerhardsen ga blitzerne et ultimatum om å unngå barrikader og våpenlager, samt inngå et ordnet avtaleforhold overfor kommunen, dersom de skulle få beholde huset.<sup>355</sup> Særlig var det blitzernes manglende betaling av husleie og dårlig teknisk stand på strømtilførsel som kommunen ønsket en orden på.

Det anstrengte forholdet mellom Blitz og politiet førte til at partene sjelden klarte å samarbeide særlig godt. Etter voldsbølgen i oktober 1995 ga politiet uttrykk for at de var avhengige av et slikt samarbeid fra blitzere i problematikken med nynazister. Politiet mente at så godt som ingen av fornærmelsene ble anmeldt. Blitzerne på sin side mente at politiet gjorde for lite for å følge opp og at de som regel visste like godt som dem hvem som stod bak, nemlig nynazistene. De følte at politiet heller angrep dem enn nynazistene og viste blant annet til at politiet hadde brukt hester for å tvinge demonstrerende blitzere vekk fra en pub hvor det ofte var nynazister tidligere den måneden.<sup>356</sup>

For Blitz ser det ut som om det var en bred enighet om at politiet var relativt nytteløse i konflikten med nynazister og i verste fall direkte til hinder for deres egen kamp. Mange års konflikt med politiet førte til at mange blitzere var svært fiendtlige innstilt til politiet og den makten de representerte. Det er dermed ikke sagt at Blitz aldri samarbeidet med politiet, etter begge bombeangrepene mot huset bistod blitzere åpent med etterforskning.

### 5.3 Ute av syne, ute av sinn

Selv om Blitz var klar på at kampen måtte føres på flere arenaer, mente de at man stod overfor en akutt problemstilling, nemlig nazister i gatene. Ifølge Blitz var dette den eneste måten nynazistene kunne markere seg i Oslo, fordi de var klar over at enhver annen form for markering ville bli møtt med massive motdemonstrasjoner. Ifølge Blitz var nazister i gatene og på puber en livsfarlig situasjon så lenge den fikk pågå. Derfor måtte det gjøres noe akkurat der og da. Blitz mente likevel at denne jakten på nynazister var en form for brannslukking, og

---

<sup>353</sup> Ottar Jakobsen og Gunnar Ringheim, "Anmelder politi-razzia," *Dagbladet*, 18. januar 1994.

<sup>354</sup> Jan Christian Grande, "Lefler med terror," *Verdens Gang*, 17. januar 1994.

<sup>355</sup> Kristian Skard, "Kast våpnene eller forsvinn!," *Arbeiderbladet*, 18. januar 1994.

<sup>356</sup> Evelyn Dyb, "Voldsbølge mot blitz, nynazister står bak," *Klassekampen*, 7. november 1995.

at den virkelig jobben måtte være å komme i forkant av problemet ved å gjøre det slik at nynazister ikke ble tillatt i puber og på gatehjørner av den øvrige befolkningen.

For Blitz var det ikke noe problem at ytringsfriheten til nynazister ble trampet på. De så på myndighetenes kritikk av dem irrelevant fordi myndighetene hadde latt nazismen vokse frem på 30-tallet og nå var i ferd med å gjøre det samme. De la heller ikke skjul på at de utførte vold mot nynazister, og meddelte at de sparker dem både når de står og når de ligger. Likevel reageres det sterkt på at vold mot blitzere ikke ble avverget av tilskuere og politi, for eksempel som når en blitzer ble kastet i havnebassenget i Arendal i 1989.<sup>357</sup>

Blitzerne registrerte at det i løpet av 1994 var plagsomt ofte nynazister i Oslos gater og mente at når nynazistene møttes i Oslo var dette en bevisst strategi og en politisk handling med det formål å vokse seg sterkere. Derfor ble det å hindre dem i å gå i gatene det samme som å hindre dem i å vokse. Blitz delte ikke synet på at pubtreffene kun var sosiale samlinger og mente at de som regel resulterte i at berusede nynazister gikk rundt på gaten og banket opp antirasister, mørkhudede eller homofile.

Konfrontasjonslinjen måtte føres på alle arenaer, likevel mente blitzere at en ikke måtte undervurdere viktigheten av fysisk konfrontasjon. Ifølge AFA var Norge på 90-tallet i samme situasjon som Tyskland hadde vært på 80-tallet ved at nynazister forsøkte å bygge seg opp legalt med partivirksomhet samtidig som de forsøkte å «ta gata». Denne utviklingen var det viktig å knuse i fødselen hvor enn den ga seg utrykk: på puben, på torvet eller på radioen.<sup>358</sup>

Da nynazistene mistet sitt hus på Sandaker anså AFA dette som en seier kun organiserte antifascister og antirasister i Oslo kunne ta æren for.<sup>359</sup> På mange måter hadde de rett i dette da de konstant hadde presset utleier til å si opp leieavtalen og demonstrert mot huset. Utleier ga riktig nok utrykk for å ha blitt lurt under signeringen av kontrakten og ga ikke noe utrykk for at han ville vært komfortabel med leieforholdet om ikke Blitz hadde presset situasjonen.<sup>360</sup>

At den militante delen av Blitz tok æren for nynazistiske nederlag var ikke noe engangstillelse og styrket troen i miljøet på at kampen nyttet. Talsmann for AFA hevdet at de hadde registrert en markant nedgang i aktivitet sommeren 1996. Dette ble bekreftet av Oslo- og Tønsberg-politiet. Det ble også registrert at Vikings rekruttering på skoler i Oslo hadde

---

<sup>357</sup> *Smørsyra*, nr. 5 1989 "Tramp tramp tamp tramp på en rasist...".

<sup>358</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Hva er meninga med AFA?" nr. 1 januar 1995, 3.

<sup>359</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Viktig seier for antifascister," nr. 2 mars 1995 2.

<sup>360</sup> Arve Bartnes, "– Vi kaster dem ut av bygningen," *Dagbladet*, 12. februar 1995.



opphørt. Ifølge AFA måtte deres mobiliseringsarbeid og konfronteringer få mye av æren for dette. Ifølge politiet var det aktivt forebyggende arbeid av politi og foreldre som var utslagsgivende.<sup>361</sup>

Innad i blitzmiljøet fantes det også en debatt om hva målet med aksjonene var. I en artikkel i *Antifascistisk Aksjon* blir det satt fokus på dette. Artikkelforfatteren etterspør en klarere motivasjon med hva man ønsker etter at nynazistene er presset vekk fra gata. Det blir hevdet at kampen like fullt er en kamp for å skape et rom for venstresiden til å forandre samfunnet.<sup>362</sup> Til tider blir det trykket artikler i *Antifascistisk Aksjon* som ga uttrykk for konkrete videre målsetninger i kampen. Likevel kan det synes som om denne biten av av kampen er underlig lite definert.

I starten av 1996 erklærer AFA at de har lykket med å drive nynazistene ut av Oslo sentrum og at det neste steget er å stanse rekrutteringen i Stor-Oslo.<sup>363</sup> Videre kritiseres akademias forsøk på å forstå den nynazistiske bevegelsen. Ulike teorier om at nynazismen vokser ut av vanskeligerestilte grupper oppfattes som et forsøk på å gjøre nynazismen til de svakes ideologi.<sup>364</sup> Det er fristende å spørre seg hva det egentlig var gruppen mente man skulle gjøre med nynazistene. Det er tydelig at det var en målsetning å jage de vekk fra Oslo og å stanse rekruttering. Det er derimot vanskelig å se noen klar tanke om hva som skulle gjøres med de som allerede var etablert i miljøet, og om tanken rett og slett bare var å jage de med en slik intensitet at nynazistene til slutt ikke ville tørre bevege seg ut av eget hus. Ut ifra dette perspektivet synes kampanjen til deler av blitzmiljøet å gå ut på en ut av syne ut av sinn mentalitet til problemet.

Det er derimot ikke slik at AFA slo seg til ro med at nynazistene i stor grad forsvant ut av Oslo sentrum, i samtlige utgaver av *Antifascistisk Aksjon* trykkes det en spalte kalt «Antifascistisk rundtur» hvor antifascistisk arbeid andre steder i landet blir dratt frem. Særlig er det tydelig at AFA hadde god oversikt over aktiviteten i Hønefoss og i Tønsberg-området.

Behovet for en hard konfrontasjonslinje gjentas gjennomgående hos AFA. I starten av 1997 anklages representanter for forskerstanden igjen for å forstå i hjel motstandskampen mot nynazismen. I en artikkel omtales Tore Bjørge, Katrine Fangen og filosofen Andreas Winsnes som det trehodete monster. Irritasjonen over Bjørge bunnet ut i at han fremsatte teorier om at antirasistisk vold styrket nynazistene og en mente det faktum at flere hadde forlatt

---

<sup>361</sup> André Johannesen, "Nazistene i motbakke." *Klassekampen* 27. juli 1996.

<sup>362</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Antifascistisk motstand," nr. 3 mai-juni 1995, 3.

<sup>363</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Ett år med AFA," nr. 7 jan-feb 1996, 3.

<sup>364</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "–Pasifistenes mediajippo," nr. 7 jan-feb 1996, 10–11.

nynazismen under perioden konflikten hadde pågått samt at det nynazistiske miljøet i Oslo var på nedgang stakk hull på denne teorien.<sup>365</sup>

At den unge blitzinfiltratøren som innen da hadde forlatt det nynazistiske miljøet deltok sammen med Bjørge som foredragsholder rundt om i landet ble heller ikke møtt med forståelsen hos AFA. Hennes anger blir portrettert som påtatt og hennes holdninger som en kopi av Bjørges.<sup>366</sup> Dette kan tolkes som underlig i og med at nynazistiske avhoppere jo måtte være å betraktes som et ønskelig resultat av bevegelsen.

Den militante antifascismen i blitzmiljøet kan oppsummeres som et ønske om å legge et konstant press på alle former for nynazistisk møtevirksomhet og organisering, samt påse at nynazister aldri fikk oppleve å gå i fred hvor enn de oppholdt seg. Dette kommer blant annet til uttrykk i hvordan kampen rundt å forhindre at nynazistene etablerte et hus i Oslo ble omtalt. Etter at nynazister ble kastet ut av huset på Alnabru ilegges kampanjen rundt press mot utleier en viktig rolle. Der blir det poengtert at forsiktig press ikke er nok for å hindre at utleiere leier ut boliger til nynazister og at det fremover var viktig å sette et hardt press mot utleiere også preventivt.<sup>367</sup>

AFA var kun en liten gruppe innenfor et større miljø tilknyttet blitz. Den militante linjen gruppen representerte var heller ikke den eneste linjen AFA hadde. Mye av det antifascistiske ble lagt ned mot politikk som ble betraktet som undertrykkende og solidaritet med bevegelser i andre land. Blitz generelt fortsatte også med massemobilisering i form av demonstrasjoner og annen ikke-militant antirasistisk og antifascistisk aktivisme.

## 5.4 Voldsbruk

Vi må fortsette å konfrontere rasistene og nazistene når de forsøker å vise seg i gatene. Vi må jage dem neste gang og gangen etter det og hver eneste gang, helt til de er borte. Rasisme er vold og kan overhodet ikke godtas.<sup>368</sup>

For Blitz var nynazistenes vold mot medmennesker en stor grunn til at de mente miljøet måtte bekjempes. Likevel brukte de vold selv, noen ganger av svært grov art. Miljøet hadde som sagt lenge hatt en voldstradisjon i møte med politiet, men denne volden var begrenset til konfrontasjon under demonstrasjoner eller der politiet aksjonerte. I konflikten med nynazister var det ofte at blitzerne var den oppsøkende part. Det fantes en intern debatt om voldsbruk, og

---

<sup>365</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Return of the tre hodete monster," nr. 12 vinter 1997, 3–5.

<sup>366</sup> Ibid.

<sup>367</sup> Flyer lagt ved *Antifascistisk Aksjon*, nr. 13 vår 1997.

<sup>368</sup> Nytt nederlag for Myrdal, *Smørsyra* nr. 12 1991.

særlig mellom Blitz og deres støttespillere, noe som vil diskuteres under. Til tross for mangfoldet i miljøet er det likevel grunnlag for å si at miljøet som helhet hadde en aksept for voldsbruk, selv om ikke alle i miljøet var voldelige.

Voldsbruk utover konfrontasjon med politiet var ikke noe som ble introdusert i forbindelse med konflikten med nynazistene. Det var en tradisjon for aksjoner som var lovstridige og ødeleggende. Disse var som regel myntet på å gjøre materiell fremfor fysisk skade på individer. Blitz hadde blant annet en egen håndbok kalt «Aksjoner uten spor» hvor det ble gitt tips til hvordan man skulle lage molotovcocktails uten fingeravtrykk og andre råd om hvordan man kunne gjennomføre voldelige eller kriminelle aksjoner uten å legge igjen bevis.<sup>369</sup> I forbindelse med Shell-aksjonene ble det derimot poengtert at aksjoner aldri skulle gå utover medmennesker.<sup>370</sup> Et annet eksempel på hva som ikke ble oppfattet som innenfor av skadeomfang, var da Blitz samlet inn penger for å betale for de knuste rutene til naboileiligheten etter demonstrasjonen på 17. mai 1996. En talsmann for aksjonsgruppa Stopp nazistene uttalte at det ikke var meningen at aksjonen skulle gå ut over uskyldige.<sup>371</sup>

Blitzere utførte derimot flere tilfeller av grov voldsbruk mot nynazister, særlig i forbindelse med pubslagene i første halvdel av 90-tallet. Under angrepet på Trappa i slutten av 1993 måtte tre ungdommer fra Varg til sykehus. En av de brakk armen og lå på intensivavdelingen i tre dager.<sup>372</sup> I etterkant av et pubmøte som ikke utviklet seg til slåsskamp fordi blitzerne ble enige om at rundt 40 stykker mot fire var litt i overkant, ble det bemerket at «en totalt ydmykende linje framfor «lynsjing»» nok var taktisk smart, men om styrkeforholdet hadde vært annerledes ville man «most svina».<sup>373</sup> Begrunnelsen som ble gitt var at det ikke skulle være tøft å være nynazist. Det var tydelig at det ikke var aversjon mot voldsbruk i seg selv som gjorde at blitzerne ikke angrep denne gangen, men oppfattelsen av at kampen ikke ville vært rettferdig.

For Blitz var voldsbruk et legitimt virkemiddel i kampen mot undertrykkelse. I etterkant av et angrep mot Trappa pub i februar 1994 ble Blitz fordømt av daværende nestleder i AUF, Espen Kverndal, som tidligere hadde støttet blitzmiljøet. Han tok sterk avstand fra det han oppfattet som en voldskultur. Blitz ga ut pressemelding hvor de skrev:

---

<sup>369</sup> Sven Gjeruldsen, "Handbok mot politi," *Dagbladet*, 2. november 1990.

<sup>370</sup> *Smørsyra*, nr. 1 juni 1988. Bjørn Johansen, "Burn shell to hell" Aksjonene mot Shell var begrunnet med selskapets handel med Sør-Afrikas Apartheid regime.

<sup>371</sup> Vigdis Alver og Liv Hilde Hansen, "Fikk Blitz-penger for knust rute," *Dagbladet*, 19. mai 1996.

<sup>372</sup> Lars Lier og Andreas Arnseth, "Befal i Forsvaret leder nasjonalister," *Romerikes Blad*, 25. august 1994.

<sup>373</sup> *Smørsyra*, nr. 14 1992.

Aksjonen på puben «Trappa» lørdag kveld var rettet mot skinheads, som skal ha slått to mørkhudede i Torggata tidligere på kvelden. –Vi fant de skyldige og straffet dem. Vi militante antinazister kan ikke godta at nazister fritt får terrorisere Oslos innbyggere.<sup>374</sup>

Voldsbruken ble imidlertid oftest forsøkt legitimert ved å beskrive den som selvforsvar. Et eksempel på dette kom i ettermålet av bomben mot Blitz i 1994. En pressetalsmann på Blitz uttalte at angrepet mot Blitz måtte fungere som en vekker for byrådet om hvorfor Blitz følte det nødvendig med barrikader og våpen. Blitz følte de måtte ha våpen til selvforsvar siden politiet sjelden kom og ordnet opp før noe skjedde. På spørsmål fra *Klassekampen* om hva som burde gjøres offensivt var svaret kontant: «Motvold!». <sup>375</sup> Likevel ble det umiddelbare svaret den gangen en fredelig motdemonstrasjon.

Blitzerne var også klare på at deres voldsbruk ikke var umotivert. Det fremstår som om miljøet har hatt klare oppfattelser av at intensjonen bak voldsbruken var den avgjørende faktoren for legitimering av egen voldsbruk. Det provoserte for eksempel blitzere når kampen ble fremstilt som en gjengkrig da de følte det underminerte deres kamp. Da en nynazist utalte seg til media om at konflikten mer lignet en apolitisk stammekrig gikk de ut i media og hevdet dette var et forsøk på å minske Blitz sin støtte i kampen. <sup>376</sup>

«Vi verken har eller ønsker kontroll over Oslos gater. Derimot hindrer vi at nazister får kontroll etter beste evne. Dette gjør vi kun for at vi sjøl og andre skal kunne ferdes trygt». <sup>377</sup>

Til tross for at miljøet fremstilte voldsbruken som selvforsvar og en nødvendighet ble det til jevnlig oppfordret til dels grov vold i *Smørsyra*. Voldsbruk ble også ofte gitt en humoristisk vri i avisen, noe som kan tyde på at miljøet brukte humor til å redusere alvorligheten i egne handlinger. I en utgave trykket blitzere en «Wanted Dead»-liste med navn og bilde på kjente nynazister. Under bildene kunne man krysse av en rute som het «fixed». På plakaten stod det at den som fikk første fulle rekke, altså bingo, ville få gratis middag for resten av livet på Kafé Blitz. <sup>378</sup>

Plakaten var tydelig humoristisk ment, da miljøet aldri på noe tidspunkt ga uttrykk for at drap var en del av aksjonsplanene mot miljøet. En slik humorbruk står imidlertid relativt langt utenfor hva som ville oppfattes som akseptabelt i det øvrige samfunnet. Dessuten er det verdt å igjen påpeke at *Smørsyra* ikke var noen partiavis som ga uttrykk for en vedtatt

---

<sup>374</sup> Dag Fonbæk, "Frykter drap," *Verdens Gang* 8. februar 1994.

<sup>375</sup> ThomasVermes, "Motvold eller mobilisering?" *Klassekampen*, 23. august 1994.

<sup>376</sup> Arve Bartnes, "–I virkeligheten er dette en "stammekrig", *Dagbladet*, 13. februar 1995.

<sup>377</sup> *Smørsyra*, nr. 14 1992.

<sup>378</sup> *Smørsyra*, nr. 13 1992 side 9.

holdning i miljøet. Likevel er det grunn til å anta at de som tok seg tid til å lage bidrag til avisen også representerte ekstra engasjerte individer. I tillegg er det lite artikler som tar avstand fra slik humorbruk eller på annet vis uttrykker dissidens over retorikken.

Alvorlige voldshendelser særlig de mange pubslagene ble det også til tider vitset med i avisen. I 1991 ble det publisert et før- og etterbilde av Ole Krogstad etter at han var blitt overfalt av blitzere på Oslo S. Etterbildet viste en kraftig forslått Krogstad og artikkelen leses som en tilnærmet skryteartikkel over egen innsats. Blitzerne delte med det nynazistiske miljøet et ønske å om å fremstille seg selv som den overlegne part i slåsskamper. Gruppen Sharp irriterte seg for eksempel over at media fremstilte slaget i Brumunddal som et tap og hevdet antirasistene hadde vunnet hver eneste nærkamp med nynazistene.<sup>379</sup>

*Smørsyra* harselerte også ofte med navngitte nynazister. Fellestrekk var at de ble fremstilt som feige, evneveike og artikkelforfatterne så ut til å more seg med at de for dem fremstod som svært dårlige prakteksemplarer for den «ariske rase». Særlig gikk det ut over en nynazist som etter sigende skulle være halvt marokkansk noe blitzerne tilsynelatende brukte enhver anledning til å påpeke.<sup>380</sup>

I en annen artikkel flires det over at nynazistene tilsynelatende ble så tissetrengte når Blitz kom for å drive «sin oppsøkende journalistikk». Ulike fremtredende skikkelser, deriblant Michael Knutsen, ble gitt lange uflatterende personbeskrivelser som på ulike måter poengterte hvor lite intelligens og generell dugelighet de innehadde. Ingen steder reflekteres det over at blitzerne på noen av pubtreffene de har oppsøkt har voldt alvorlig personskade på relativt unge individer. På sett og vis virker det som blitzerne bruker humor for å glatte over egen voldsbruk og artiklene «Ariske kremboller» er skrevet på en måte som vitner om at man antok at også leseren ville se humoren i dette.<sup>381</sup> Det de to «Ariske kremboller»-artiklene dog vitner om er at Blitz hadde relativt god greie på aktiviteten til det nynazistiske miljøet.

En annen beskrivelse av et mord på en «Hvit Makt»-musiker i USA vitner derimot om et mer ekstremt syn på hva som ansees legitimt av voldsbruk. En mindre notisartikkel i *Antifascistisk Aksjon* beskriver drapet på vokalistene i Nordic Thunder som ble skutt og drept av en afroamerikansk gutt etter en konsert. Bandmedlemmene i Nordic Thunder skal ha kommet i bråk med en gjeng ungdommer i en lokal butikk hvor ungdommene raskt forlot stedet. Den ene av ungdommene skal ha returnert kort tid senere og så skutt og drept vokalistene Joe Rowan. Artikkelen avsluttes slik:

---

<sup>379</sup> Roy Krøvel, ”–Vold hjelper mot alt,” *Klassekampen* 5. oktober 1991.

<sup>380</sup> *Smørsyra*, nr. 15 1993.

<sup>381</sup> *Smørsyra*, nr. 16 1994.

Joe Rowan, som feiret sin 22-årsdag denne kvelden ble skutt ned og døde umiddelbart. Den svarte ungdommen ble dessverre arrestert av politiet kort etter. Vi kan bare konstatere det svarte ungdom på gata i USA har skjønt: Vi slutta å diskutere med nazistene for 50 år sia.<sup>382</sup>

Antifascistisk Aksjon var en egen gruppe innenfor Blitz med rykte på seg for å være mer ekstrem enn det generelle miljøet. Bladet *Antifascistisk Aksjon* var i likhet med *Smørsyra* ikke et offentlig talerør for en felles linje, men hvor alle stemmer skulle slippe til. Likevel vitner beskrivelsen av et drap der gjerningspersonen regelrett kommer tilbake for å henrette en ung nynazist om et nærmest positivt forhold til utfallet.

Det er imidlertid viktig å påpeke at oppfordring til noe annet enn en «real omgang juling» ikke forekommer i miljøet. Hovedsakelig ser det ut som at miljøet betegnet voldsbruk som et nødvendig middel i en situasjon som var blitt presset på samfunnet av nynazistene selv i kraft av den ideologien og voldsutøvelsen nynazistene stod for. Noen i AFA ga også uttrykk for at den jobben de gjorde frigjorde andre antirasistiske organisasjoner for å måtte ta i bruk militante metoder.<sup>383</sup>

## 5.5 Intern debatt om voldsbruk

For Blitz var ikke rasistiske ytringer verdig beskyttelse fra ytringsfriheten da de oppfattet dem som å arbeide for voldsbruk mot svake grupper og undertrykkelse av mennesker på grunn av hudfarge. For blitzerne var det en politisk plikt å kjempe mot all form for nynazistisk og rasistisk organisering eller aktivitet.<sup>384</sup> I konfrontasjon med kritikk for demonstrasjonen deres mot studentdebatten på Chateau Neuf svarte Blitz at de mente det var en «bra demonstrasjon og at de kom til å fortsette å aksjonere mot alle møter hvor organiserte rasister og fascister deltar».<sup>385</sup>

For Blitz ble det ikke oppfattet som om de ikke respekterte ytringsfrihet, men heller at de hadde en annen definering av den. For dem var ikke ytringsfrihet noe som religiøst skulle beskyttes i kraft av en grunnlovsfestet rett. Ytringsfrihet handlet om kamp mot undertrykkelse

---

<sup>382</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Nazi-vokalist drept," nr. 3 mai-juni 1995, 5.

<sup>383</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Kampen fortsetter...!?! – en samtale om antirasisme," nr. 13 vår 1997, 16–18.

<sup>384</sup> *Smørsyra*, nr. 9 1990.

<sup>385</sup> *Smørsyra*, nr. 10 1990.

og menneskeforakt. Rasisme og fascisme var ikke meningsutveksling mellom likeverdige parter, men heller en parts arbeid om å undertrykke den andre. Derfor skulle ikke rasistiske ytringer beskyttes, men hindres. Blitz pekte på historien til engelske *National Front* og franske *le Pen* og forskjellene i bekjempelsen av dem for å styrke deres sak. Svekkelsen av National Front ble oppgitt å være en direkte konsekvens av antirasisters gatekonfrontasjoner, mens den parlamentariske motstanden mot le Pen hadde ført til at bevegelsen hadde fått flere tilhengere mente Blitz.<sup>386</sup>

Blitz argumenterte også for at nynazistenes rettigheter ble prioritert på bekostning av tryggheten og rettighetene til minoriteter i samfunnet. De mente at velmenende forsøk på «tie i hjel» nynazismen bidro til å legitimere den ved at de uforstyrret fikk spre sin propaganda og dermed fikk større selvtilit som miljø. På argumentasjon om at konfrontasjonene medførte mer oppmerksomhet til miljøet medga Blitz at dette kunne stemme, men at det var å fortrekke fremfor at miljøet fikk bli en legitim politisk bevegelse. Det var også en holdning blant noen at rasistiske og nynazistiske ytringer var forbudt offentlig i Norge og derfor naturlig var utelukket fra ytringsfriheten.<sup>387</sup>

Blitz stod fast på at de mente det var riktig å blokkere og forhindre rasistiske møter og begrunnet turen til Brumunddal med dette. De hevdet de var blitt kontaktet av lokale antirasister som ønsket at de skulle mobilisere før møtet til Myrdal og NMI. At ledelsen i Brumunddal på nye veier ikke skulle ha vært interessert i å mobilisere var også en av grunnene til at Blitz følte det var riktig å dra. I etterkant av gateslaget mente fortsatt de fleste av dem at det var en riktig avgjørelse fordi dette hadde mobilisert lokalbefolkningen til å markere seg ved Myrdals neste møte.<sup>388</sup>

Blitzerne hadde flere interne diskusjoner om voldsbruk, særlig etter angrepet på Mogens Glistrup. Spesielt de eldre i miljøet argumenterte for en mindre voldelig linje mens de yngre gjerne ønsket en hardere linje.<sup>389</sup> Mogens Glistrup fra det Danske Fremskrittspartiet var i Norge for å delta på en konferanse for å samkjøre den nordiske kampen mot innvandring. Antirasister varslet demonstrasjon og konferansen ble til slutt avlyst før den begynte av eierne av lokalet, som hevdet de ikke hadde vært klar over innholdet i konferansen. De fleste deltagerne dro før demonstrantene kom, men Glistrup og en kvinnelig følgesvenn ble igjen.

---

<sup>386</sup> *Smørsyra*, nr. 10 1990.

<sup>387</sup> *Antifascistisk Aksjon*, nr. 2 mars 1995, 10.

<sup>388</sup> *Smørsyra*, nr. 3 1991.

<sup>389</sup> *Aftenposten*, "Det umulige møtet," 22. januar 1994.

De ble raskt omringet av blitzerne da de ankom stedet angivelig ledet an av Stein Lillevolden. Glistrup ble tildelt flere slag og spark før han forlot området, men kom ikke alvorlig til skade. Politiet som var på andre siden av lokalet grep ikke inn fordi de ikke var klar over at Glistrup oppholdt seg utenfor huset.<sup>390</sup> Opptøyet ble godt dokumentert av pressen og bildene av en gjeng maskerte demonstranter som gjøv løs på en pensjonert mann stilte Blitz i svært dårlig lys. Hendelsen skapte debatt hos de mer moderate antirasistiske fløyene hvor blant annet Henrik Lunde hos Antirasistisk senter gikk ut i pressen og hevdet slike aksjoner skapte mer rasisme.<sup>391</sup>

I etterkant av politiaksjonen i januar 1994 var miljøet igjen splittet i synet på vold. På et allmøte dagen etter aksjonen ble voldsbruken diskutert internt. Den eldre generasjonen skal ha talt for moderasjon, mens yngre deltakere ønsket flere aksjoner. Venstreorienterte ungdomsorganisasjoner som Rød ungdom, Internasjonale sosialister og Sosialistisk ungdom fordømte våpenbesittelsen, men trodde på Blitz da de informerte om at dette var laget mange år i forveien og kun blitt oppbevart på huset uten hensikt om å skulle brukes i aksjoner.<sup>392</sup> Ifølge Tore Bjørgo kvittet Blitz seg med de mest ytterliggående aksjonistene og mente det var en selvjustis på Blitz som virket. Geir Brurok skal være et eksempel på dette.<sup>393</sup>

Diskusjoner gikk ikke bare på voldsbruk, men også hvilke typer aksjoner og hvilken konfrontasjonslinje man skulle legge seg på. I *Antifascistisk Aksjon* blir det gitt uttrykk for at miljøet hadde hatt en diskusjon i januar 1995 om at nazijakt og små militante aksjoner hadde fått for stort fokus i kampen mot nynazismen, og at man måtte satse mer preventivt i form av kontakt med blant annet skoler og ungdom. Det ble vektlagt at man måtte legge ned minst like mye fokus på å hindre ungdom i å falle inn i nynazistiske miljøer som det å konfrontere nynazister fysisk.<sup>394</sup> Dette underbygger det faktum at kampen mot nynazismen ikke kun var et uttrykk for et voldsforherligende miljø som ønsket action og slåsskamp.

De i miljøet som argumenterte for en voldelig linje argumenterte for at ikkevoldelig arbeid ikke hjalp dersom man så en nynazist banke opp en innvandrер. Da var det klart at vold måtte anses som det beste virkemiddelet. Videre ble det argumentert med hvorfor en skulle forsøke å bare bruke ikke voldelige midler når det ble hevdet at nynazistene neppe vil

---

<sup>390</sup> Bartnes, Arve. "Slått, sparket og spyttet på," *Dagbladet*, 25. oktober 1993.

<sup>391</sup> Bartnes, Arve, "Blitz-aksjon skaper rasisme," *Dagbladet*, 26. oktober 1993.

<sup>392</sup> Espen Olsen, "Volden splitter Blitz-miljøet," *Verdens Gang* 19. januar 1994.

<sup>393</sup> Kari Kristofferstuen, "Tidligere blitzere støttet Myrdal," *Arbeiderbladet* 18. september 1991.

<sup>394</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Hva vil vi?" nr. 2 mars 1995, 3.



gjengjelde tjenesten.<sup>395</sup> Det ble også poengtert at de i miljøet som oftest ropte høyest om ikkevold var de som var eldre og ikke direkte involvert i situasjonen på gaten.

## 5.6 Kampen er internasjonal – sammen er vi sterke!

Blitz var ikke alene som venstreradikalt ungdomsmiljø i kampen mot nynazisme i Europa på 80- og 90-tallet. Blitzere hadde oversikt over særlig miljøer i Tyskland, Sverige og Danmark, men også med ulike revolusjonære i Sør-Amerika og andre steder i verden. Av den utenlandske kontakten var særlig inspirasjonen fra de danske BZerne relevant. BZ-bevegelsen i Danmark var en del av inspirasjonsgrunnlaget til selve blitzmiljøets begynnelse og BZere og Blitzere hadde jevnlig kontakt.

BZ spilte på et akronym av å besette og reflekterte bevegelsens bakgrunn i husokkupasjoner i København på 80-tallet. I likhet med Blitz var framveksten av miljøet hovedsakelig bygget på sosialpolitiske problemer blant ungdom og ønske om å gjøre noe med dette. Byfornyelseplaner og beslutninger om å sannere bygninger i hovedstadens arbeiderstrøk sammen med manglende jobbtillbud, boligtilbud og fristeder for unge københavnere, førte til et ungdomsopprør i byen.<sup>396</sup>

Husokkupasjoner og demonstrasjoner for ulike kampsaker ble møtt med brutal politimakt og utfra dette etablerte det seg en partiavhengig og aktivistisk ungdomskultur, BZ-bevegelsen. De forhandlet med danske Ungbo og kommunen om sine besatte hus. BZ hadde for øvrig mange likhetstrekk med blitzmiljøet. De samlet seg også rundt musikk, sosiale- og politiske aktiviteter i sitt eget selvstyrte hus, Ungdomshuset (også kalt Ungern), et hus i samme sjikt som Blitz.<sup>397</sup> Blitzmuldvarpen hevdet at det fantes videokassetter av BZ'ernes demonstrasjoner som ble brukt til opplæring internt på huset. Og ifølge henne skulle BZ'ere også ha oppsøkt huset sommeren 1994 og overlevert en kraftig jaktsprettert som på tidspunktet var ulovlig i Norge.<sup>398</sup>

I 1989 arrangerte Blitz et nordisk treff for venstreradikale i Skandinavia. Det kom rundt 80 stykker fra Sverige og 20 fra Danmark, inkludert BZ'ere. Samlingen gikk over en helg og inkluderte følgende en del sosiale aktiviteter med konsert og øldrikking. Møtet var derimot

---

<sup>395</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Voldsromantikk," nr. 5, 1995, 11–12.

<sup>396</sup> B. Zætter, *Knald eller fald* (København: Autonomt Forlag, 1985)

<sup>397</sup> Ibid.

<sup>398</sup> Espen Olsen, "Var spion på Blitz," *Verdens Gang* 4. oktober 1994.

først og fremst politisk, deltagerne ønsket å samkjøre sin politiske aktivisme. Dagene bar preg av seminaraktivitet hvor deltagerne ble delt inn i diskusjonsgrupper og økter hvor tema som EF, Palestina og kvinnekamp ble diskutert.<sup>399</sup> Blant annet ble det utvekslet tips om hvordan de ulike landene kunne mobilisere bredere på venstresiden hvor Blitz selv bemerket at de hadde vært flinkere enn Danmark og Sverige.

Blitz hadde en omfattende oversikt over lignende miljøer i utlandet og de hadde også en del kontakt med disse miljøene. Det forekom nok utvilsomt inspirasjon og erfaringsutveksling mellom Blitz og utenlandske miljøer, men det var ingen samkjørt internasjonal kamp slik som nynazistene opplevde sin rasekrig. Mye av samarbeidet til Blitz gikk dessuten ikke direkte på kampen mot nynazismen, den gikk ofte på andre politiske kampsaker. For eksempel knyttet miljøet bånd til FMLN-geriljaen i El Salvador sin frigjøringskamp hvor de blant annet samlet inn en betydelig pengesum. Blitz gikk også aktivt inn for å tagge over støtteerklæringer til FMI i Oslo til å støtte FMLN.

Mye av kontakten med andre land var gjennom husets musikkarena. Særlig fikk miljøet kontakter i Tyskland gjennom turnévirkosomhet av egne pønkbånd<sup>400</sup> og huset arrangerte ofte konserter med utenlandske band. Under en konserttur til København i regi av BZ ble norske blitzere involvert i politikamper med dansk politi som stormet flere okkuperte danske bygårder. Turen endte med at et par blitzere ble arrestert og resten eskortert av dansk politi til grensen.<sup>401</sup> Hendelsen førte til at åpent brev til Blitz fra BZ med informering om historien bak de okkuperte husene og en bønn om hjelp til motmobilisering i form av støtteerklæring og ledige hender i oppryddingsprosjektet etter razziaen.<sup>402</sup> Blitz svarte med en uforbeholden støtte til deres danske venners kamp.

AFA hadde også kontakter med AFA-avdelinger i andre land slik som for eksempel i Sverige. I *Antifascistisk Aksjon* ble det jevnlig trykket oppdateringer på status i den antifascistiske kampen i andre land.<sup>403</sup> Da norske nynazister mot slutten av 90-tallet begynte å markere seg i Danmark i forbindelser med minnesmarsjer for Rudolf Hess samarbeidet norske AFA med antifascister i Danmark og andre land, spesielt fra Sverige og Tyskland.<sup>404</sup> En samlet skandinavisk antirasistisk mobilisering demonstrerte også mot Hess-markeringen i

---

<sup>399</sup> Smørsyra, nr. 5 1989.

<sup>400</sup> Smørsyra, nr. 7 1989.

<sup>401</sup> Smørsyra, nr. 8 1990.

<sup>402</sup> Smørsyra, nr. 8 1990.

<sup>403</sup> Deriblant i *Antifascistisk Aksjon*, "En seier for Stockholm AFA," nr. 4 juli-august 1995, 5.

<sup>404</sup> *Antifascistisk Aksjon*, "Nazistene steina ut av Roskilde," nr. 5 sept-okt 1995, 14.

Sverige i 1996. Seiersfølelsen var stor for AFA da antirasister klarte å sabotere markeringen i det ledende skandinaviske landet innen nynazismen.<sup>405</sup>

Samarbeidet med utenlandske grupper ga nok blitzmiljøet både innsikt og inspirasjon, men fungerte ikke som et ledd i en internasjonal kamp slik nynazistene så sitt transnasjonale samarbeid for den hvite rase. Det er mye som tyder på at miljøene ofte reiste til hverandre for å bistå i kampen mot lokale nynazister, men kontakten var vel så mye basert på kulturell og sosial utveksling. Likevel var nok særlig kontakten med danske BZ som fremstod som mer ekstrem enn blitz til tider en viktig inspirasjonskilde for miljøet. Jan Kallevik beskriver blant annen en hendelse i Sverige for norske, svenske og danske antirasister blir angrepet av nynazister. De danske BZernes militære koordinasjon i møte med nynazistene blir beskrevet som å ha gjort varig inntrykk på han.<sup>406</sup>

## 5. 7 Sammenfatning

Kampen mot nynazisme vokste først fremst ut av et større aktivistisk spekter på Blitz og var i den forstand kun et av mange ledd i kampen mot undertrykkelse av grupper i samfunnet. Den antirasistiske aktiviteten på huset begrenset seg ikke bare til Arne Myrdal og Folkebevegelsen mot innvandring. Blitzerne var uenig i den generelle innvandringspolitikken i Norge som de anså som undertrykkende og i ytterste konsekvens et resultat av kapitalismens profitering på svakerestilte nasjoner og mennesker globalt.

Selv om det er vanskelig å skulle fastsette én ideologisk linje i blitzmiljøet er det tydelig at miljøet var sterkt preget av ulike former for venstrevridd radikalisme og at denne på ulike måter stod i direkte kontrast med nynazistiske synspunkter. For Blitz fremstod organisert rasisme og nynazisme direkte foranliggende til rasistisk motivert vold og følte at det øvrige samfunnet ikke tok den nynazistiske trusselen på alvor. Dessuten ble trusselbildet til blitzere tidlig styrket ved at nynazister utførte flere brannstiftelser i skiftet mellom 80 og 90-tallet.

Det anstrengte forholdet Blitz hadde til politiet bidro også til konflikten ved at blitzerne ikke hadde tillit til at politiet ville ta hånd om voldsproblematikken knyttet til nynazister. Konflikten med politiet bidro også til at miljøet tidlig fikk en aksept for at vold var et nyttig og nødvendig hjelpemiddel i egen aktivisme. Politiets til tider svært brutale

---

<sup>405</sup> *Antifascistisk Aksjon*, ”Skandinavisk mobilisering stoppa nazimarsjen,” nr. 11 1996, 20.

<sup>406</sup> Kallevik, *Xtrm*, 73-74.

fremtreden overfor miljøet førte trolig til en styrkelse av oppfatning i miljøet om at politi og myndigheter ikke hadde deres beste interesser i sikte.

For blitzerne var det ikke problematisk å hindre nynazister i å bruke ytringsfriheten da de opplevde at denne retten gikk på bekostning av minoriteters sikkerhet. Snarer tvert imot ble det å la nynazister slippe til ordet i offentligheten det samme som å legitimere bevegelsene og gi den grobunn til å vokse. Dette synet omfattet etter hvert alle tegn på nynazismens eksistens i samfunnet og la grunnlaget for linjen om å konfrontere nynazister hvor enn de viste seg slik som puber, gatehjørner og etter hvert egne hus.

AFA arbeidet etter hvert hardt etter denne linjen i en ren militant stil. Blitzermiljøets kamp mot nynazisme var derimot ikke kun redusert til dette, ei heller var linjen representativ for hele miljøet. Mobiliseringen hvilte også på demonstrasjoner og annen aktivisme. Blitzmiljøet fortsatte å samarbeide aktivt med andre antirasistiske organisasjoner med en mer ikke voldelig linje. Der noen AFA-medlemmer gikk hardt ut uten noen tilsynelatende plan for hva som skulle skje etter at nynazistene var fjernet fra gater og puber, var det andre som engasjerte seg i en bredere kamp mot fascisme og nazisme på statlig plan.

Voldsbruk var likevel en stor del av blitzernes kamp mot nynazister. Denne ble først og fremst sett på som en nødvendighet og som selvforsvar. Blitzere opplevde stadig overfall fra nynazister og alvorlige angrep med både skytevåpen og eksplosiver. Dette, sammen med blitzernes oppfattelse av at politiet ikke ivaretok dem førte til at blitzerne anså voldsbruk som et legitimt forsvarsmiddel. Volden ble også rettferdiggjort ut i fra at det ble oppfattet at den hadde en preventiv effekt på rekruttering. Vold ble også i noen tilfeller ansett som en passende straff for et miljø som selv benyttet seg av grov vold.

Selv om det aldri i fullt alvor ble oppfordret til grov vold var det en klar tendens til at voldsbruk ble ufarliggjort gjennom humor innad i miljøet. Det forekom også problematiske fremstillinger av voldshendelser som gjør det usikkert hva artikkelforfatterne selv mente var akseptabelt. Siden miljøet hadde en struktur bygget på at alle som ville kunne ta ordet er det også vanskelig å bedømme hvorvidt slike fremstillinger var representative.

Det var imidlertid ikke slik at det voldsbruk ikke ble diskutert internt i miljøet. Særlig den eldre generasjonen blitzere mente til en mindre voldelig linje og det er tydelig at i hvert fall deler av miljøet reflekterte over implikasjonene av voldsaktiviteten i konflikten. Spesielt ble denne linjen et uromoment i forholdet til andre antirasistiske organisasjoner som ikke ville identifiseres med voldsbruken. På mange måter kan det se ut som om miljøet løste dette ved å satse bredt i den antirasistiske kampen slik at den militante linjen eksisterte ved siden av en mer ikkevoldelig linje.

Til slutt var det også tydelig at miljøet knyttet sin aktivitet til lignende miljøer i andre land og da særlig de skandinaviske landene, men også Tyskland og andre land verden over. I tråd med at miljøet ikke var utelukkende antirasistisk var denne kontakten preget av å romme mange ulike områder fra musikk til politisk aktivisme. Det er derimot tydelig at blitzere hentet inspirasjon i sin antifascistiske kamp fra meningsfeller i utlandet, og hos BZerne i Danmark spesielt.

## 6 Konklusjon

Konflikten mellom blitzere og nynazister oppstod som følge av to motstridende ideologiske konfrontasjonslinjer møttes. Denne oppgaven har lagt vekt på at til tross for to sammensatte miljøer med en til tider uklar ideologisk profil var det klare ideologiske knagger konflikten ble plassert på, samtidig som en voldsdynamikk sørget for at konfliktbildet gikk mot en stadig mer alvorlig utvikling før den til slutt avtok. Den var ikke et resultat av to ekstreme og voldsforherligende miljøer som kun bekreftet hverandres fiendebilde. Det fantes nok de innad i begge miljøer som primært deltok med bakgrunn i jakten på adrenalinkick og action, men som helhet var miljøenes syn på hverandre og konfliktgrunnlaget dem i mellom dypere og mer komplekst.

Under arbeidet med denne oppgaven har det vist seg at konflikten ikke kan plasseres innenfor rammer av et voldsoppgjør om territorier mellom gjenger som begge opererer på siden av de legitime innflytelseskanalene i samfunnet om ikke den territorielle definisjonen utvides til å gjelde den totale samfunnsorden. På sett og vis fyller begge miljøer rollen som autonome revolusjonære aktører som ønsket en total eller i det minste omfattende restrukturering av samfunnet.

For nynazistene innebar dette en verden med strengt etnisk avgrensede nasjonalstater der den hvite rase måtte vernes og dyrkes. I dette etnisk og kulturelt lukkede samfunnet skulle det tradisjonelle og «naturlige» levesettet råde, med en streng og autoritær ordensmakt. For blitzerne innebar det en refordeling av makt og ressurser til det som ble oppfattet som samfunnets utsatte og svakere grupper, som under det daværende systemet ble utnyttet i kapitalismens navn. Det undertrykkende systemet skulle knuses for å gi plass til et venstrevridd alternativ med vekt på individets frihet og menneskelig solidaritet.

For begge miljøene ble den andre parten oppfattet som en umiddelbar trussel og hindringen for en slik utvikling. Og for begge parter fremstod den andre som en voldelig og illegitim aktør på den politiske og samfunnsmessige arena. En kan kategorisere konflikten som en voldsspiral i den grad at begge parter omtalte deler av egen voldsbruk som selvforsvar. Derimot viser denne oppgaven at voldsbruk og aksjoner ikke utelukkende ble omtalt som det eller hevnooppgjør. Her er det likevel på sin plass å påpeke at nynazistene ofte holdt fast ved denne uttalelsen utad. Gjennom å analysere nynazistenes ideologiske profil er det tydelig at antikomunisme og kamp mot meningsmotstandere ikke kun var i form av selvforsvar, men også en nødvendig kamp for å sikre det nynazistiske idealsamfunnet.

Konklusjonen i denne oppgaven har ikke det store sammenligningsgrunnlaget å lene seg på, slik det ble skissert innledningsvis. Christoffer Øimoen fokuserte primært på den ideologiske innflytelsen fra USA på det svenske og norske miljøet og har derfor liten direkte overførbarhet til konflikten med blitz. Der denne er omhandlet har han i stor grad lent seg på Tore Bjørgo sine funn. Tatt i betraktning at jeg ikke sitter på en omfattende faglig forståelse av de sosiologiske og antropologiske teorier om gjengmentalitet og voldsbruk er det noe problematisk å utfordre dem. Det fremstår derimot for meg som tydelig at en viktig del av konfliktgrunnlaget faller bort dersom en ikke tar høyde for miljøene som ideologiske aktører.

Katrine Fangen konkluderer med at den antifascistiske konfrontasjonslinjen innebar en form for dehumanisering for å unngå sympati med nynazistene. Ifølge Fangen opprettholdt begge parter et kategorisk fiendebilde av hverandre ved å unngå nyanserte fremstillinger av hverandre. Videre påpeker hun at den stadige voldsutøvelsen mellom partene bidro til at partene aldri kom til dialog og førte til at nynazistene ble farligere. Fangen omtaler antifascistenes konfrontasjoner som en nærmest stimulus-respons reaksjon hvor de umiddelbart tyr til voldsbruk i møte med en nynazist.<sup>407</sup> Blitzmiljøet har derimot vært tydelige på at de aldri har ønsket noen form for dialog med det nynazistiske miljøet helt fra konfrontasjonslinjens begynnelse.

Fangen referer blant annet til innhold i *Antifascistisk Aksjon* som begrunnelse for dehumaniserende beskrivelser og arbeidet med denne oppgaven har vist at det til tider stemmer. Visse artikler i bladet gir uttrykk for en unyansert og menneskefiendtlig holdning rettet mot nynazister. Jeg mener derimot at en slik konklusjon ikke tar høyde for kompleksiteten i blitzmiljøet og den antifascistiske aktivismen. Den mest ekstreme militante linjen fra Blitz kommer etter en lengre historisk voldsutvikling i konflikten som inkluderte bombeangrep, brannstiftelser og bruk av skytevåpen fra nynazistisk hold.

Å konkludere på bakgrunn av blitzmiljøets militante profil fra midten av 90-tallet og utover med at aktørene fremstår som tilnærmet likeverdige parter når det kommer til voldsbruk og menneskefiendtlige holdninger neglisjerer den utvikling som skjedde fra slutten av 80-tallet og i begynnelsen av 90-tallet. Den tar heller ikke høyde for at lederskikkelser som Petter Kristian Kyvik og Johnny Olsen allerede hadde begått alvorlige voldshandlinger, sistnevnte også drap, lenge før konflikten tiltok og skapte dermed en presedens for miljøets voldspotensiale ved å fortsette som sentrale aktører.

---

<sup>407</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, ” 320–322.

Blitzmiljøet var heller ikke en organisasjon med en vedtatt felles politikk. Om en konkluderer kun på grunnlag av AFAs virksomhet vil en derfor miste innsikt i store deler av miljøet som drev aktivisme på flere fronter enn den rent aktivistiske. Det er derimot klart at blitzmiljøets majoritet ikke var passive i konflikten og heller avstod fra voldsbruk. Særlig utgjør Blitz den pågående part i forbindelse med utestedskampanjen i første halvdel av 90-tallet. Her er også blitzerne sentrale i en økende voldstrend både i omfang og alvorlighet.

En kan spore en tydelig stigende voldsutvikling i perioden fra slutten av 80-tallet med et toppunkt i 1995-1996 før aktiviteten avtar noe. Denne oppgaven har så vidt kommet inn på spørsmålet om den avtagende aktiviteten skyldes at volden kun forflyttet seg ut av osloområdet i denne perioden og hvordan aktivitet i konflikten stiller seg i forhold til annen aktivitet rettet mot innvandrere eller antirasister i andre deler av landet. Dette er spørsmål det vil være interessant å undersøke videre.

Når det kommer til selve konflikten er det et tydelig startpunkt i forbindelse med aktiviteten til Arne Myrdal og FMI/NMI. Møtevirksomheten til de innvandringsfiendtlige organisasjonene fungerte som en arena hvor de to partene kunne møtes. Før dette bemerket blitzerne selv at de ikke hadde hatt mye direkte kontakt med nynazister og at den meste av aktiviteten hadde gått mot innvandringsfiendtlige partier eller andre politiske fanesaker på Blitz. At Blitz flyttet aksjonene sine ut av bygrensen til Oslo introduserte også miljøet for ulike nynazistiske grupperinger rundt om i landet.

Ved første øyekast kan en fristes til å konkludere med at konflikten var en følge av to miljøer som på hver sin måte tidligere hadde demonstrert at de var villige til å bruke vold og sivil ulydighet som virkemidler i egen agenda møttes på en felles arena fordi den ene part forsøkte å sabotere den andre, hvor så voldsbruken rett og slett eskalerte i en stadig større voldsspiral. Det var derimot ikke en jevn stigning i voldsbruk. Konfrontasjonene i forbindelse med FMI bar preg av å være noe uskyldig sammenlignet med voldsbruken senere i perioden og bestod stort sett i mindre slåsskamper, spyting og verbal drittsslenging. Derfra får det en brå vending i form av mistenkt mordbrannforsøk og brannbomber mot et fullsatt blitzhus i overgangen til 90-tallet, lenge før voldsbruken eskalerer i form av pubslag.

Etter en periode med pubslag intensifieres konflikten og får et klarere preg av gjensidig eskalering. De to bombeangrepene mot blitzhuset står derimot som to disproporsjonale overtramp av voldsgrenser basert på utviklingen av gatevold. Den siste perioden av konflikten endret volden karakter til å volde grov personskade i form av overgrep mot enkelt personer. Partene virker mer paranoide overfor hverandre hvor begge begynte å bevæpne seg kraftigere, noen ganger med skytevåpen.



Voldsutviklingen kan til dels forklare konflikten i seg selv om en legger til grunn et årsaksforhold som kun baserer seg på aksjon og gjengjeldelsesaksjoner. Likevel må en vokte seg for å stille en falsk ekvivalens mellom voldsbruken til de to grupperingene. Selv om begge miljøer stod for en voldsbruk som går langt forbi det mange regner som moralsk akseptabelt er det en klar gradsforskjell mellom voldsutøvelsen til partene i form av brannstiftelser, bombeangrep og bruk av skytevåpen.

Under arbeidet med denne oppgaven er det også blitt tydelig at konflikten fulgte en ideologisk og subkulturell konfliktlinje i tillegg. Antikommunismen og antianarkismen var fremtredende i det nynazistiske miljøet og la et grunnlag for konflikt selv uten de voldelige sammenstøtene. For å verne den hvite rase var det nødvendig å slå ned på krefter i samfunnet som aktivt jobbet for et flerkulturelt samfunn. For å bli kvitt nynazismen var det nødvendig å slå hardt ned på en hver form for organisering og rasistisk ytring. For ordens skyld vil jeg nå gjennomgå de svarene oppgaven har funnet på de ulike problemstillingene som ble nevnt innledningsvis.

## **6.1 Oppstart og ideologiske årsaker**

Oppgavens første hovedproblemstilling var hvorfor det oppstod en så alvorlig konflikt mellom de to. For å svare på dette har oppgaven fokusert på om det forelå et ideologisk grunnlag for dette og om strukturell organisering hadde noen innvirkning. Nynazistene søkte i større grad og med større hell enn tidligere til den mørkeblå fløyen på ytre høyre på 80- og 90-tallet. Det var flere grunner til at de mørkeblå og brune klarte å finne sammen i denne perioden. For det første presenterte nynazistene en større åpenhet for å operere i et mer sammensatt ideologisk miljø enn tidligere. For det andre var ledende skikkelser som Arne Myrdal på ytre høyre villig til å inkludere nynazistisk tankegods, om enn indirekte, i større grad enn hva som hadde vært tilfellet før. Der ikke politikken sammenfalt helt, ser det ut til at hverandres motsetninger ble akseptert så lenge den ene ikke forsøkte kuppe den andre. Til slutt var samarbeidet nødvendig om miljøet skulle ha noe håp om å danne en bevegelse med noen form for innflytelsesgrad.

Dette samarbeidet med ytre høyre førte til at nynazistene dukket opp på radaren til blitzmiljøet i Oslo. Blitzerne representerte et nydannet radikalt og venstrevrikk ungdomsmiljø bestående av svært politisk aktive ungdommer med et brennende initiativ til handling. Konflikten med Oslo-politiet og kommunen hadde bidratt til at miljøet hadde en iboende tro på at dersom de ønsket å endre på situasjonen måtte de gjøre det selv. Dette bidro utvilsomt til

at blitzerne så det som eget ansvar å stanse rasistisk og nynazistisk organisering.

Ungdomsmiljøet involverte også aktiviteter som ikke var knyttet til politisk aktivisme, men til kreativ utfoldelse og samvær. Ut ifra miljøets eksistensbakgrunn og profil var det nok derimot aldri et alternativ at miljøet skulle utvikles til et passivt ungdomsmiljø.

Begge miljøene var preget av en uryddig ideologisk profil som rommet mange retninger. Nynazistenes ideologi kan i perioden oppsummeres som en tro på den hvite rases overlegenhet, samfunnets naturlige lov og orden basert på tradisjonelle verdier og ZOG-konspirasjonen. I tillegg var skinheadkultur og «Hvit Makt»-musikk en viktig sosial og radikaliserende faktor. Den ideologiske cocktailen som ble servert nynazistene la grunnlaget for en bevegelse som anså sin egen eksistens som truet og som utrustet dem med støvlene de ville trenge i krigen.

For blitzerne var et ideologisk felleskap ikke noe en jobbet for utover en felles linje mot undertrykkelse og oppfattet urett i verden, sett fra et generelt mørkerødt perspektiv. I tråd med selve ungdomshusets profil som et fristed ønsket blitzerne et samfunn der individet kunne utfolde seg fritt, samtidig som visse rettigheter og behov måtte dekkes og garanteres av fellesskapet. Der nynazistene ble inspirert av skinheadstilen var det særlig pønken som preget blitzerne, selv om det fantes en del antirasistiske skinheads også. Pønkens harde og konfronterende stil, uttrykt gjennom både stil, musikk og væremåte gjennomsyret blitzernes opptreden, særlig på 80-tallet.

Nynazistiske skinheads fikk på mange måter oppfylt ønske om å fungere som en stormtropp for saken i møte med antirasistiske blitzere på Arne Myrdal og FMI/NMI sine møter. En kan beskrive konflikten som et resultat av kollisjonen mellom nynazistenes rolle som samfunnets selvoppnevnte vektore og blitzernes selvoppnevnte rolle som de undertryktes beskytter.

## **6.2 Voldsutvikling**

En sentral underproblemstilling i oppgaven har vært voldsutvikling og konfliktbilde. I begynnelsen av konflikten var det blitzernes aksjoner mot Arne Myrdal og Folkebevegelsen mot innvandring som dominerte. I starten var ikke blitzernes demonstrasjoner noe særlig mer ekstreme enn det man hadde sett fra miljøet tidligere i forbindelse med andre typer demonstrasjoner. Like fullt vakte blitzernes trakassering av FMI-medlemmer og sympatisører harme blant folk, særlig i det nynazistiske og innvandringsfiendtlige miljøet. Ved å blant

annet blokkere landsmøtet til FMI i Arendal la Blitz grunnlaget for kritikken som skulle følge dem resten av perioden fra det nynazistiske miljøet, nemlig at de forhindret deres grunnlovfestede ytringsfrihet.

I starten av konflikten var dette tydelig en argumentasjon som det nynazistiske miljøet brukte hyppig for å avlede oppmerksomheten vekk fra egen voldsbruk. Siden Blitz sine metoder også ble sett på som problematiske av andre enn deres eget miljø ble det lettere for nynazister å bli med i kampen uten å utad definere den ut ifra et nynazistisk perspektiv. Den store mediedekningen som fulgte av konfrontasjonene førte nok også til at flere unge på søken etter å være med på «action» og spenning søkte til Myrdals møter. Bjørge påpeker at en slik forventningseffekt kan ha påvirket oppmøtet til Brumunddalslaget.<sup>408</sup>

Brumunddalslaget blir av mange oppfattet som det virkelige startskuddet for konflikten. Arbeidet med denne oppgaven har derimot vist at det som ble oppfattet som et mordbrannforsøk i en boliggård bebodd av blitzere og brannbomber mot blitzhuset i 1989 bidro til å eskalere konfliktfølelsen for blitzere før dette. Det kan synes som om blitzerne kun fortolker Brumunddal som punktet der resten av samfunnet ble klar over trusselen fra et miljø de selv hadde vært klar over lenge.

Det er derimot ikke tvil om at Brumunddal for alvor satte miljøene på kartet til hverandre. At nynazistene la sine månedlige pubtreff til Oslo til tross for at flertallet ikke hadde tilhold i byen<sup>409</sup> kan sees på som et ønske å om markere styrke overfor blitzerne. Uansett førte pubtreffene til en eskalering av voldsbildet da blitzere satte seg fore å tvinge nynazistene vekk fra pubene i byen med makt. Til en viss grad fremstår denne perioden som et slags gjengopprør, selv om miljøene er altfor vide til å kunne karakteriseres som gjenger i tradisjonell forstand, som kjemper om territorier.

Et slikt perspektiv fjerner etter min mening omfanget av den antifascistiske linjen til blitzmiljøet. Konfrontasjonslinjen om å jage nynazister vekk fra gatene oppstod ikke ut ifra et ønske blant blitzerne om å ha kontroll over «gata», men i et større ønske om å tvinge rasisme og nazisme vekk fra samfunnet i sin helhet. Den militante linjen til Blitz overskygget derimot mye av det andre arbeidet mot nynazisme i perioden med pubslag. Dessuten var det Blitz som stod for noen av de mer alvorlige personskadene gjort mot nynazistisk ungdom i forbindelse med angrep mot de månedlige pubtreffene.

På høyden av konflikten skjer det flere grove voldshendelser der bombeangrepene mot Blitz fremstår som de mest alvorlige. Til tross for at Johnny Olsen trakk tilbake sin tilståelse

---

<sup>408</sup> Bjørge, *Racist and Right-Wing violence in Scandinavia*, 255–257.

<sup>409</sup> Fangen, *En bok om nynazister*, 29.

fremstår det som klart at han har spilt en aktiv rolle i mange av de mest alvorlige voldshendelsene på 90-tallet. Det kan derfor være fristende å konkludere med at konflikten hovedsakelig holdt seg på et jevnbyrdig voldsnivå og at de yttergående hendelsene kan ilegges en enkeltperson med en tidligere grov voldsbakgrunn. En slik konklusjon tar ikke høyde for voldsutviklingen etter 1995 hvor flere i det nynazistiske miljøet går til angrep på enkeltpersoner og fortsetter med grov voldsutøvelse uavhengig av Olsen.

Mot slutten av 90-tallet dabbet konflikten noe i intensitet. Mye av dette skyldtes nok det enkle faktum at nynazistene i mindre grad enn tidligere samlet seg i Oslo på steder de med stor sannsynlighet ville møte blitzere. Mye tyder på at aktiviteten heller flyttet seg ut av byen enn at den bare forsvant. Det er imidlertid tydelig at flere tiltak i nærmiljø av politi og myndigheter fungerte noen steder. Denne oppgaven har ikke gått særlig inn på årsaker til å konflikten avtok. Det ville være interessant å se hvilke funn en ville finne om en undersøkte dette nærmere.

### **6.3 Grunnlag for voldsbruk**

Oppgavens andre hovedproblemstilling har vært hvorfor konflikten ble så voldelig. Dette besvarer i de to resterende underkapitlene. Blitzmiljøet var ikke fremmede for voldelige aksjoner og hadde en lang fartstid med voldelige konfrontasjoner med politiet bak seg før konflikten med nynazistene tiltok. Dette skapte en form for presedens i miljøet for voldsbruk der det ble oppfattet som nødvendig. For Blitz hadde kampen om blitzhuset og mot politiet vist at militant kamp nyttet, noe som var overførbart for konflikten med nynazistene. Den brede oppfatningen av at militant motstand var legitimt hadde flere forklaringer.

For Blitz representerte 80-tallet et røffere klima for ungdom med boligmangel og arbeidsløshet. Flere av de tidligste blitzerne hadde vært ungdom som i lav alder hadde vært bostedsløse. Disse følte ikke at de møtte noen forståelse av myndighetenes hjelpeapparat og ble i stedet jaget fra sted til sted av en politistyrke som stadig brukte en massiv makthåndhevelse overfor dem. Det er rimelig å anta at dette herdet miljøet som helhet. Tilsvarende var det en trend innen det nynazistiske miljøet at trøblet ungdom kom inn i miljøet på søken etter trygghet og samhold.

Det er også tydelig at utenlandske forbindelser var med på å radikalisere voldsgrunnlaget til miljøene. BZerne i Danmark hadde rykte på seg for å være de skandinaviske mesterne i gatekamp og var trolig en inspirasjonskilde for blitzerne som hadde

jevnlig kontakt med dem. Enda klarere blir den utenlandske forbindelsen når man ser på nynazistene og spesielt forholdet til den voldelige svenske organisasjonen Vitt Ariskt Motstånd (VAM). Det norske forsøkte på å opprette en norsk underavdeling av VAM vitner om et ønske om en lignende norsk utvikling.

## **6.4 Legitimering og reflektering rundt egen adferd**

Volden ble legitimert som selvforsvar av begge miljøer. Hva som konstituerte selvforsvar hadde en vid definisjon hos begge parter. I ytterste konsekvens kunne nynazistene legitimere konflikten som et forsvar for den hvite rases eksistens. For blitzerne handlet det oftere om selvforsvar i en preventiv forstand hvor en så på utviklingen ved at nynazister organiserte seg som det nødvendig foranliggende for nynazistisk vold mot en selv og andre. I og med at partene stadig angrep hverandre fikk også begge miljøer mulighet til å definere egen vold som direkte selvforsvar mer i tråd med den forståelse av begrepet som legges til grunn i rettssamfunnet.

Felles for begge miljøer var en oppfattelse av at politiet ikke ivaretok deres egen sikkerhet og at myndigheter og politi ikke gjorde nok for å påse at den andre part ble fjernet fra samfunnsbildet. Begge miljøer tolket til tider politiets adferd som om de aktivt gikk inn for å beskytte den motsatte parten. Blitzerne mente til tider at nynazistene ble direkte bistått av politiet, og at politiet brukte for mye tid på å etterforske Blitz som heller burde blitt brukt på å etterforske nynazister. Til tider fremstår noen blitzere med et tilnærmet tunnelsyn overfor politiet hvor en hver konsekvens rettet mot deres militante linje ansees som kriminalisering av miljøet uten at det reflekteres nevneverdig over at den militante linjen representerer flere lovbrudd.

For nynazistene fremstod blitzhuset etter hvert som et statsfinansiert eksempel på hvor langt kommunistene hadde klart å infiltrere systemet og rigge det mot dem. Plasseringen av seg selv som politisk forfulgte førte ved flere tilfeller til at nynazistene fremstilte en revidert historie, hvor det blant annet fremsettes at politiet aldri ville stormet blitzhuset etter at deres eget hus på Sandaker ble stormet. Det er noen fellestrekk å spore i miljøenes manglende evne eller vilje til å legge frem et nyansert bilde av konflikten.

Denne oppgaven har imidlertid vist at det fantes debatt innad i miljøene. I det nynazistiske miljøet kommer dette mindre frem. Hovedsakelig gikk skillet mellom den eldre generasjonen som anså voldsbruken som skadelig for deres sak. En konsekvens av at

nynazistene hadde involvert seg med innvandringsfiendtlige organisasjoner var at disse ikke var så begeistret for den militante linjen de fremsatte. Mye av grunnen til at Arne Myrdal klarte å samle så mange av den yngre generasjonen bak seg var nok fordi han ikke tok avstand fra voldsbruken til miljøet. Tvert i mot oppfordret han til den.

På Blitz kom debatten tydeligere frem. Både innad på huset og med miljøets støttespillere på venstresiden. Den voldelige linjen møtte kritikk ved flere hold. Særlig der blitzerne gikk til angrep på eldre partifolk eller ved bevæpning i blitzhuset. Det forekom innbyrdes kritikk om at den hardeste voldslinjen skadet saken. Og det er tydelig at miljøet som helhet gjorde seg noen refleksjoner om voldsbruk og hvordan kampen var best kjempet. Likevel svarte Blitz som regel utad at miljøet måtte ty til vold i selvforsvar eller som et nødvendig onde og at de som militante antifascister ikke kunne godta nynazistisk organisering.

For begge parter fremstod volden som nødvendig. Blitzernes holdning om at man ikke kunne gå i dialog eller slippe nynazistene til ordet la veien åpen for voldsbruk som virkemiddel. Nynazistene på sin side forberedte seg på en kommende rasekrig og var således beredt til å gjøre det de mente var nødvendig for å vinne kampen. For nynazister og blitzere var det rett og slett ikke plass til dem begge da begge så for seg et samfunn hvor den andre var eliminert. Og for begge parter ser det ut til at knyttneven ble ansett til å ha et godt elimineringspotensiale.

# Kilder og litteratur

## Kilder

### *1. Utrykte kilder*

Oslo Byarkiv

- Brannrapport 21. juni 1990 fra Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern e

### *2. Aviser og tidsskrifter*

A-magasinet 1991  
Aftenposten 1990 – 1995  
Aftenposten Aften 1993  
Aftenposten Morgen 1995  
Agderposten 1989  
Antifascistisk Aksjon 1995 – 1998  
Arbeiderbladet 1989 – 1996  
Boot Boys 1991  
Det Nye 1982  
Dagbladet 1990 – 1998  
Drammens Tidende Buskeruds Blad 1990 – 1995  
Fædrelandsvennen 1988 – 1989  
Gjallarhorn 1989 – 1990  
Grimstad Adressetidende 1990  
Hamar Arbeiderblad 1991–1992  
Klassekampen 1983 – 1998  
Liberal Perspektiv 1990  
Norsk Blad/Fritt Forum 1991 – 1998  
Ny Tid 1993  
Nå Oslo 1990  
Romerikets Blad 1994  
Sosialistisk Arbeideravis 1997  
Smørsyra 1988 – 2001  
Søndag Søndag 1989 – 1991  
Tønsberg Blad 1990  
Verdens Gang 1990 – 2003  
Universitas 1990  
Østlendingen 1991

### *3. Bøker, brosjyrer og andre trykte kilder*

Antirasistisk Senter, ”De høyreekstremer 1996,” (Oslo: Antirasistisk Senter, 1996)  
Bu, Kari, ”En sjenert husokkupant minnes det harde 80-tallet,” =*Oslo*, Sist oppdatert  
21.04.2015. <http://www.erlik.no/en-sjenert-husokkupant-minnes-det-harde-80-tallet/>.  
Oppsøkt 03.06.2017.  
B. Zætter, *Knald eller fald* (København: Autonomt Forlag, 1985)

Lunde, Henrik "Høyreekstremisme i Norge 1997," (Oslo: Antirasistisk Senter, 1997), Svalastog, Agnes "-Stod bak Blitz-attentat," *Nrk*. <https://www.nrk.no/norge/--stod-bak-blitz-attentat-1.512512>. Sist oppdatert 28.03.2004 kl. 17:41. Oppsøkt 20.10.2017 kl. 13:05.

## Litteratur

- Bangsund, Per. *Arvtakerne: Nazisme i Norge etter krigen*. Oslo: Pax, 1984
- Bjørge, Tore. "Extreme Nationalism and Violent Discourses in Scandinavia: 'The Resistance', 'Traitors' and 'Foreign Invaders'," i *Terror from the Extreme Right*, red. Tore Bjørge. London: Frank Cass, 1995.
- . *Hvorfor går ungdom inn i rasistiske grupper – og hvordan kommer de seg ut igjen?* Oslo: Politihøgskolen, 1998.
- . *Racist and Rightwing Violence in Scandinavia – Patterns, Perpetrators and Responses*. Oslo: Tano Aschehoug, 1997.
- Bull, Edvard. "Den moderne pressen som historisk kilde," *Scandia: Tidsskrift för historisk forskning* Band II (1929): 1-30.
- Daniloff, Katrine. "Når fortellinger møtes – Tolkninger av Blitz i rammen av en offentlighetsdiskurs". Oslo: Universitetet i Oslo, 1996.
- Eiternes, Tom Kimmo og Katrine Fangen. *Bak Nynazismen*. Oslo: J.W. Cappelens Forlag AS, 2002.
- Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*. Otta: Universitetsforlaget, 2001.
- . *Skinheads i rødt, hvitt og blått – en sosiologisk studie fra «innsiden»*. Oslo: Norges forskningsråd, 1995.
- Griffin, Roger. "Interregnum or endgame? The radical right in the 'post-fascist' era." *Journal of Political Ideologies* 5, no. 2, (2000/06/01 2000): 163-178.
- Hebdige, Dick. *Subculture – the meaning of style*. London: Routledge, 1979.
- Holm, Jan og Inge Kvaran, *Opprør! En bok om blitzere, pønkere, politi, presse og politikere i Oslo*. Oslo: Cappelen, 1989.
- Hårseth, Espen Olavsson "Folk og Land 1967-75: Fra rehabilitering til nyfascistisk opposisjonsorgan" Universitetet i Oslo, 2010.
- Kallevik, Jan. *Xtrm: Krig i Oslos gater*. Oslo: Aschehoug, 2014.
- Lunde, Henrik. *Aller Ytterst – De rasistiske grupperinger i dagens Norge*. Drammen: Antirasistisk Senter, 1993.
- Löw, Helene. "Den rasistiske undergrunnskulturen i Sverige" i *Rasistisk Vold i Europa*, red. Tore Bjørge og Rob Witte. Oslo: Tiden Norsk Forlag, 1993.
- . *Nazismen i Sverige 1980-1999 – Den rasistiska undergroundrörelsen: musiken, myterna, riterna*. Stockholm: Ordfront förlag, 2000.
- Myhre, Jan Eivind. *Historie: En introduksjon til grunnlagsproblemer*. Oslo: Pax Forlag, 2014.
- Preus, Lars. "Bakover mot det nye Norge – Ideologisk utvikling innen norsk nynazisme 1967-1985" Oslo: Universitetet i Oslo, 2014.
- Sørensen, Øystein. "Nyere forskning om norsk nasjonalsosialisme og nynazisme: Et kortfattet riss" i Dahl, Ottar og Sørensen, Øystein (red.). *Nazisme og nynazisme. Gammel og ny fascisme og nynazisme i Norden og Europa, Foredrag*. Oslo: Historisk institutt, Universitetet i Oslo og Den norske historiske forening (HiFo), 1995.
- Øimoen, Christoffer Jacob. "Nynazisme i Norge og Sverige: Fra partiorganisasjon til revolusjon" Oslo: Universitetet i Oslo, 2012.